

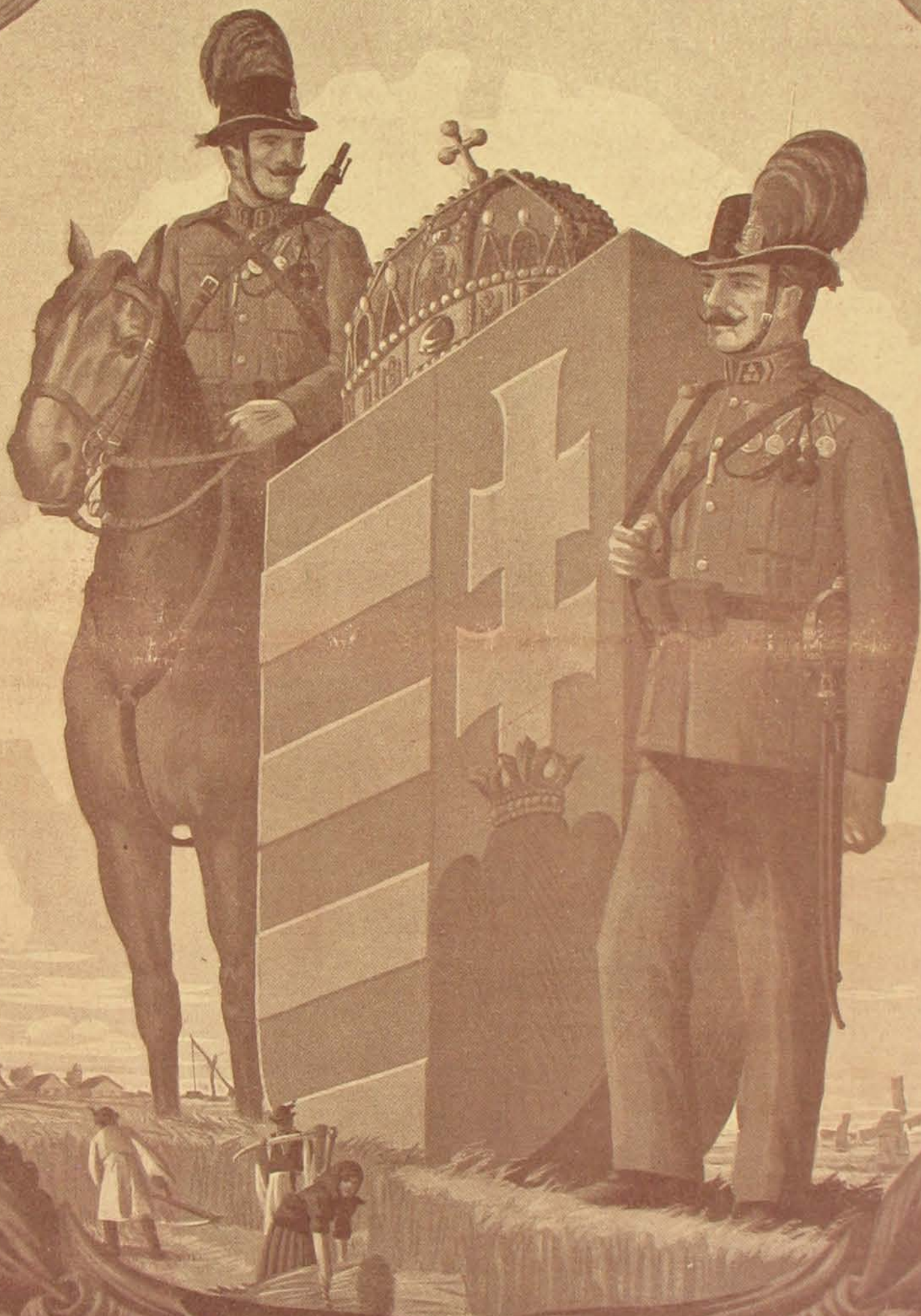
XIX. ÉVFOLYAM

3. SZÁM.

BUDAPEST, 1929

JANUÁR 20.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FOSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGEDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A csendőr civilben

is csak csendőr marad — írja a *Népszava* —, a vasalt nadrág nem csinál belőle népevezért. Es ha a kakastoll le is kerül a kalapja mellől, azért a kakastoll mégis csak ott fog lengeni, ha megszólal, ha nyomoz, ha vallat, a szavaiban, a módszerében. Mert ha semmi igazság sincs abban a polgári közmondásban, hogy »ruha teszi az embert«, akkor még kevesebb az igazsága ennek a közmondásnak a csendőrré alkalmazva. Aki egyszer csendőr, csendőr is marad, akár a bajonettszij, akár az alsó fehérnemű korca szoritja is a derekát. Nem is éppen az ember miatt, akit csendőrnek neveznek, hanem a rendszer miatt, amely irányítja.

Ezzel vezeti be a szociáldemokrata párt orgánuma az egyik minapi cikkét, amelyet a csendőrség nyomozóosztályának felállítása ügyében készülő belügyminiszeri rendelettel kapcsolatban közölt. Azzal gyanúsítja a belügyminisztert és a csendőrséget, hogy a csendőrnyomozóosztály felállításának igazi célját a nyilvánosság előtt eltitkolják, hogy a bűnügyek eredményesebb kinyomozása csak ürügy, csak kifelé szolgáló takarója a második, az igazi, a rejtett célnak: a politikainak. Hogy hát a falu »megmozdulni« készül; ezt a »megmozdulást« az egyenruhás csendőr már nem képes kikémlenni s ezért van szüksége a készülő vihartól rettegő kormánynak a civilruhás csendőrré, hogy odaültesse a korcsma zöld (igy!) asztalához Kovács Kis Gergelyék mellé és kihallgattassa, hogy s mint vélekedik Gergely bácsi a világ sorjáról.

Nem akarunk mi hiábavaló vitába szállani a Népszavával, úgy sem tudnók egymást meggyőzni. Mi tiszteletben tartjuk minden gondolkodó embernek a tisztességes meggyőződését akkor is, ha nem osztjuk s mindenkinek elismerjük azt a jogát, hogy a maga becsületes céljait becsületes eszközökkel szolgálhassa. A Népszavát is, hogy politizáljon. A hatalomhoz azonban annak és csak annak van joga, akinek az elveit nem csak egy párt, hanem az egész nemzet helyesli s akit azzal a hatalom alkotmányos letéteményesei: az Államfő és a Nemzet felruháznak.

Hogy a Népszava minden politikai kérdésben különvéleményt jelent be, azt megértjük. Hogy megtámad egy rendeletet, sőt egyáltalában minden néven nevezendő rendeletet, kissé nehezebben bár, de ezt is megértjük. Hogy azonban miért veti minduntalan a szemünkre, hogy a kormányhatalmat szolgáljuk, ezt sehogysem tudjuk megérteni. Hát persze, hogy azt szolgáljuk! Kit szolgálunk: a Szakszervezeti Tanácsot-e vagy a textiltrösztöt, a szociáldemokrata pártot,

vagy a Sasokat, az egyházat-e vagy a szabadkőműveseket? Hát mutasson nekünk a Népszava egy országot a világon Libériától kezdve a földi szovjetparadicsomig, ahol az állam fegyveres ereje nem az államhatalmat, illetve annak megszemélyesítőjét: a kormányt szolgálja? Megszoktuk már a Népszavától, hogy: »a csendőrökről pedig vagy rosszat, vagy semmit«, de még azt is bűnünkül felróni, hogy a kötelességünket teljesítjük, még elfogultságnak, de politikának is sok.

Kovács Kis Gergelyéket pedig ne tessék féltetni a civilruhás csendőrtől. Nagyon jó barátságban lesznek azok, úgy, mint eddig, ezután is, pláne, hogy a csendőrök most már még hamarabb kerítik majd elő a Kovácsék ellopott lovát meg a hizóját. Es aztán nagyon szomorú lenne, ha nekünk még csak ezután kellene civilbe öltöznünk, hogy megismerjük a falut s annak a népnek a gondolkodását, amellyel fél évszázada élünk együtt a kis falvak meghitt magányában és egymásrugaltsáágában. Eppen a csendőrnek kellene civilbe öltöznie, hogy megismerje a maga véreit, akik közül maga is hozzánk került, akiknek lelkével, vérével, gondolkodásával, eszének járásával maga is telítve van? Ezért igazán nem kell neki civilbe öltözködnie.

Nincs ebben az egész ügyben egy szemernyi politika sem, csakis kizáróan közbiztonság. Hosszu lenne itt most bebizonyítani, hogy miért van szükség sok nyomozásnál arra, hogy az egyenruhás csendőröknek polgári ruhások is segítségükre legyenek. A politikával azonban a civilruhás csendőrök is éppen olyan semmit se fognak törödni, mint az egyenruhások; nem is értenek hozzá, hála Istennek. Baja velünk mindig csak annak volt és lesz ezután is, aki a politikát össze téveszti a közbiztonsággal, aki nem érvekkkel, hanem furkósbottal akar azok ellen harcolni, akik más nézetet mernek vallani és aki az ország üszkein akar oltárt emelni a maga külön Istenének. Hát ezek bizony ezután is szembe fogják találni magukat a csendőrrel; az egyenruhással is, meg a civillel is. Ez magától értendő, erre nem kell belügyminiszeri rendelet.

Nemcsak ebben a cikkében, hanem mindig, mindenütt és mindenkor, minden sorában és szavában úgy állít be mindent a Népszava, mint akik a hatalom szolgálatában állva esküdt ellenségei vagyunk a jogaiért és megélhetéséért küzdő ipari munkásságnak. Nagyon téved. Mi minden munkásban, dolgozzék ő bárhol és bármit, nemzetünknek éppen olyan hasznos, tiszteletreméltó és megbecsülendő tagját látjuk, mint bárkiben, aki dolgozik. Es a Szentirást is valljuk, hogy: »a munkás méltó az ő bérére«. De valljuk és védjük minden erőnkkel a törvények sérthetlenségét is, amelyek határainál őrt kell állanunk s ne reánk, hanem magára vessen, aki ezeken a határokon belénk ütközik.

Egyébként pedig örömmel olvastuk a Népszavában is, hogy a csendőr civilben is csak csendőr marad. Végre valami, amiben egyetértünk.

A magyar csendőrök a déli harctéren

1914—18.

Irta: SUHAY IMRE tábornok.

(3. közlemény).

Mielőtt azonban ezzel a kérdéssel részletesen foglalkoznék, meg kell emlékezni a táborigazgatásnak — fentebb már említett — különleges rendeltetésű alakulatairól: a csendőr portyázó különítményekről.

II.

Csendőr portyázó különítmények.

A táborigazgatás között a háború folyamán különösen a »portyázó csendőr különítmények« váltak nevezetessé. Ilyen alakulatokkal főleg a szerb és román hadszíntereken találkozhatunk. Felállításukat a harctéri viszonyok tették szükségessé.

Ismeretes, hogy 1914-ben az osztrák-magyar monarchia délen Szerbia- és Montenegróval, északon pedig Oroszországgal vette fel a küzdelmet. Eme két arcvonalon dúló fegyveres mérkőzésben a monarchia számára Oroszország képezte a főhadszínteret. Ausztria-Magyarország haditerve értelmében erőink zömét ennél fogva erre a hadszíntérre irányította és Szerbia megfékezésére a »Balkáni haderők fővezérének« csak két hadsereget bocsátott rendelkezésére. Potiorek tábornok annak ellenére, hogy ellenfelei 350—400.000 főnyi hadrakelt seregükkel a balkáni erőkkel szemben számbeli túlsúllyal rendelkeztek, *támadólagos*

hadviselésre határozta el magát és csapataival augusztus 12-én megtámadta a szerb haderőt. Offenzívája azonban csak rövidéletű volt, alig 8 napig tartó hadműveletek után kénytelen volt seregeit a határt képező Drina mögé visszavonni. Eme támadás sikertelensége nemcsak stratégiai hibákra, a saját erők gyengeségén és a szerbeknek az alig lezajlott Balkánháboruban szerzett haditapasztalataira volt visszavezethető; a kudarc-hoz sok tekintetben a szerb lakta vidékek megbízhatatlan szláv lakosságának árulása, kémkedése és a cseh csapatok kifogásolható magatartása is hozzájárult.

Amikor tehát Potiorek tábornok hadműveleteinek megismétlését új stratégiai és szervezési alapokra fektette, az árulás, kémkedés és szökések meggátolásáról is gondoskodni ohajtott. Ebből a célból Brcskán 1914 augusztus havában 12 csendőr portyázó különítményt állított fel.

Ezek a különítmények 4—5 gyalogcsendőrből és 40—45 gyalogosból (népfölkelő) álltak. Feladatukat elsősorban a Drina mentén működő hadsereg támogatása képezte, de hivatva voltak a már akkor megbízhatatlanságukat eláruló cseh nemzetiségű csapatok felügyeletére és a polgári lakosság politikai, valamint közigazgatási ellenőrzésére is. A portyázó különítményeket általában többnyire »Strafunit«-nak hívták. Ezt az elnevezést a már békében felállított és Bosznia-Hercegovinában működő *határőrség* csapatától nyerték. A régi k. u. k. hadsereg ezeket a csapatokat rövidesen »Streifkorps«-nak hívta, a szerbek pedig a német Streifkorpsból a »Strafunit« gyártották, amely azután ráragadt minden csapatra, amely hasonló szolgálatra igénybe vétetett.

Az ujonnan felállított csendőr portyázó különí-

Az öreg juhász esete.

Irta: CZIER KÁROLY őrmester (Debrecen).

Vörös fényben uszott az ég alja nyugat felől. Csipős, hideg szél borzongatta meg a laktanya ablakát. A légnyomás szobában még nem égett lámpa, az esti félhomályban Bodnár csendőr az ablaknál ülve a vörös égboltozatot nézte, mely úgy tetszett neki, mintha távoli tüzvész látszana, felhőkig felnyúló lángnyelveivel.

Jakabos őrmester az asztalnál ülve cigarettázott és annak izzó paraszában gyönyörködött, miközben gondolatai messze kalandoztak. Januári, vasárnap esti alkonyat volt. A szél mind fenyegetőbben rázta az ablakokat és sietve, sivitva siklott tova a kis falucska alacsony házai felett.

Léptek hallatszóttak. Az őrsparancsnok nyitott be a szobába s hangja felrázta a két merengőt.

— Jakabos őrmester!

— Parancs!

— Bodnár csendőrrel 20 órakor szolgálatba mennek az I. számú őrsparancsnoknál!

Azzal kemény lépésekkel elhagyta a szobát. A léptek kopogását egy pillanatnyi csend követte.

— A bálba szerettem volna elmenni, — mondta Bodnár csendőr csendesén, mintegy csak önmagához beszélve.

— Soh'se tépelődj rajta, — felelt Jakabos őrmester. A csendőrnek az a sorsa, hogy járja a határt. Ne legyen ünnepe, se vasárnapja. Én már ezt megszoktam. Ha te nem tudod megszokni, szerelj le, aztán mehatsz a bálba. És nevetett egyet hozzá szárazon.

— Te sem jókedvedből beszélsz, válaszolt amaz.

— Nem bizony, vágott vissza Jakabos, mert magam is

oda készültem. A »gazdag Szabó« lánya is ott lesz, szerettem volna vele találkozni...

— Mit akarsz vele, hiszen még nem vagy 28 éves, úgy sem adhatsz be nősülési kérvényt, egy ilyen gazdag lány meg nem vár egy csendőrré évekig, az bizonyos. Magam is abban a hajóban utazom. Van a szülőfalumban egy özvegyasszony, akivel együtt gyerekeskedtünk s velem körülbelül egyidős. Igaz, hogy van egy gyermeke is, de van vagy 100 hold földje és ez a fő ma. Ur leszek mellette, csak a lábamat lóbálom... De azt mondja, szereljek le, mert ő nem vár utánam...

— Szerelj le pajtás, — biztatta Jakabos őrmester. A csendőr kenyere nagyon keserű... Örökösen csak szolgálat és megint szolgálat, akár esik, akár fuj, a kutyát nem verik ki, de a csendőrt szolgálatba küldik.

Mig így panaszkodtak egymásnak, az őrsfőző megterített kettőjük számára; otthonosan megvacsoráztak, utána még cigarettáztak s ujságot olvastak egy kicsit, aztán 20 órakor kalaposan, szuronyosan jelentkeztek az irodában az őrsparancsnoknál, ki röviden kiadta az őrsparancs lapot és a parancsait. Egy ütemre, élesen csattogtak a závarzatok, amint a fegyvereket megtöltötték, még egy kemény, reflexszerű tisztelgés s máris künn voltak a szeles, hideg téli éjszakában.

Jakabos őrmester sóhajtott, megtörölte zsebkendőjével arcát és így szólt társához:

— Unom már az egészet! Meg a sok parancsot, meg a figyelmeztetést. Nincs nekem arra szükségem, nem vagyok én már mai csirke. Ha nem is megyek vasárnap este szivesen szolgálatba, de tudom mi a kötelességem, tudom mi a szolgálat.

Bodnár csendőr minderre dörögött valamit a vaskalap-

mények, 45—50 főnyi létszámmal, a hadtápterület következő helységeiben teljesítették első szolgálataikat.

1. sz. csendőr portyázó különítmény	Celic,
2. „ „ „ „	Brezovo Polje,
3. „ „ „ „	Janja,
4. „ „ „ „	Sopare,
5. „ „ „ „	Vitinica,
6. „ „ „ „	Kalesia,
7. „ „ „ „	Drinaca,
8. „ „ „ „	Zegare,
9. „ „ „ „	Han Palator,
10. „ „ „ „	Zavlaka,
11. „ „ „ „	Sabac,
12. „ „ „ „	Tekeris.

(A határ mentén teljesítettek addig szolgálatot, amíg rendeltetési állomásaik a sikertelen offenzíva folyamán feladattak, illetve amíg ezek az őszi támadó hadműveletek alkalmával ismét osztrák-magyar kézre jutottak.)

A portyázó különítmények a Balkán haderőnek nagyon értékes szolgálatakat teljesítettek. Tevékenyen résztvettek az őszi offenzíva előkészítésében, pompás kémelhárító és hirszerző osztagokként működtek.

Potiorek tábornok a sikertelen augusztusi hadműveletek után átcsoportosította haderejét és szeptember havában újból megtámadta Szerbiát. Hullámzó harcok után, összel sikerült is a szerb arcvonalat áttörni és a szerb haderőt sorozatos vereségek kapcsán mélyen Szerbia belsejébe visszavetni. December havában azonban ismét fordult a hadiszerencse, sikeres szerb ellentámadás Potioreket Szerbia elhagyására kényszerítette. A portyázó különítmények az offenzíva tartamára a hadtápterületen belül kifogástalan rendet teremtettek és annyira beváltak, hogy számuk 24-re emeltetett

fel. Különösen értékes szolgálatakat teljesítettek a komitácistól veszélyeztetett területeken.

1914. évi december hó folyamán, amikor csapataink Szerbiából kivonultak, a portyázó csendőrkülönítmények egy része a szerb harctéren működő védőszakasz parancsnokságokhoz vezényeltetett, a többi pedig a hadtápterület fontosabb helységeiben osztott be.

Szolgálatukba betekintést nyújtanak azok a jelentések, amelyeket a különítmények előjáró hadsereg hadtápparancsnokságaiknak beküldtek. Így például az 1. sz. portyázó különítmény 1914 december 26-án összefoglalóan jelenti: (Az ügyes csendőraltsz. parancsnok jelentése méltó arra, hogy szószerint örökíttessék meg.)

»Jelentem, hogy az 1. sz. portyázó különítmény Celic-ben 1914 augusztus hó 15-én alakult meg és ott teljesített szolgálatot szeptember hó 14-ig. Ebben az időszakban fontosabb eredmény nem történt. Szeptember 14-én Brckára meneteltünk, onnan pedig a különítmény szeptember hó 16-án a szlavóniai Racsához, a hadi hidhoz lett vezényelve azzal, hogy a Száván túl, Pzrasniczán, a harctéren működő csapat-testekből elmaradt és a tűz vonalából visszajövő katonákat szedje össze és a harcvonalba kísérelje vissza, feladata volt továbbá a 21. L. I. T. D. (21. Landwehr gyaloghadosztály) parancsnokának egyéb rendelkezéseinek a foganatosítása is.

Az 1. számú portyázó különítmény szeptember hó 17-én a szolgálatot azzal kezdte meg, hogy a harctéren elmaradottakat százával összeszedte és a harcvonalba visszaterelte. Volt nap, hogy 500—600 visszamaradt akadt, akiket *szuronyt szegezve kellett* előre hajtani a tűzvonalba. (A magyar portyázó különítmény

ról, de aztán ő is elhallgatott. Lépést váltott s most már egyszerre lépkedtek jellegzetes, nyugodt nehéz csendőrlépteikkel a csontkemény rögökön.

Az utca, amelyen haladtak, csendes volt és néptelen. A kis nádtetős házikók ablakai fénylettek, gyengén, halványan. A hold sápadtan ontotta fényét a fekete fagyos földre. A nagy községi táncterem előtt hemzsegett a fiatal-ság. Friss zene ütötte meg a járőr füleit.

Jakabos örmester a táncterem felé vette útját. Nem volt szándéka a kijelölt utiránytól eltérni, de legalább látni akarta a gazdag Szabó uram hires, takaros, feketeszemű leányát.

Amint a járőr a táncterem ajtaján benézett, benn éppen javában ropták a fürge párok a csárdást. A szép Szabó-lány egy jómódu gazda fiával ugyancsak szívesen táncolt; Jakabos örmester irigykedve és bosszusan nézte. A lány észrevette, hogy a csendőr öt figyelő s még inkább kacérkodott a táncosával.

Bodnár csendőr járőrvezetőjének arcát leste. Azt sem bánta volna, ha a vendéglős szobájában leszerelnék »egy kicsit« és nem mennek neki ilyen itéletidőben a vaksötét határnak; Jakabos örmester azonban erőt vett magán, — a járőr eltávozott. Alig haladtak azonban néhány lépést, a Szabó-lány mögöttük termett.

— Jakabos ur, hát nem akar velem táncolni? — kérdezte hamiskásan.

— Nem tehetem, szolgálatban vagyok, amint látja, — mentegetőzött az örmester.

— Jól van, na! — fakadt ki a leány, de jegyezze meg magának, hogy maga csak táncoljon úgy, ahogy a parancsnoka füttyül, én meg majd ahogy én akarok! És sarkon fordult.

Faképnél hagyta a csendőröket, akik szomorúan és kedvetlenül nekivágtak a hideg éjszakának.

*

— Látod pajtás, szólalt meg Jakabos örmester, miután már jó órahosszat szótlanul lépkedtek egymás mellett, ezért unom én a tollas kalapot.

— Miért? — kérdezte Bodnár és megállt, mintha csak álmából költötték volna fel.

— Mit bámulsz? — rivalt rá a járőrvezető, hát nem érted?

— Értem már no, csak ne gorombáskodjál.

— Látod, — füzte tovább a szót az örmester, — még a lányok sem nézik a csendőrt semmibe, mert nincs ideje az udvarlásra . . . Kellett nekünk épp ma, vasárnap este szolgálatba indulnunk?

— Nono . . . dűnnyögött Bodnár csendőr s ezzel mindketten elhallgattak, mert a szembe támadó szél majd feldőntötte őket s valósággal birközniök kellett vele. A hold is elbujt a felhők mögé, csak a szél sivitott egyre élzesebben a szuronyok élén. Hosszu, végeszakadatlan téli éjszaka volt. Hajnali két óra lehetett már, mikor a járőr a lát-határon halvány fényt pillantott meg. Kicsiny volt a fény, de olyan hívogató, olyan kecsegtető, meleget, pihenést ígérő, hogy a járőr alig várta, hogy elérje azt az emberlakta helyet, ahonnan fény kandikált ki a keskeny ablakon.

Egy juhász kalibája előtt állottak. A kuvasz éktelen csaholással fogadta őket s fellármázta a gazdáját. Az ajtó keservesen nyikorgott, a mécs fénye hosszú szalagban kiszökött az éjszakába, mint a kalitkából kiszabadult cinke, nem riasztotta vissza a barátságatlan idő, nem érezte

csch csapatok mögött teljesített szolgálatot.) A különítmény különösen az első három héten éjjel-nappal permanens szolgálatban állott. Nappal u. i. a Száván túl, a harcvonal mögött ügyeltünk, éjjel pedig a Száván innen táborozó traint (vonatot) biztosítottuk. Gyakran akadtunk a trainkörletben szökevényekre, akiket a hadbiróságnak adtunk át. Azon idő alatt, amíg a parasznikai harctéren működünk, többször harcokban is vettünk részt, amikor az elmaradottakat előre vittük, nem egyszer tüzharcba keveredtünk.

Október hó 27-én, amikor a szerbek meghátráltak, a 21. L. I. T. D. parancsnokságának intézkedései alapján követtük az előnyomuló csapatokat, előre hajtottuk az elmaradottakat és a szerb katonaviselt egyéneket összefogdostuk. Feladatunkat képezte továbbá az elfoglalt terület átkutatása, fegyverek és lőszer biztos helyen való összegyűjtése. Az összeszedett szerb egyének száma, akik között több szerb katona is volt, október 27-től november 19-ig az ezret meghaladta. A különítmény ezeket az embereket összegyűjtötte és minden különösebb fennakadás nélkül a megjelölt helységekbe hiánytalanul leadta. November hó 20-án a VIII. hadtestparancsnokság parancsára a 21. Ldw. I. T. D.-tól a 9.-hez lettünk beosztva, ahol ugyanazon szolgálatot látta el a különítmény, mint az előbbi beosztási helyén. Itt is *több százra* rugott a különítmény által összefogott szerb katona és polgári egyén száma. Ezekhez azonban még hozzájárultak a csapatok foglyai, amelyek őrzésre és elszállításra a különítménynek adták át és amelyeknek száma a 3000-et meghaladta.

A legmegfeszítettebb munkát végezte a különítmény a visszavonulás alkalmával, mikor is a vissza-

vonulás futássá fejlődött. Pl. egy alkalommal Stepovjac községnél olyan nagy kavarodás történt, hogy az utvonal négy kilométer hosszúságban teljesen eltorlaszolódt, több kocsis a lovait kifogta és a lovakkal együtt elmenekült. A különítményparancsnok erre minden további parancs nélkül az őrzésre bizott foglyokat tíz ember felügyelete mellett a legközelebbi községbe küldte, fenmaradó embereivé pedig a legnagyobb gránát- és srapszejtűzben az eltorlaszolt utszakaszra vonult, az elhagyatott kocsikat az utról eltávolította, a szétszórt holmit az elhurcolás ellen biztosította, az elmenekült kocsisokat lovaikkal együtt összeszedette és visszahozatta, azután pedig velük együtt az utszakasznál maradt, amíg az összes ott torlódt járművek el nem vonultak és az ut ismét szabadabbá lett.

A fent felsorolt szolgálati tevékenységénél a csendőrökön kívül a különítményparancsnokot a beosztott gyalogos legénység is tevékenyen támogatta.

Továbbá jelentem, hogy szeptember 16-tól december 15-ig *téli alsóruha, takaró és sátorlapok nélkül* esőben, hóban és fagyban mindig a szabad ég alatt és földlyukakban éjjeleztünk.

Végül jelentem, hogy a különítmény f. hó 24-én Budjanovci községbe bevonult és szolgálati működését megkezdte.

Horváth János,

cs. őrmester, 1. p. k. parnok.

A fenti jelentésből a portyázó különítmények ténykedése az 1914. évi őszi hadműveletek folyamán ki-vehető.

A visszavonulás után a Balkán-haderők a Szerémségbe jutottak, ahol néhány heti pihenés, »retab-

a hideg szelet, csak a szabadság gyönyörét. Egy álmos férfihang rávált a kutyára: csiba te!

A kuvasz visszahúzódott morogva. Az öreg juhász lépett ki a kalibából.

— Jó reggelt az uraknak ebben az itéletidőben. Tesenek beljebb kerülni, hiszen agyon vannak fázva!

A csendőrök nem kérték magukat. Egy megszokott mozdulattal a karjukra eresztették a puskát s beléptek a kicsi juhászlakba. Öreg ember volt a juhász, de meglátszott rajta a jó egészség és munkabírás. Haja őszevegyült, bajusza ápolt, ruházata, valamint a kaliba belseje tiszta volt s levegője egészséges. Az öreg értelmes ember benyomását tette.

A járőr itt kétórai kis pihenőt tartott és szalonnát reggelizett, mely a fárasztó gyaloglás után igen izletes volt.

Lassan indult meg a beszéd.

— Csak egyedül lakik, öreg? — érdeklődött a járőrzető.

— Csak, — bólintott rá a juhász.

— Nem is volt családja? — faggatta tovább Jakabos, csak éppen, hogy mondjon valamit.

— Volt... volt, — felelte vontatottan a juhász és a tüzet nézte... Valamikor én is csendőr voltam, mint az urak, nekem is volt olyan széptollu kalapom... de nem kellett. Nem kellett, levetttem... De talán ném is érdekl az urakat.

— Nagyon is érdekel, — biztatta Jakabos őrmester, — csak beszélje el.

A juhász némi gondolkodás után felnézett a mennyezetre és mintegy magának, beszélni kezdett.

— Csendőr voltam én is, mint maguk. Ahol szolgáltam, abban a faluban volt egy szép, gazdag lány. Szerettük

egymást nagyon, de nem szerette, hogy csendőr voltam, rávett, hogy szereljek le. Leszereltem. Hamarosan meg is volt az esküvőnk. Feleségemnek testvére nem volt, csak öreg szülői éltek, kik a faluban laktak, mi fiatalok kiköltözködtünk a tanyára. Ősszel volt az esküvőnk. Szépen megvoltunk egy darabig. En igyekeztem rendbehozni a gazdaságot (150 holdas tanyát kapott az asszony), hogy ne mondhasa senki, hogy az asszony tart el. Mint mondtam, egy ideig békében éltünk, de aztán lassan mindig inkább és inkább az asszonyé lett az utolsó szó.

— Egyszer a feleségem betegeskedni kezdett, beköltöttem hát a faluba az öregekhez, ahol egy kis fiúnak adott életet. Nem is jött ki többé a tanyára. Én magam a sok dolog miatt csak ritkán, ünnepen vagy vasárnap kerülhettem haza, akkor sem mindig és ha haza is mentem, a kisfiamon kívül más senki nem futott szeretettel elibem.

— Megértettem lassan-lassan mindent. Cselédszamba vettek. Az is voltam uraim, nem gazda, mert a vagyon nem volt az enyém. Hejh, de sok keserü könnyet lenyeltem. Sokszor felkerekedtem, hogy világgá bujdosom, de nagyon szerettem a kisfiamat; ha rá gondoltam, nem volt szívem őt elhagyni. Maradtam, — maradtam cselédnek. Mig én a tanyán huztam az igát, addig a feleségem a faluban vendégeskedett, bálba járt, mindennel és mindenkivel törődött a világon, csak velem nem, a hites urával.

Elhallgatott egy pillanatra. Talán arra gondolt, hogy miért mondja el ezt a rejtett bánatát két vadidegen embernek, akiknek semmi közük hozzá. De aztán tekintete végigsiklott a két kakastollon és a tűz fényével játszó szuronyokon. »Ezek nem idegenek. Ezek is csendőrök«, gondolta s aztán tovább beszélt:

— Egy nyári napon meghalt a kisfiam is, egyetlen

lirozás« után visszanyerték hadműveleti ütőképességüket.

Időközben a hadihelyzet azonban lényegesen megváltozott. Az orosz harctéren küzdő osztrák-magyar és német erő az orosz tömegek előtt a Kárpátok és Krakó vonalára visszavonulni kénytelen volt és nehéz harcokat vívott az orosz előnyomulás megakadályozásáért.

Félő volt, hogy az oroszok a gyengén védett Kárpátok vonalát átlépik és elárastják Magyarországot. Ennek meggátolására az osztrák-magyar hadvezetőség átmenetileg lemondott a Szerbia elleni hadműveletek újrafelvételéről és az újból kiegészített, a »retablirozott« balkáni haderők zömét 1915. év elején az orosz hadszíntérre, a kárpáti arcvonalra szállította. Ezáltal a Balkánon visszamaradt haderők védelemre rendezkedtek be azzal a céllal, hogy szerb betöréseket a monarchia területére megakadályozhassanak.

A balkáni haderőknek eme átcsoportosításával kapcsolatosan a csendőrség feladatai is mások lettek és alkalmazása bizonyos változásokon ment át, amiről nagyjában az »Armee-Etappenkommando der k. u. k. Balkanstreitkräfte« Op. Nr. 664. számú rendelete tájékoztat.

A szóbanforgó rendelet kivonatolva a következőkre terjed ki:

A hadtápterület jelenlegi hátsó határa, Zupanja—Vinkovci—Erdut—Szivacz, azután a Ferenc-csatorna az alsó Tisza és Temes vonalában — szökések és önkényes eltávozások megakadályozására — el lesz zárva.

A hadtápparancsnokság ezt az elzárást hadtápcapatokkal és csendőrség által eszközölte.

vigasa szomorú életémnek. Temetés után így szoltam feleségemhez:

— Elég volt a dárídóból, estére velem jösz ki a tanyára, együtt fogunk dolgozni.

Az asszony felcsattant:

— Ki vagy te? Kinek parancsolsz? Hát ki itt a gazda, én-e vagy te? Ha nem tetszik a hely, amit hoztál, vigyed.

— Lekerült a padlásról a csendőrségi zöld ládám. Elváltam a feleségemtől, akit pedig úgy szerettem, hogy levettem érte a szép csendőrségi egyenruhám is. Kivert kutya lettem, uraim! 1914 nyarán történt mindez s rövid idő múlva kitört a háború, bevonultam katonának. De csendőr többé nem lehettem. Még 1914-ben orosz fogságba estem s mikor onnan hazakerültem, a mostani gazdám felfogadott juhásznak s azóta juhász vagyok. Ha csendőrt látok, a szívem összeszorul és a sirás erőltet, mert úgy tudják meg az urak, csak annak a férfinak van becsülete, csak az igazi férfi, aki a maga keresetéből tartja el a családját és nem szorul az asszony vagyonára. Ha én csendőr maradtam volna, el tudtam volna tartani egy családot és tisztelt, szeretett volna a feleségem.

Ezt már szinte kiabálva mondta. De aztán megint csak elcsendesedett, mint aki már ugyis beletörődött mindenbe a világon szépen, engedelmesen...

A két csendőr szótlanul hallgatta az öreg juhászt, csak a gondolataik jártak, ki tudja, merre.

Már pirkadt, mikor a csendőrök bucsút vettek. Nem szóltak egymáshoz. Aztán egyszer csak megszólalt Jakabos:

— Te, Bodnár! — Az ördög vigye azt a gögös Szabó lányt az egész vagyonával együtt.

— Uhm, — mondta Bodnár szórakozottan, mintha ő is éppen ilyesmire gondolt volna,

E célra 17 csendőr portyázó különítmény is igénybe vétetett. Es pedig 3 portyázó különítmény Schill százados (ma tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője) parancsnoksága alatt Gombos—Bácsföldvár—Titel szakaszát,

7 portyázó különítmény Mészáros százados parancsnoksága alatt alsó Temes—Gattaja szakaszát és

7 portyázó különítmény Fonyó százados parancsnoksága alatt Moriczföld—Resicabánya—Porta orientális — román határ szakaszát zárta el és ott teljesített szolgálatot.

A fennmaradó portyázó különítményekből kettő a 15. hadtestparancsnokságnak, három a 16. hadtestparancsnokságnak, három a temesvári védőkörletparancsnokságnak és kettő a Tamássy altábornagy csoportjának bocsáttatott rendelkezésre.

A hadtápszolgálatban alkalmazott csendőrség legfőbb feladatává tétetett, hogy a csapatkörleten kívül mutatkozó minden embert igazoltasson. Feladata volt továbbá a hadtápterület átlépését és a közlekedő eszközök jogos használatát ellenőrizni. Akik kellő igazolvánnyal nem rendelkeztek, különösen egyedül utazó legénységi személyek a legközelebbi hadtápparancsnokságnak (hatóságnak) voltak átadandók. A tisztek igazoltatása külön ezen szolgálattal megbízott tiszti közegek útján történt.

A népfölkelőkkel megerősített csendőr portyázó különítmények 1915 elején tehát kordonszolgálatot teljesítettek.

Változást ebben a szolgálattal az 1915. évi május havi olasz hadüzenet okozott. A hadvezetőség akkor kénytelen volt a népfölkelő erőket a kordonszolgálatból kivonni és a hadtápterület elzárását átszervezni. Az átszervezéssel kapcsolatosan a hadvezetőség most már arra törekedett, hogy a népfölkelők kivonásával gyengített csendőrségnek más úton szerezzen erősítést és ezért polgári őrségek felállításával kísérletezett. Így például Schill Ferenc százados egy polgári biztossal a Bánság szolgabiráit járta sorra, hogy támogatásukkal a kívánt polgári őrséget megalakíthassa.

Ilyen polgári őrségek »Schutzkorps« elnevezés alatt — mint tudjuk — a háború kezdete óta Boszniában és Hercegovinában voltak már. Tagjaik megbízható boszniai törökök voltak, akik a helyi viszonyokat ismerve, eleinte igen jó szolgálatokat teljesítettek. Később mind több és több panasz merült fel ellenük, sőt 1915 április havában Bekic tábornok csoportparancsnok Res. Nr. 204—2. szám alatt már teljes feloszlásukat kérte. A tábornok a 15. hadtestparancsnoksághoz intézett előterjesztésében kifejtette, hogy az ő körletében működő polgári őrségek teljesen hasznavehetetlenek, jog, törvény és igazság ellen működnek, isznak, rabolnak, erőszakoskodnak stb., stb. Szerinte azáltal, hogy ezen alakulatok a polgári hatóságok és a csendőrség támogatására hivatottak és a rend eme szerveivel együtt működtek, lassan ezeknek a fejére nőttek. A hatóságok és a csendőrség ezeknek a polgárőrségeknek a gázságaival szemben annyira elnézésre vannak kényszerülve, hogy most már csak feloszlásuk alapján lehet rendet teremteni.

De maguk a csendőr portyázó különítmények ellen is voltak ebben az időben már panaszok. A szerb harctéren beállott hadműveleti csendben ezeknek a különítményeknek természetesen sokkal kevesebb tennivalójuk akadt, mint a mozgalmas, eseményekkel telt 1914. évi időszakban és szolgálattal könnyebbé vált. A portyázó különítmények, amint tudjuk, nem voltak homo-

Ahol nagy szükség volt a tábori csendőrökre: Egymás mellett haladva három kocsioszlop torlaszolta el az utat.

gének, egy hivatásos csendőrre átlagban tíz népfölkelő pótcsendőr esett, akik között egyesek a tétlenség időszakában elhagyták magukat. Voltak, akik leitták magukat és előfordult, hogy egyesek visszaéltek hatalmukkal. Igaz, hogy a csendőrparancsnokok ott, ahol ilyen esetek tudomásukra jutottak, hamarosan rendet teremtettek.

Míndannak ellenére a m. kir. belügyminiszter hamarosan indítatva érezte magát, hogy a hátszágban, a saját lakossággal szemben elkövetett sérelmek orvoslására közbelépjen.

Sándor János akkori belügyminiszter az 1915. évi május 6-án kelt »Rendeleti Közlönyben« a m. kir. csendőrség számára 10.962—1915. B. M. eln. szám alatt különösen »a rendőri felügyelet alá helyezésnek és az őrizet alá vételnek szabályozásáról« intézkedett. A rendelet a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1922. évi LXIII. törvénycikket kiegészítő 1914. évi L. törvénycikk 10. §-a alapján ezt az eljárást úgy a saját polgársággal, mint hatóságainkkal szemben szabályozta és részletesen előírta az ellenséges államok polgáraival szemben követendő eljárást.

Mozgalmasabb lett azután ismét a csendőrség élete 1915 őszén, amikor a központi hatalmak újból offenzívát indítottak Szerbia ellen. *Mackensen* tábornagy vezetése alatt október havában egy osztrák-magyar hadsereg *Kövess* vezérezredes és egy német hadsereg *Gallwitz* tábornagy parancsnoksága alatt átkelt a Dunán. Ezen hadseregekhez néhány nappal később a bolgár haderők csatlakoztak. Bulgária u. i. a központi

hatalmakhoz csatlakozva, hadat üzent Szerbiának és seregei oldalba kapták a *Mackensen* támadása elől visszavonuló szerb seregeket. Néhány hét leforgása alatt a szerb haderők teljesen megverve, hanyat-homlok menekültek és Szerbia majdnem egész terjedelmében a szövetséges haderők által meg lett szállva. A megszállott területek igazgatására az osztrák-magyar hadvezetőség Belgrád székhellyel katonai kormányzóságot állított fel. A csendőr portyázó különítmények a továbbiakban a kormányzóság irányítása alatt működtek. Szolgálatuk nehéz és felelősségteljes volt. Közreműködtek a megszállott területek közigazgatásának megszervezésében és fentartásában, megtisztították ezt a területet a szökevényektől és a nem kívánatos elemektől. Összegyűjtötték a fegyvereket, közbeléptek helyi felkeléseknél, egyszóval a rendészeti szolgálat minden ágazatában elismerésreméltóan tevékenykedtek.

Mélyreható változás ismét csak a hadihelyzet megváltozásával állott elő.

Amint ismeretes, 1915. év végén a központi hatalmak katonailag igen jól állottak. Az orosz haderők még nem ocsudtak fel a gorlicei áttörést követő hadműveletek súlyos vereségei alól. Az entente tehetetlenül és a siker minden reménye nélkül döngötte a német nyugati védelmet, Olaszország az Isonzónál végleg megakadt. Ezzel szemben a központi hatalmak gyors sikert értek el a Balkánon és 1916 elején abban a helyzetben voltak, hogy az ott felszabadult erőikkel újból a komolyabb ellenfelek egyikével szembe fordulhassanak. Sajnos, a hadvezetőségek ez irányban megint csak nem tudtak közös haditervben megállapodni.

Mohamedán lakosságból alakított védőrség Bjelina vidékén.

A németek külön hadműveleteket vezettek be Verdun-nél a franciák ellen, Conrad tábornagy pedig szintén egyedül Dél-Tirolból az olaszokat támadta. A szétforgácsolt erőkkel végbevitt hadműveletek kudarcra végződtek, sőt az oroszok felfrissített erőkkel áttörték a szövetségesek meggyöngyített keleti frontját. A helyzet ezáltal annyira kritikussá vált, hogy Románia abban a hiszemben, hogy az összeroppanó központi hatalmaknál olcsó prédára tehet szert, az ententehez csatlakozott és Ausztria-Magyarországnak hadat üzent.

A helyzet ezekben a hetekben tényleg nem volt rózsásnak mondható. Az orosz offenzíva súlyos veszteségeket okozott, megállítása pedig rengeteg erőt igényelt. Németország kénytelen volt verduni támadását, a monarchia pedig tirol-i hadműveleteit abbahagyni, hogy az orosz frontot a felgyöngyítés veszedelem elől biztosítsák. Amikor e téren a legnagyobb erőfeszítéseket fejtették ki, Románia is ellenséggé jelentkezett. Seregei rávetették magukat Erdélyre, amelynek védelmére csak alárendelt csapatok állottak rendelkezésre. Erdély védelmében az erdélyi csendőrhadosztály, amely később 70. honvédhadosztálya alakult át, vett részt.

A román hadüzenet után a hadvezetőség a Szerbiában nélkülözhető portyázó különítményeket a román hadszíntérre irányította. Ezek a csendőralakulatok bő harctéri tapasztalatok felett rendelkezve, itt is kitűnően beváltak. Nélkülözhetetlen segédeszközei voltak a sereparancsnokságoknak a románok elleni hadműveleteknél

Lovas csendőr (csuklyával a fején) szabályozza őszi rossz időben avisszavonuló vonatok menetét.

és pótolhatatlan tényezők voltak a később meghódított román területek igazgatásában.

A portyázó csendőrkülönítmények úgy Romániában, mint Szerbiában a háború befejeztéig működtek. Szereplésük oly sikeresnek mondható, hogy hasonló alakulatokkal a jövő háborújában is bizonyosan találkozni fogunk. Meg kell még említeni, hogy 1916-ban a 38. honvédhadosztálynál is működött egy csendőrzászlóalj.

Ennek a zászlóaljnak 1916 augusztus hó végétől 1918 május hó 1-ig Fonyó László akkori százados volt a parancsnoka. Szerinte a zászlóalj 4 századból állott. A zászlóalj akként keletkezett, hogy tábori századonként egy raj, tábori zászlóaljként a négy század rajai egy-egy szakaszt képeztek, négy zászlóalj szakaszai összevonva azután egy-egy tábori csendőrszázadot alakítottak. Azonfelül a hadosztály intézeteinél is voltak kisebb-nagyobb tábori csendőrszázadok

Tábori csendőrök vezetése alatt huszárok segítik ki a kátyúból egy vezérkari tiszt autóját.

beosztva. Ez a zászlóalj bár inkább csak névleg volt csendőrségi alakulatnak mondható, hisz zöme a tábori alakulatokból elvett emberekből állott, csendőrségi parancsnokság alatt főleg csendőrségi szolgálatot teljesített. Ténnyekedése sok tekintetben a portyázó különítmények szolgálat teljesítésére emlékeztet és azért e helyen is külön említettük fel.

(Folytatjuk.)

Mikor a sors mostoha hozzád
Barátom, erős lelkű légy
Viszont, ha boldog napokat ad:
Örömednek bölcsen célt tégy.

Kis János.

A börtönügyi múzeumban.

Írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(Befejező közlemény.)

Egy újabb szekrény elé érünk, melyben fegyencponyák vannak elhelyezve az illavai fegyintézetből. Mindegyiken átló van, hogy az asszimetria és a rendellenességek annál inkább kitűnjenek. Itt őrzik üvegben egy 20 éves, szándékos emberölés miatt 10 évre ítélt fegyenc preparált szívét, aki fejütőér eldugulásban szenvedett, egy teljes évig öntudatlanul vegetált, míg végre jobban lett; midőn megtudta, hogy fegyházban van, összerázkódott és meghalt. Ugyanolyan életkorú és ugyancsak 10 évre ítélt fegyenc preparált heréi is üvegbura alatt vannak. Öngyilkossági szándékból kasztrálta magát.

Érdekes dologról mesél az a kis zacskó is, melyben kb. $\frac{1}{4}$ kg. paprikát őriznek. Egy 15 évi fegyházra ítélt fegyenc a soproni fegyintézetből szökést kísérelt meg s ebben a kis zacskóban összegyűjtött paprikát szórta szökése közben az egyik őrszemébe, így akarta az őrt ártalmatlanná tenni, szökése azonban nem sikerült.

Hasonló rendeltetése volt annak a törnek és zsinórnak is, amit M. W. halálraítélt rablógyilkos megbilincselte kézzel és titkon készített a veszprémi kir. törvényszéki fogházban. A tör nyelét a ruhafogas egyik fogából s a tört a bádögivókanna fedeléből kivett drótból készítette. A hegyét

a zárka padlója közé szorult köporon köszörülte ki. A zsinórt a lepedőjéből leszakított szélekből fonta.

A szekrény két polcát kizárólag oly tárgyak, eszközök foglalják el, melyeket öngyilkosságra vagy szökésre használtak fel. Persze mindnek megvan a maga szomorúan érdekes, véres története. Egy lepedővel K. S. vizsgálati fogoly a rabkórház egyik kórtermében öngyilkosságot kísérelt meg és pedig akként, hogy a lepedőt az angol árnyékszék viztartályának támasztó vasán áthuzta s úgy csüngött rajta. Az árnyékszéket spanyol fal takarta el, a kórteremben lévő többi beteg s a szolgálatot tévő fegyőr észrevették, mert zajt okozott s levágták a lepedőt mielőtt a fulladás bekövetkezett volna.

Hasonló esetekről tudnának beszélni mind a nyakkenők, összekötözött törülközők, nadrágszíjak, függönyzsinórok stb. A legszigorubb ellenőrzés mellett sem lehet meggátolni, hogy a fegyencek — ha másutt nem, a közös munkateremben — ne jussanak oly tárgyakhoz, melyeket öngyilkossági vagy szökési kísérletekre használhatnak fel.

Nem kevésbé érdekesek azok a dolgok, melyek most kerülnek szemünk elé. Faháncsból készített az egyik fegyencnö hajóhintát, mindegyik hintában rongydarabokból konstruált, tarkán kiöltöztetett párok ülnek. Táblán hirdeti egy felírás: »Halló! Halló! Csak 20 fillér egy menet!«

Hát a humor, a jó kedély sem hiányzik ezekből a munkákból. Ezt bizonyítja az a festmény is, amit a hajóhinta mellett láthatunk. »Huzd rá cigány!« Ez van a kép

A börtönügyi múzeumból. Rabmunkák, három tör, illetve zsebkés, melyekkel a fegyintézetben gyilkosságot követtek el és csempészés...

A börtönügyi múzeumból: Rózsa Sándor és bandájának egy része.

alá írva. Csuhajozó legények, lányok ropják a csárdást. A képen rajta van egy csendőrszárny is, mely valószínűleg nem minden ok nélkül jelent meg ezen a helyen. Az egyik csendőr köpenyben van, a másik anélkül. Hát a memóriája bizony rossz lehetett annak a rabnak, aki ezt a képet festette, mert ilyen járőrt aligha látott életében. No, nem baj! Ez az a bizonyos művészi szabadság, mellyel nemcsak a fogházak falain belül élnek vissza.

A hajóhinta és a kép is csak kedvtelésből készült. Nem úgy a képen látható többi tárgy. A lefejtett cipősarok, mely a »Huzd rá!« szavakat eltakarja, már nem annyira kedvtelésről, mint inkább furfangos leleményességről tanuskodik. Egy fegyenc részére készített cipőnek a sarka ez, amelyben 130 korona volt elrejtve. Ugyancsak pénz volt elhelyezve abban a kezében is, melynek odaerővel felső részét és a pénz elhelyezésére szolgáló két kör alakú vájatot jól lehet látni.

Három darab könyv fekszik az asztal bal szélén. Elkobzott zsidó imakönyvek, melyeknek mindkét kemény táblájába papírpénz volt eldugva és papírral beragasztva.

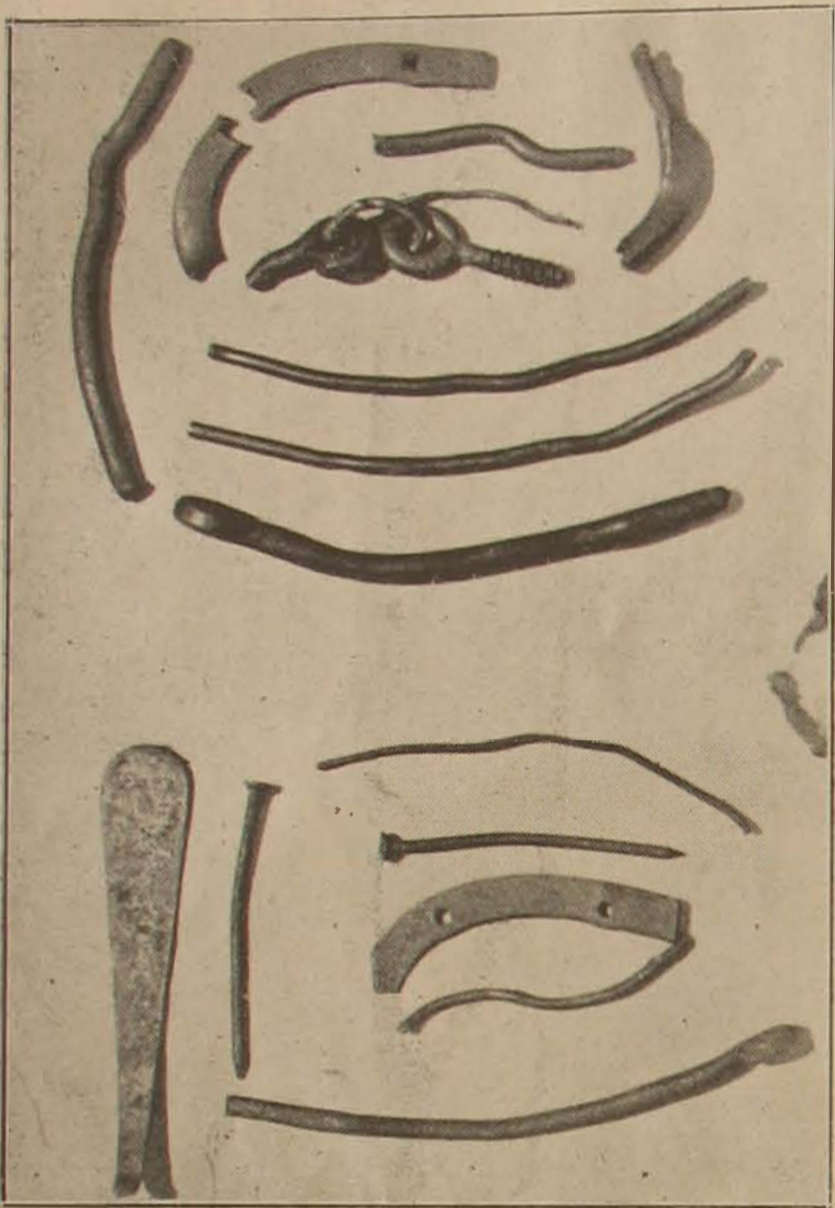
Ugyancsak ezen a felvételen látunk egy vésőreszelőt, egy törzszerű kést és egy zsebkést. Mindhárom tárgynak szomorú nevezetessége van. Az elsővel Fábrián Ferenc váci fegyintézeti őrsparancsnokot gyilkolta meg O. F. Márton fegyenc, mert az őrsparancsnok nem akarta továbbítani az amugy is rossz magaviseletű fegyenc kérelmi lapját. A bicsakkal egy elmebeteg rab szurta meg dr. Némethy Ödön egyetemi tanárt, az elmemegfigyelő igazgatóját 1905-ben a megfigyelő intézetben. Az igazgató a veséjét ért szurással sokáig feküdt, azonban felépült. A zsebkéssel pedig jelentéktelen szóváltásból kifolyólag B. Gy. fegyenc leszurta M. F. nevű fegyenc társát.

Amíg a fényképész és a minket kísérő fegyőr az egyes tárgyakat készítik elő a fényképezés céljára, addig egy albumot forgatok át. Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető egyének arcképét tartalmazza ez az album s a budapesti kir. törvényszéki fogházból került a börtönügyi múzeumba.

Makacs öngyilkossági esetről beszélnek azok a szögek, csavarok és egyéb vasdarabok, melyek egy kartonlapon az egyik asztalon fekszenek. Egy rab a felvételünk bal szélén látható (az eredetnél kb. kétszer kisebb) hét darab vasdarabot lenyelte s így akart öngyilkosságot elkövetni. Ez történt július hó folyamán 1925-ben. Megoperálták, a rab felépült, de életétől minden áron meg akart szabadulni s négy hónappal később 10 ilyen vasdarabot nyelt le (összesen 188 gr.), ezeket már az amugy is össze-vissza varrott és szabdalt belekölbe művi beavatkozással nem lehetett eltávolítani s a fegyenc a műtőasztalon meghalt.

A börtönügyi múzeum középső termében Rózsa Sándor és bandájának tagjai néznek le az egyik falról. A felső két sor közepén Rózsa Sándornak négy különböző életkorában készült fényképe látható. Mellette jobbra is balra is az első sorban Veszelka Imre. Ez a Veszelka volt Rózsa Sándor bandájában az, ami a katonaságnál a vezérkari főnök, a civileletben vezérigazgató vagy cégvezető. Ő volt a banda esze. Különbözik ha egyesügedül fiziognomiáról kellene következtetni az embernek foglalkozására, akkor ezt a Veszelkát, kinézéséről ítélve, volt csendbiztosnak, szabolcsi földbirtokosnak, nyugalmazott táb-

»Oh, boldog Magyarország, ne engedd tovább gyötretni magad!«
(Dante.)

A börtönügyi múzeumból: Vasdarabok, amelyeket egy fegyenc öngyilkossági szándékból lenyelt.

labirónak vagy bármi másnak lehetne mondani, csak éppen szegénylegénynek nem.

Rózsa Sándor és bandája mellett lógnak (stilszerű itt ez a szó »lógnak«) a falon Savanyu Józsi, Farkas Béni, Bogár Imre és Angyal Bandi arcképei.

Régebbi idők betyárainak tettein sokat enyhített a legenda, mely nevük köré fonódott. Rózsa Sándor résztvett a negyvennyolcas szabadságharcban is és igaz, hogy harminavérét itt sem tudta megtagadni s hogy működésüket, mint »szabad csapat« be kellett szüntetni, mégis a háboru előtti idők kisdíákja előtt mint Siegfridek, Roland lovagok szerepeltek ezek a szegénylegények.

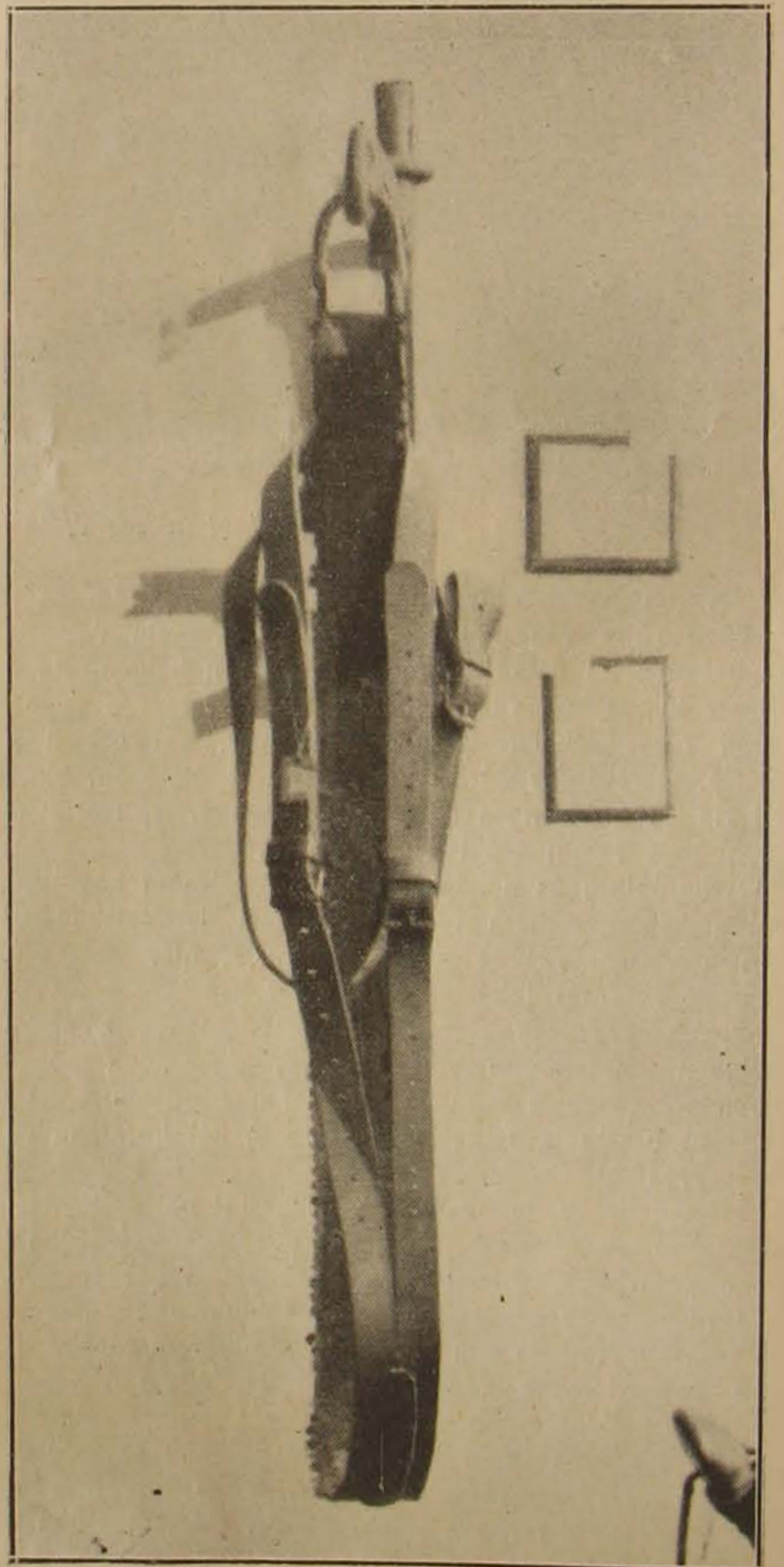
Én sem tudom magam kivonni a gyermekmesék, legendák begyökerezett hatásai alól. Egészen más szemmel nézem, egészen más érzéssel szemlélem azok arckép-galériáját, kik már jóval a szegénylegények legendákkal telenőtt kora után kerültek gyilkosság miatt hóhérkézre. Spanga, Pitéli, Berecz, kik Majláth országbirót meggyilkolták, Regula Edé az edelényi rablógyilkos, Kármán Mátyás, Papp Béla, a dánosi rablógyilkosok, kik a háboru előtti jobb időkben hosszú hetekre, hónapokra kavarták fel az ország nyugalmát, csendjét... Itt vannak valamennyien.

...azóta nagyot változott sok minden. Egy gyilkosság csak egyik ujság megjelenésétől a másik megjelenéséig szenzáció s ha egy-két napnál tovább beszélnek róla, ahhoz legalább is egy Steglitz vagy Milstatt kell.

A bűncselekmények rövid ismertetése minden büntetésnél a falra függesztett táblán olvasható. A dánosi rablógyilkos cigányok és cigánynők többször vannak lefényképezve. Közvetlen elfogásuk után és akkor, amikor már megnyirva és rabruhába vannak öltöztetve. Ez utóbbi felvételeken alig lehet felismerni őket.

Furcsa szíjzatatot látunk lógni az égyik falon. Egy hámnak a másolata ez, amelynek eredetijét akasztáshoz használták a régebbi időkben és pedig úgy, hogy az egyvagy kétágu akasztófa tetejébe esetről-estetre becsavarták. Az akasztások első idejében létrán hurcolták magasba, utóbb már hámban huzzták fel a kivégzendőt, ennek a hámnak vaskampójába akasztott csigán átvont kötélnél fogva. A megfojtás külön hurokkal történt. A hámban való akasztás mindaddig szokásban volt, míg a magas akasztófákat az alacsony oszlopakasztófa ki nem szorította. Erre vonatkozó legrégebb hazai adatunk 1837-ből való. Németországban 1748-ban már ismerték az akasztásnak ezt a módját. Ilyen akasztóhámon végezte ki Bóth Ferenc 1853 március 3-án Noszlopi Gáspár, Jubil Károly és Sárközi Soma vértanukat. Ilyenen lelte halálát Bogár Imre is 1862 július 12-én Pesten a régi lóversenytér mögött a gyepmesteri telep mellett lévő dombon.

Az akasztóhám közelében egy állványra van téve Rózsa Sándor egyik emberének nyerge, melyhez oda vannak szí-

A börtönügyi múzeumból: Akasztóhám, melynek segítségével a régebbi időkben használatban volt magas akasztófa huzzták fel az elíteltet.

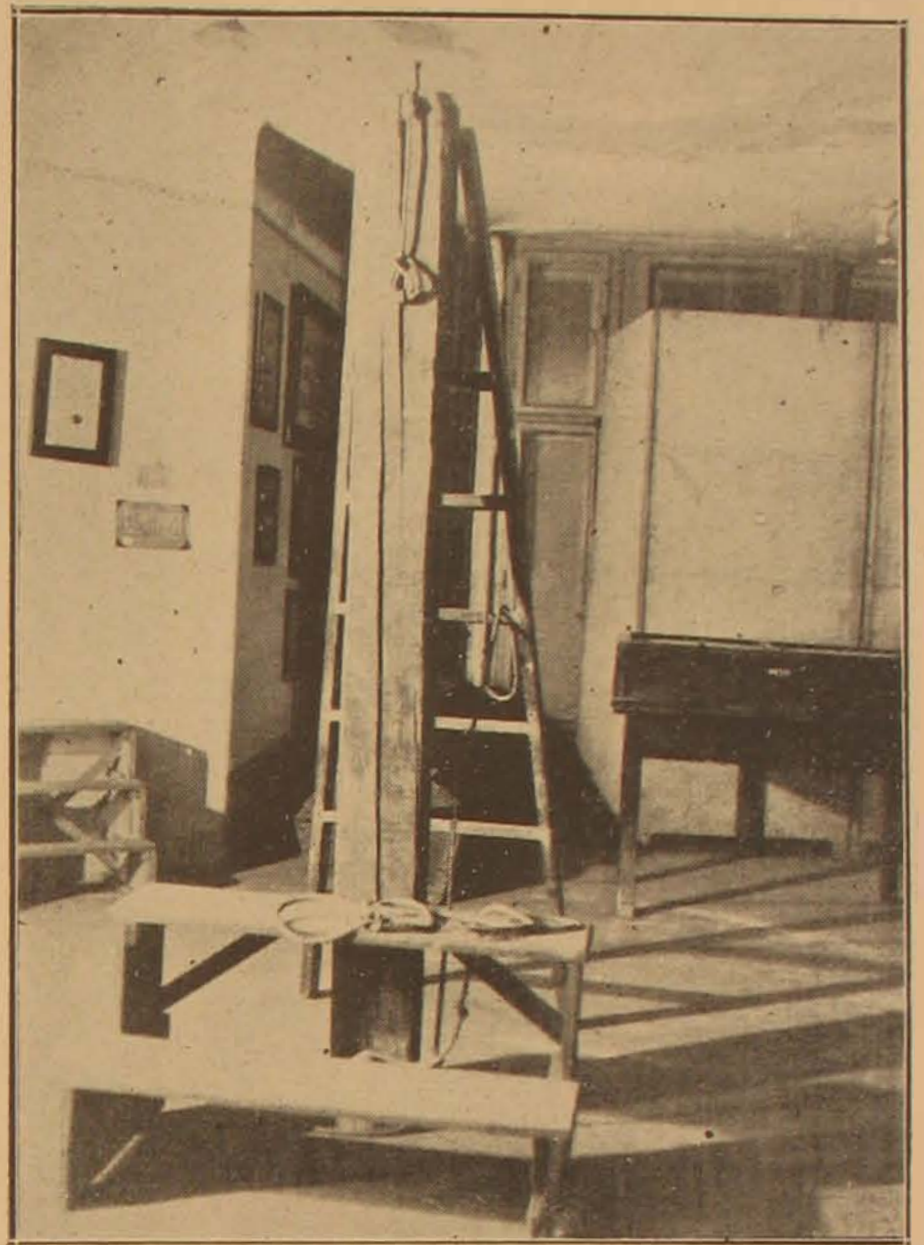
jazva a hegyes taraju sarkantyuk is. Kellettek ezek némelykor, amikor a pihent pandurlovak nagyon megszorították a betyár sárgáját....

Az egyik kisebb terem közepében a földre beépítve látunk egy alacsony akasztófát, olyat amilyent most használnak kivégzéseknél. Ezen az akasztófán végezték ki 1888-ban október 6-án Szimics Jánost és 1903 július 31-én Kármán Mátyást. Az akasztófahez támasztott létra nem eredeti és a lépcső sem volt Szimics felakasztásánál használatban.

Az akasztófát már a legrégebb időkben ismerték, de amíg ma az akasztás célja az, hogy az elítélt lehetőleg a legrövidebb időn belül és fájdalmak nélkül kimuljék, addig azokban az időkben, amikor »ne csak meghaljon, de érezze is« volt az elv, rendszeren csak halott ember került az akasztófa, aki a halált egy másik módon elszenvedve az akasztófa azért került, hogy itt órákon, napokon, sőt heteken át himbálózva rettegést ébresszen. Ennek a célnak megfelelően régebbi időkben — de még a múlt század első felében is — az akasztófa olyan helyen kellett felállítva lenni, hogy a felakasztottat minél többen láthassák. Leggyakrabban országutak mentén, hegyes vidéken rendszeren az országút legmagasabb pontja közelében állították fel, illetve építették be az akasztófát.

A fényképfelvételünkön látható akasztófa kívül a múzeumban van még a Husz Ábrahám kivégzésénél használt akasztófa, a kivégzett Cserny terrorista akasztófa és nyolc más akasztófa, melyeket Cserny társainak kivégzésénél használtak. Egy üvegszekrényben őriznek akasztásnál használt köteleket és egyéb akasztófafelszereléseket: nyakravaló hurkokat, kézre- és láb ravaló köteleket, csigákat és akasztóhorgokat.

A kizsákoszók megszámlálhatatlan tömegében, külön

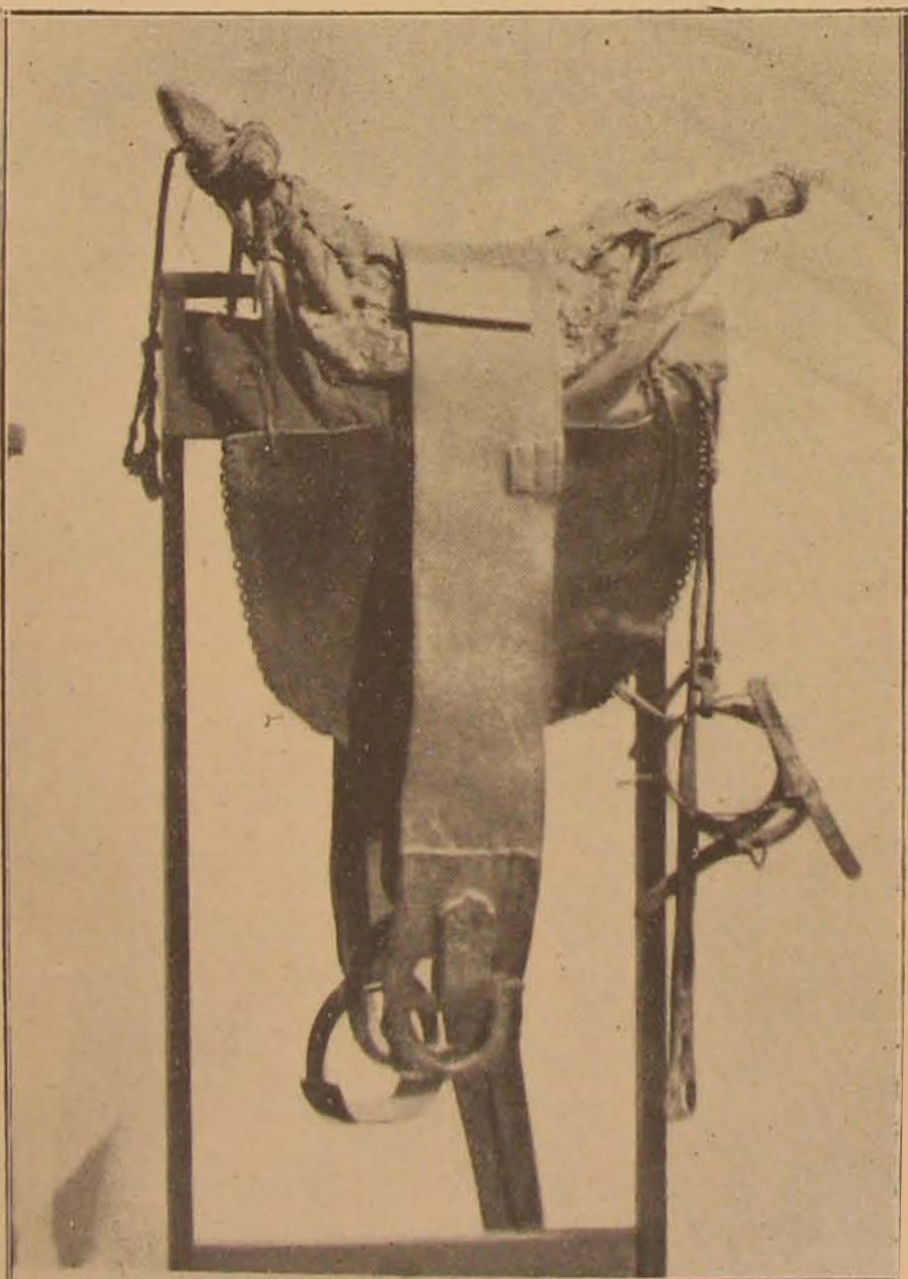
A börtönügyi múzeumból: Akasztófa, melyen 1888-ban Szimics Jánost, 1903-ban Kármán Mátyást akasztották fel.

kis csoportot alkotnak a Kinában használatos eszközök. Kezén, lábán összeláncolt kínai áll előttünk, mellette a kínai éhezető ketrec. Éhezető ketrec alatt a büntetésnek nem azt a módját kell érteni, amikor valakit egy vagy több napon át éhezésre ítélték; aki ebbe az éhezető ketrecbe bekerült, az addig maradt ott, amíg éhen nem halt. De, hogy az éhhalál ne menjen simán, jajszó nélkül végbe, az elítélt kezeit hátul összekötötték és lábujjhegyre állítva fejét kalodába rakták. Ha elengedte teste súlyát, akkor nyakában érzett kínzó fájdalmakat, ha lábujjhegyen állott, akkor pedig percek, sőt másodpercek múlva a lábszárak mondták fel a szolgálatot.

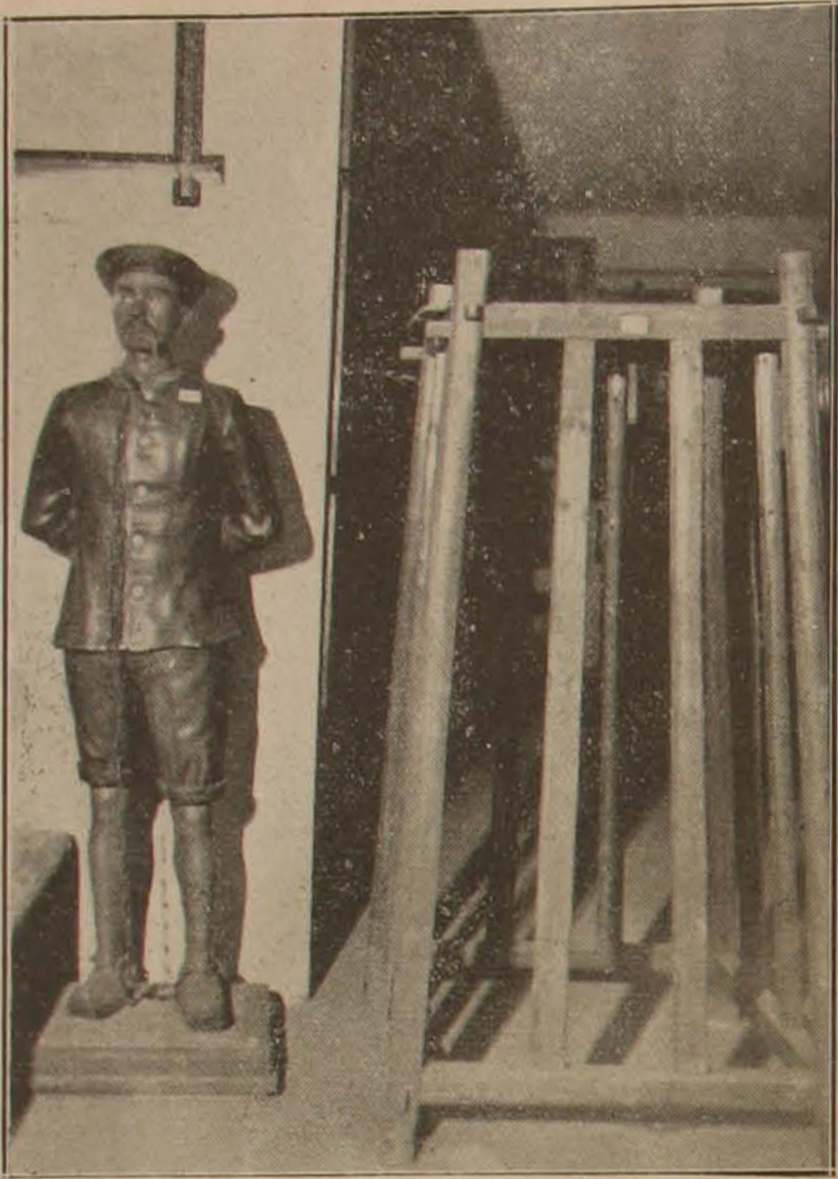
Mielőtt elhagyjuk ezt a termet, egy karóbahuzást ábrázoló kép másolata előtt állunk meg. A kép eredetije Pápa város birtokában van. Az 1600-ban kivégzett s Pápa várát eláruló vallon katonák karóbahuzását ábrázolja s főként azért érdekes e kép, mert a karóbahuzás kivégzési módját is megőrökíti. Szerephez jut a képen a birói buzogány is. Ha a biró az utolsó pillanatban a kegyelemért könyörgő elítélt előtt a buzogányt a feje fölé emelte, az kegyelmet jelentett, ha pedig a buzogányt leeresztette, az elítéltet kivégezték.

Külön kis teremben vannak elhelyezve kül- és belföldi büntetőintézetek modelljai gipszből. Felvételeinken kettőt örökítettünk meg, a márianosztrai büntetőintézetét és a soproni országos fegyintézetét. A modellek 1:250 arányban készültek; összehasonlítás szempontjából igen előnyösek ezek az egységes méretek, első tekintetre fogalmat alkothatunk az egyes intézetek relativ nagyságáról s egymás közötti különbségéről. Valamennyi modellt egy fegyenc készítette, kinek foglalkozása lakatos volt.

A márianosztrai fegyintézet egyike a legrégebbi nem-

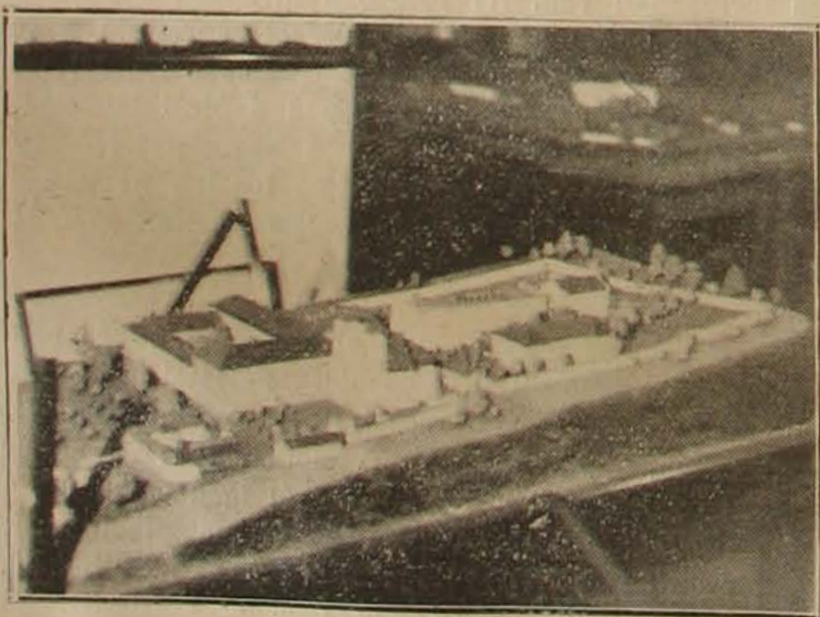

A börtönügyi múzeumból: Rózsa Sándor egyik névszerint ismeretlen emberének nyerge.

A börtönügyi múzeumból: Megvasalt kínai rab, mellette éhezeltető ketrec.

csak a magyarországi, de a külföldi fegyintézeteknek is. Kolostornak épült a XIV. században Nagy Lajos király uralkodásának 10. éves fordulóján. Az akkori építészet remekműve volt ez a kolostor, lakói Szent Pál szerzetesek. Ezt a szerzetesrendet II. József császár eltörölte, a kolostort pedig a XVIII. század közepén fegyintézeté szervezte át s az egy emeletes kolostort második emelettel kibővítette. Az intézet a bécsi cs. kir. belügyminisztérium rendelete folytán a Paulai Szent Vinčéről nevezett irgalmas nővérek gráci kongregációjának lett átadva, megbizván őket egyidejűleg a csakis nők befogadására szolgáló letartóztatási intézet vezetésével. Az 1893. évben az igazságügyi kormány a telepet a vallásalaptól megvette s megfelelő fegyintézeté szervezte. Ekkor épült a három emeletes magánzárkaépület

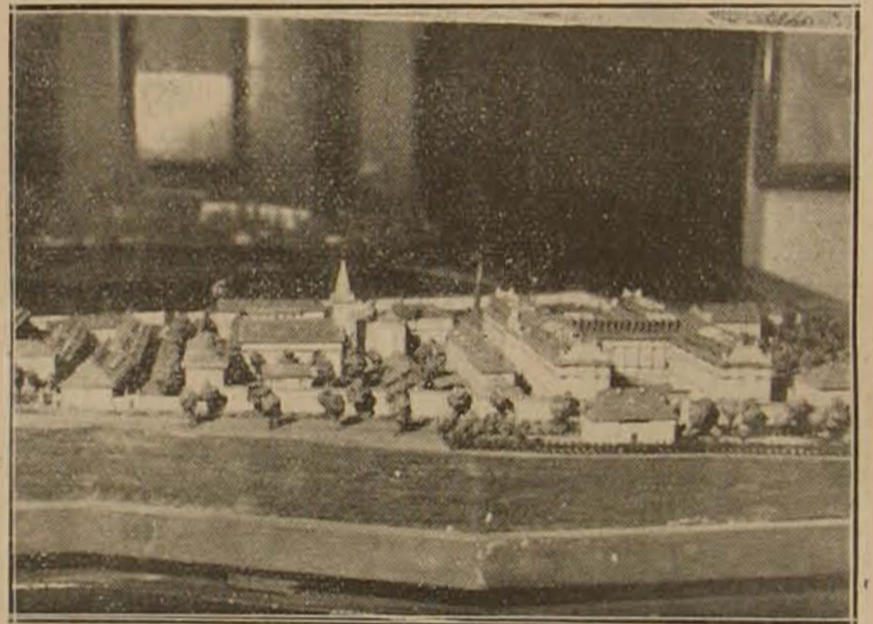

A börtönügyi múzeumból: A márianosztrai országos női büntetőintézet modellje.

183 zárkával s két munkateremmel, egy egyemeletes kórházi épület s készült egy folyosó, mely a régi épületet az új épületekkel összekötötte. A háboru előtti években az intézetet, mely ötszáz elítélt befogadására alkalmas, központi melegvízfűtéssel és vízvezetékekkel szerelték fel.

A soproni országos fegyintézet 1884-ben épült, befogadási képessége 700 fő. A zárkaépület, amint az a felvételiünkön is látható, szabályos H alakú, háromemeletes, összesen 686, ezek között 11 sötét magánzárkát foglal magában és éppen H alakjánál fogva a benne foglalt 686 zárkát 2 őrszem megfigyelni képes. Nagyságra, azaz befogadóképességre a csonkamagyarországi fegyintézetek között első helyet a váci fegyház foglalja el; mely ezer fegyenc befogadására elegendő. Az intézet középső része Mária Terézia rendelet folytán épült, aki itt magyar nemes ifjak számára a bécsi Teréziánumnak megfelelő nevelőintézetet szándékozott létesíteni. A fegyháznak 45 munkaterme van.

Legmodernebb kétségkívül a budapesti kir. országos gyűjtőfogház, melynek modellje ugyancsak a börtönügyi múzeumban látható. A gyűjtőfogház 1896-ban nyílt meg s kb. 800 letartóztatott befogadására van berendezve. A két csillagalakú épület mindegyikében 300—300 magánzárka van, a csillagépületek panoráma rendszerűek, 3 emeletesek és

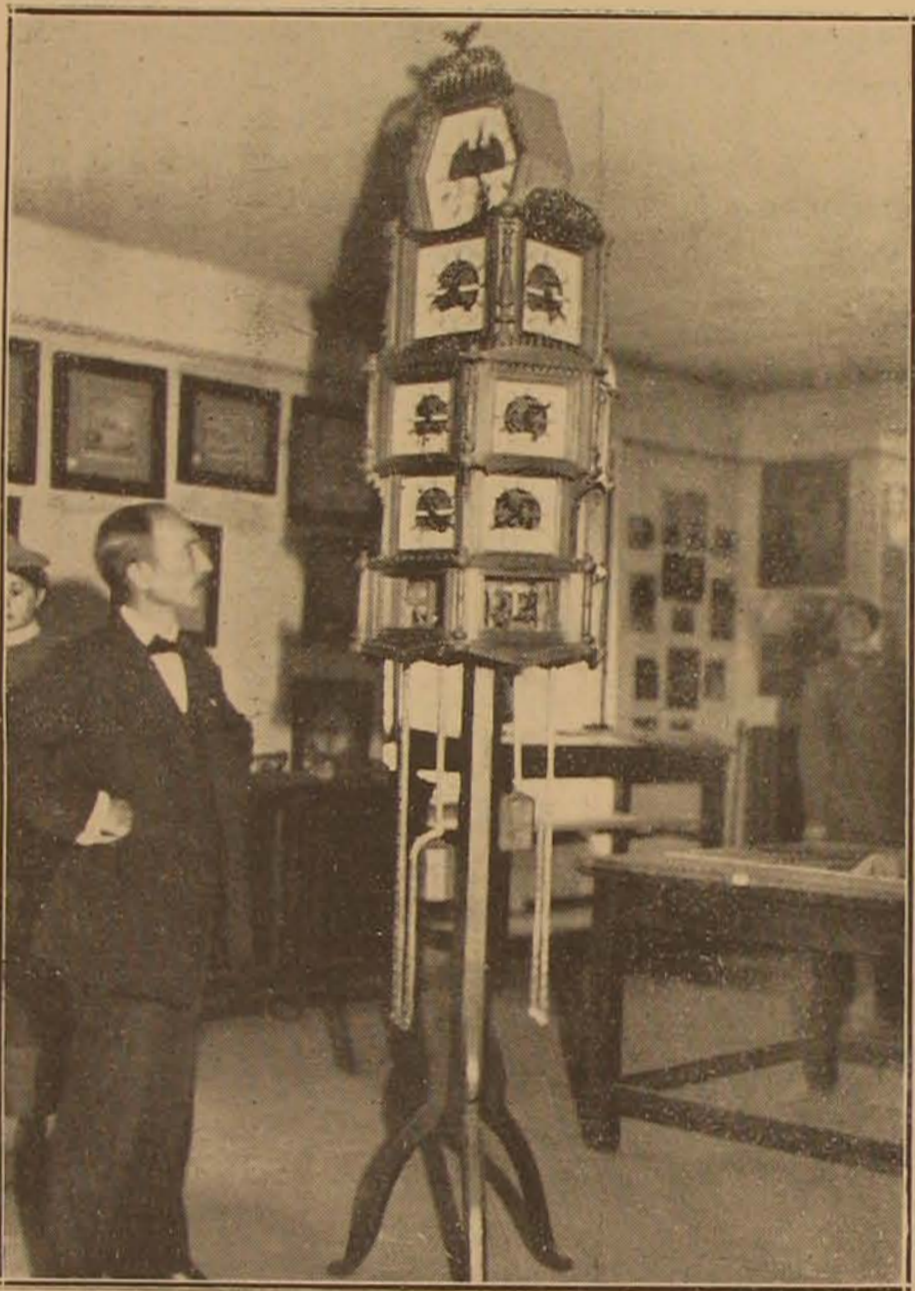
A börtönügyi múzeumból: A soproni fegyintézet modellje.

függőfolyosókkal vannak ellátva. A különálló kórházépület mintegy 100 beteg, a megfigyelő intézet mintegy 140 személy befogadására van berendezve. Egy külön épületben van a fertőtlenítő és fürdő. A gyűjtőfogháznak szanatóriuma, elmemegfigyelő intézete, azonkívül embertani laboratóriuma is van.

Külföldi fegyintézetek modelljei közül a louvaini ragadta meg a figyelmemet. (Louvain egy kisebb város Belgiumban.) A louvaini fegyintézetben ugyanis keresztül vitték a szó szigorú értelmében vett teljes elkülönítést. A zárkaépület végében láthatók a félkörben elhelyezett sétálóhelyek, ahol a fegyencek álarcban végzik sétájukat. Az elítélt büntetésének első napjától az utolsóig magánzárkában tölti idejét, ott végzi a munkát is. Sétáját az e célra épített sétáltató udvarokban magánosan végzi. Istentisztelet és tanítás alatt mindegyik fogoly külön kis fülkében van, hogy egymás arcát ne láthassák, csak a papot vagy a tanítót. A cella elhagyásakor köteles a fogoly arcát álarccal elfedni, hogy véletlen vagy elkerülhetetlen találkozás esetén egymást ne ismerjék fel. A magánzárás nem tarthat tovább 10 évnél, de a fogoly kérésére meghosszabbítható. Az életfogytiglani kényszermunkára vagy letartóztatásra ítéltnek jogában áll kérni, hogy 10 évi magánzárás után nappali közös munkaterembe bocsássák s csak beleegyezésével tart-

ható tovább is magánelzárásban. Az egy hónapot meghaladó szabadságvesztésből, ha azt tényleg magánzárkában tölti ki az elítélt, bizonyos százalékot egy mindég növekvő kulcs szerint levonnak, úgy hogy 20 évi kényszermunka büntetést 9 év és 9 hónap magánelzárás után kitöltöttnek vesznek. A modellt a börtönügyi muzeum a belga igazságügyminisztériumból kapta.

Legutoljára hagytam a börtönügyi muzeumnak azon talán legértékesebb, de mindenestre legérdekesebb tárgyát, mely előtt a látogató legszívesebben elidőz. Egy hatalmas állóóra ez, melynek minden alkatrésze fából (gőzölt hűkből) készült, kivéve az ütőszerkezetet, melyet a börtönügyi muzeum igazgatóságának óhajára szerezett át készítője vasra. Az óra ütése ugyanis addig alig volt hallható. Egy kőszárfonósegéd tervezte ezt az órát 1915 októbertől 1916 májusig, 1916 júniusában kezdett hozzá az elkészítéséhez és 1918 október

A börtönügyi múzeumból: Rab készítette óra, melynek minden alkatrésze fából van. Az óra mellett Dorosich Ferenc főtiszt.

8-án lett vele készen. Az óra öt világrész különböző helyeinek, összesen tizenhat nagy (fő) városnak pontos idejét egyszerre mutatja. (Budapest, Páris, Berlin, Brünn, Nápoly, Wien, Cettinje, Belgrád, Szófia, Bukarest, Konstantinápoly, Szentpétervár, Peking, Tokió, Fez, Washington).

De nemcsak ezért hagytam az órát legutoljára.

A másik ok az, hogy ezen a felvételünkön láthatjuk Dorosich Ferenc főtiszt urat, a börtönügyi muzeum agilis felügyelőjét is, aki a kora délutántól a késő estbe nyúló órákig lekötelező szíveséggel kalauzolt a muzeumban és magyarázta fáradhatatlanul az egyes tárgyak, képek stb. jelentőségét. Én tulajdonképpen az egész leírásban csak szócsöve voltam. Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a Csendőrségi Lapok olvasóival együtt ezt a szíveségét e helyen még egyszer megköszönjem.

(Vége.)

A jugoszláv diktatura.

A szerbek, horvátok és szlovének fiatal királyságát a legtalálóbban egy agyagkorsóval lehet összehasonlítani, amely eddig csak a napon száradt, de most az égető kemencébe került. Vagy már a kemencében reped szét, vagy csak később fog összetörni, ha majd használni kezdik.

A délszláv (jug=dél) állam semmiesetre sem lehet állandó képződmény, mert hazugságon alapszik. A szerbek már a háboru előtt azzal csalogatták a volt monarchia szlávjait, hogy csinálják meg velük a »Délszláv Egyesült Államokat«, mely alakulaton belül minden államnak külön önkormányzata lesz. Ez oly ígéret volt, amelyet a szerbek soha sem akartak betartani. A trianoni békekötést megelőzőleg pedig szerbek, csehek és románok annyi hazug adatot hordtak a magyar viszonyokkal ismeretlen békekonferencia elé, hogy a megtévesztett nagyhatalmak könyörtelenül láttak neki az 1000 éves Magyarország feldarabolásához.

Lopott jószágon nincs áldás!

De különben sem maradandó a délszláv szappanbuborék, mert a szlávság nem államalkotó elem. Sehol sincs annyi egyenetlenség, forrongás, harc és háboru, mint a szláv államokban. Sehol a világon nem hadakozik testvér testvér ellen úgy, mint a szlávok egymás között. Az oroszok elnyomták a lengyeleket, a lengyelek a ruténeket, a csehek a tótokat és ruténeket, a szerbek a horvátokat, bolgárokat, macedónokat, bosnyákokat, montenegróiakat, stb. Mindig véresen!

Amióta az új délszláv királyság fennáll, azóta szakadatlanul forrongott. Már keletkezésénél is vér folyt, horvát testvérek vére. 1918 december 5-én Zágrábban a volt 25. honvéd és az 53. közös gyalogezredek katonái tüntettek a Szerbiával való egyesülés ellen. Ezeket a szerbek gépfegyverrel tanították testvéri szeretetre; 13-at agyonlőttek közülük. Azóta sem simultak el az ellentétek, sőt ellenkezőleg, mindinkább kiéleződtek.

A szerbek a háboru után, mint a volt monarchiához tartozott szlávság »felszabadítói« léptek fel; pedig magukat sem lettek volna képesek felszabadítani idegen segítség nélkül: 1916 januárban az egész szerb hadsereget kivertük saját országából. A Szaloniki front árkaiban volt kénytelen 2 és fél évig várakozni, míg ismét haza mehetett! Szalonikiba is olasz hajók szállították, különben az egész sereg fogságba került volna az Adria partján.

Csak a Wilson-féle ámitásnak felült központi hatalmak fegyverletétele nyitott utat a szerbeknek haza, akiknek nem volt sejtősebb dolguk, mint a katonaságtól teljesen kiűrt Magyarországot nagy részét is megszállani és azt Trianonban szerb földnek hazudni, amely hazugságot az ott összegyűlt földrajztudósok simán le is nyeltek. A kis Szerbia hirtelen ötször akkorrá nőtt, mint volt a háboru előtt.

Nem csoda, hogy a váratlan dicsőség a szerbeknek a fejébe szállt. Tíz év óta szakadatlanul kürtölik világgá, hogy ők a felszabadítók (sőt néhai Péter Karagyorgyevicset is a »Felszabadító« címmel tisztelik) és nagyon csodálkoznak, hogy a »felszabadított« testvérek ezt nem hajlandóak elhinni és a felszabadulásért mindenüket a szerbség oltárán feláldozni. Pedig a szerbek nagyon is komolyan veszik a dolgot és megkövetelik, hogy a felszabadítottak fizessék meg a felszabadítás költségeit; vagyis hogy csak az új területek fizessék az összes állami adókat, míg Ó-Szerbia nem fizet semmit. Ellenben minden jövedelmező hivatal, állás, vállalat, stb. a szerbeké. Szerb felfogás szerint ez az egyetlen helyes megoldása nemcsak az adókérdésnek, hanem minden más állami kérdésnek is. Minden téren a

szerbség dominál, elsősorban a hadseregben. A hadsereg pedig teljesen ki van szolgáltatva egy titkos szerb nemzeti szövetségnek (ohrána), amelyet ugyancsak katonák irányítanak. De nemcsak a hadsereget uralják, hanem a kormányt és a királyt is. Ez a nemzeti szövetség pusztította el annak idején (1903) Obrenovics Sándor királyt és a királynőt. Az akkori gyilkosok vezetője a mai szerb kormány elnöke: Zsifkovics Péter altábornagy, a gárda parancsnoka. Ha figyelembe vesszük az Obrenovics és Karagyorgyevics dinasztiák harcát egymás ellen a szerb trónért, akkor nem lesz nehéz Zsifkovics személyén át az akkori királygyilkosság értelmi szerzőjére következtetni. Ugyancsak nem lesz nehéz a magyar-osztrák trónörökös és nejeinek Sarajevóban történt meggyilkoltatásának okozói-ról tiszta képet alkotni.

Ez a titkos nemzeti szövetség irányította mindig Szerbia sorsát. Ez szolgáltatta a királygyilkosokat, okozta a világháborút, bitorolja a szerb hegemoniát az új S. H. S. birodalomban. Miután az uralmat szerb szokás szerint durva erőszakkal kezelik, nagyon természetes, hogy a testvéri szeretettel hozzájuk közeledett többi szláv testvér elijedt az erőszakos szerb testvértől és lassanként már hallani sem akar róla. Leginkább jutott ez kifejezésre a horvátoknál, akik ezer éven keresztül velünk éltek művelődési közösségben és semmiképpen sem hajlandóak az erőszakosságot szellemi bizonyítéknak elfogadni. A szerb erőszakos kormányzati rendszernek az volt a következménye, hogy a horvátok kezdték az ígért autonómiát, vagyis a fennálló alkotmány megváltoztatását követelni. Ezt a politikai célt különösen a horvát parasztpárt tette magáévá, melynek vezetőjét, Radics Istvánt és tragikus végét mindenki ismeri. A szerbek mindenféle eszközzel próbálkoztak a nekik kényelmetlen mozgalmat elnyomni és végül a szokásos módszerhez nyultak. Épp úgy, mint 1914-ben Princip Gavriló sarajevói szerb diáknak jutott a sors, hogy végezzen az erőskezü magyar-osztrák trónörökössel, úgy 1928 júliusban Racsics Punisa szerb képviselő kapott megbízást, hogy pusztítsa el a szkuptsina nyílt ülésén a szerbség ellenségeit, vagyis a velük ellenkező horvát felszabadított testvéreket. Öt horvát képviselő megsebesült, egy a helyszínen halt meg, Radics István csak később. Politikai végrendeletét dr. Macsek Vladimir és Pribicsevics Szvetozár hajtják végre, ami abban áll, hogy mindon módon ki akarják kényszeríteni a horvátoklakta területeknek: Horvátország, Szlavónia, Bosznia, Hercegovina, Dalmáciának önkormányzatát. Jellemző, hogy a volt monarchiához tartozott területeken élő szerbek sem értenek egyet az ószerbekkel (Pribicsevics pl. horvátországi szerb). Amikor a horvát mozgalom mind nagyobb arányokat kezdett ölteni és féltő volt, hogy a szlovének is csatlakoznak a horvátokhoz, mely esetben a szerbek parlamenti kisebbségben maradtak volna, a szerbek egy szlovén katolikus papot — Korosecet — bízták meg a szerb kormány vezetésével, amit különben már vallási fanatizmusból sem tettek volna meg soha. De ez volt az egyetlen módja, hogy egyenlenséget támasszanak horvátok és szlovének között.

Amikor a horvátok a maguk igazáért a külföldön is propagandát indítottak és semmiképpen sem voltak hajlandóak a szerbekkel közös politikai munkára, a szerb államvezetőség megijedt. Azzal kellett számolniok, hogy ha nem is esik mindjárt szét az állam, de ha a horvátok a mostani határokon belül önálló autonómiához jutnak, akkor a szlovénség területileg teljesen el lesz különítve Szerbiától, ami politikailag már azért sem lenne előnyös, mert a szlovénség egy része Itáliához tartozik. Mivel a szlovénség is egyesülni akar, féltő, hogy az összes szlovének inkább Itáliához pártolnak, csak hogy együtt lehessenek. Ugyanez vár-

ható az ugyancsak szétdarabolt és véresen elnyomott macedónoknál is, akik nyíltan Bulgáriához szítanak. Ha a szerb titkos nemzeti párt meg akarta menteni az összeharácsolt jószágot, nem maradt más hátra, mint újból erőszakhoz nyulni, ami az eddigiek után a Balkánon már nem újság.

Az ohrána már régebben előkészítette a katonai diktatúrát, mint az egyetlen és utolsó mentsvárat. Sándor király formailag még egyszer összehívta és kiegyezésre szólította fel az egymással mereven farkasszemű néző szerb és horvát politikai pártok vezetőit, természetesen eredmény nélkül. Közvetlenül utána, 1929 január 5-én, lemondatta a kormányt, feloszlatta a parlamentet, eltörölte a sajtószabadságot és a politikai pártokat és kihirdette az abszolútizmust. Azóta csak a király (vagyis az ohrána) ad ki törvényt; az új kormány csak végrehajtó eszköze.

Hogy meddig lehet manapság egy országot erőszakkal kormányozni, az az illető nép vérmérsékletétől függ; ezt láttuk újabban Afganisztánban is, ahol a király kénytelen volt összes reformtörvényeit visszavonni, csak hogy trónját megmentse. SHS-re nézve jóslatokba bocsátkozni annál nehezebb, mert még soha sem tudta senki megjósolni, mi történhet 24 órán belül egy — Balkán államban. Aki azonban a szlávság politikai megnyilatkozásait — egészen a nihilizmusig — ismeri, az előtt cseppet sem lehet kétséges, hogy mit hoz a következő felvonás az SHS tragédiában, legfeljebb az időpontra nézve tévedhet.

Jugoszláviában tehát ma az ohrána uralkodik Sándor király személyében; a politikai élet minden megnyilvánulása el van nyomva. Gyanus minden, ami él! Akiknek tehát hozzátartozóik vannak abban a felforgatott országban, azok jól teszik, ha egyelőre minden levelezést beszüntetnek, mert ilyenkor a legártatlanabb ok — pl. egy képeslap — odaát elegendő politikai üldöztetésre.

P.—y. V.

Portyázás.

Az Erdélyi-tárgyaláson ismét oly dolgok kerültek nyilvánosság elé, melyek érdemesek a megemlézésre. Titkos kokaintársaságokról, titkos kokainszeánszokról beszélt az egyik pincértanu, — tegyük hozzá — olyan közömbös, szinte unott hangon, mintha arról beszélt volna, hogy a vendégek habbal vagy hab nélkül, föllel vagy pediglen szürve szeretik jobban a kávé. Nem tudom, vajjon tisztában vannak-e az emberek, akik fülüket hegyezve feszült figyelemmel hallgatták a pincér előadását, vajjon tudják-e ezek a nők és férfiak, hogy aki eljegyezte magát a kokainnal, azt a börtöntől csak a véletlen vagy a halál mentheti meg. A kokain rabja elveszti érzékét minden iránt, ami morált jelent. Minden életcélja két szóban tömörül: k o k a i n t s z e r e z n i ! A kokainért gondolkodás nélkül csal, lop és ha másként nem tud hozzájutni, talán gyilkol is. S hogy mily felületes, hiányos a mi társadalmi berendezkedésünk és felfogásunk, legjobban mutatja az, hogy — bár kokainélvezőkről, kokainlokálokról sokan tudnak — ezt csak akkor hozzák a hatóság tudomására, ha véletlenül egy s más ügyből kifolyólag a bíró elé kerülnek. Ilyesmit különben elárulni »indiszkreció«, mely megvetést érdemel. Egy tolvaj után, aki a krisztinavárosi bucsun egy veknit emel el valamelyik péksátrából, egész biztos, utána veti magát a vásáros nép és segítenek a tolvajt nyakoncsipni. Az, hogy a kokainista legalább is annyira rászolgál az üldözésre és legalább olyan veszedelmet jelent a társadalomra, mint a veknitolvaj, az bizony nem sok embernek jut az eszébe.

Akik a fasizmust és annak megteremtőjét, Mussolinit dicsőítik, de nem szívesen beszélnek szegénységről, nyomorúságról és szociális problémákról, azok teljesen hamis mérlegen mérik a fasizmust. A mozgalom, amelynek Mussolini az élére állott, a győzelemre vezetett, sokkal inkább történt a munkás, mint a munkaadó, sokkal inkább a szegény, mint gazdag ember érdekében. Különben ma szociális problémákról nem beszélni, annyi mint haszontalan dolgokról fecsegni.

*

A beteg gyomrát rendszerint csak szigorú diétával lehet rendbe hozni, amit akkor is be kell tartani, ha az ingyencsalatok láttára összejut a nyál a szájban. Egy államot, mely tele korrupcióval, melynek egyedei a tunyaságnak, lustaságnak s általában a züllésnek félreismerhetetlen lejtőjén, — nemkülönben. Itt is csak radikális eszközök segíthetnek. Ugy látszik Kinában az új vezetők felismerték ezt a szigorú módszert, mint egyedül célhoz vezetőt, mert a Kinából érkező legújabb hírek arról számolnak be, hogy a vezető párt, a Kuo-Min-Tang, tagjainak betiltották nemcsak a szeszesital élvezését, de a kártyázást és a dohányzást is. Kissé tulszigorúnak látszik ez előttünk s alig keresztülvihetőnek. De ugyanilyen abszurdumnak tartották az emberek az amerikai szesztilalmat is. Pedig azt oly csökönyösséggel, oly következetességgel hajtják végre, hogy Amerikában a szeszesital 20 év múlva olyan anakrónizmus lesz, mint 100 év múlva a ló. Ami pedig a Kuo-Min-Tang rendeletét illeti, ha nem is éppen azonos, de valami hasonló rendszabályozás nem ártana Európában sem egyik-másik államnak. Most Jugoszláviában próbálják ki ezt a receptet.

Figyelő.

CSENDŐR LEKSZIKON.

10. Kérdés. *Valaki saját házában éjjel harmonikán és hegedűn játszik s ezzel zavarja a ház más lakóinak nyugalalmát. Követ-e el az ily háztulajdonos kihágást?*

Válasz. Ez a kérdés országos érvénnyel szabályozva nincsen. Jogi szabály azonban az, hogy senki tulajdonát mások károsításával nem használhatja. A fenforogó esetben az a háztulajdonos, aki mások éjjeli nyugalalmát megzavarja, kétségtelenül sérelmet okoz a ház többi lakóinak, akiknek joga kétségtelen lakásuk zavartalan használata. Az ilyen kérdést törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban a lakbérleti szabályrendeletek alapján, egyéb helyeken pedig más helyhatósági szabályrendeletek alapján döntenek el. Ilyen helyhatósági szabályrendeletek azok is, amelyek általában a lakosok éjjeli nyugalmanak megóvására vonatkoznak s az éjjeli csend háborítóit kihágás miatt büntetik.

11. Kérdés. *Egy öngyilkos holttestét a Duna partra veti. A holttest nyakán levő 80 pengő értékű aranyláncot a tettes ellopja. Mily büncselekményről van szó?*

Válasz. A Btk. 336. §-ának 2. pontja szerint az, aki »temetőben a holtak emlékére rendelt vagy holttesten levő tárgyat lop el«, tekintet nélkül a lopott dolog értékére, büntetést követ el.

Kérdés már most, hogy a törvénynek a »temetőben« szava vonatkozik-e a holttesten levő tárgyra is, vagy csak »a holtak emlékére rendelt« szavakkal van szoros összefüggésben. Az előbbi esetben a holttestről való lopás bármily esetben büntetett, az utóbbi esetben pedig csak a temető-

ben levő holttest kifosztása esik a törvény szigorubb rendelkezése alá.

A birói gyakorlat azt a felfogást vallja magáénak, hogy a nem temetőben levő holttestről történt lopás nem esik a Btk. 336. §-ának 2. pontja alá. Ezt a felfogást mi is helyesnek tartjuk, mert nyilvánvaló, hogy a törvényhozó a temető megszentelt földjéhez fűződő kegyelet és vallásos érzés védelmét tartotta szem előtt akkor, amidőn a Btk. 336. §-ának 2. pontja szerint a holttest kifosztását az egyszerű lopások sorából kiemelte. Ez a szempont nem találna megfelelő alapot olyankor, amidőn, mint a kérdésben forgó esetben is, egyszerű alkalmi tolvajlásról van szó.

Szó lehet itt még arról, hogy a partra vetett hullá nyakán levő értékes ingóság nem talált tárgy-e annak számára, aki azt jogtalanul eltulajdonítja. Ez esetben a cselekményt nem lopásnak, hanem a Btk. 365. §-ába ütköző jogtalan elsajátításnak kellene tekinteni. Felfogásunk szerint azonban, minthogy a bárhol elhagyatva fekvő holttesttel a hatóság rendelkezik, a holttesten levő tárgyak is a hatóság rendelkezése alá tartoznak s a hatóság birtokában levőnek tekintendők s így az eltulajdonítás a hatóság birtokából történvén, nem jogtalan eltulajdonítás, hanem lopás a holttesten való tárgy jogtalan elvétele.

Felvethetné már most valaki a következő kérdést. Mi a jogi helyzet akkor, ha a temetőben kifosztják olyan egyén holttestét, aki öngyilkos szándékkal egy fára felkötötte magát s meghalt? Ebben az esetben kétségtelen, hogy temetőben levő holttestet fosztottak ki, tehát fentebb kifejtett felfogásunk szerint a Btk. 336. §-ának 2. pontja fenforog. Amde felmerül itt joggal az az értelmezés, hogy a törvényhozó nem a temetőbe vitt, eltemetett vagy temetőre előkészített holttestre gondolt-e. A mi felfogásunk szerint a törvény helyes magyarázata szerint ez a holttest sem temetői holttest s így kifosztása pusztán az elkövetés helyszíne miatt nem büntetett. A törvényhozó bizonyára nem olyan esetre gondolt, amikor a holttest véletlenül kerül a temetőbe, hanem a temetői kegyelet középpontjában levő tetemekre.

Minthogy azonban, mint láttuk, a kérdésben említett eset is, valamint a most utoljára felhozott eset is a törvény értelmezésének kérdése, meg kell engednünk, hogy az ellenkező felfogás is vitatható.

12. Kérdés. *A Szut. 454. pontja azt rendeli, hogy ha a járőr arról értesül, hogy a postán olyan levél, távirat vagy küldemény van továbbítás végett, amelyre a járőrnek a nyomozás szempontjából szüksége van, erről az ügyészségnek vagy a járásbiróságnak tegyen jelentést. Mit csináljon azonban a járőr akkor, ha kérdésére a postamester még azt sem hajlandó megmondani, hogy az illetőnek egyáltalán van-e levele a postán, vagy nincsen?*

Válasz. A postai küldeményekre vonatkozó minden adat a hivatalos titok védelme alatt áll s azokról a postamesternek a szigorúan szabályozott köteleességszerű adatszolgáltatások esetein kívül senkinek sem szabad felvilágosítást adnia. A postamesterre nézve ebben a tekintetben a Postaüzleti Szabályzat 134. §-a az irányadó, amely szerint a postahivataloknak csak büntetett vagy nem csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétség esetében szabad postaküldeményekre vonatkozó adatokat közölniök, de ilyen esetben is csak a kir. bíróságokkal, az ügyészségekkel és rendőrhatóságokkal ezek hivatalos kívánságára. A csendőrök vagy a csendőrijárőr tehát — mint nem rendőrhatóság, hanem rendőri közeg — ilyen adatok közlését közvetlenül nem igényelheti, az illető postamester tehát helyesen járt el és jogosan hivatkozott a hivatalos titoktartás kötelezettségére, mikor a nyomozó járőr kérését nem teljesítette. Miután a postának

kötelessége a hivatalos titkot szigorúan megvédeni, a maga szabályzatán tulmenő kívánalmakat nem vehet figyelembe.

A »Szut.« 454. pontja csak arra az esetre intézkedik, ha a csendőr a postaküldeményről »értesül«, vagyis ha pl. valakitől véletlenül vagy a nyomozás adatai alapján megtudja, hogy a gyanusítottnak a postán levele van, ez azonban természetesen nem jelenti azt, hogy a postamester a járőr kérdésére adatokat lenne köteles szolgáltatni a küldeményre vonatkozóan, sőt ez, mint a fentiekben láttuk, neki egyenesen meg is van tiltva. Még az is, hogy valakinek egyáltalában van vagy érkezett-e levele, vagy sem, a hivatalos titoktartás védelme alatt áll.

13. Kérdés. A Szut. 354. pontja elrendeli, hogy az ott felsoroltak közül kiket köteles a járőrvezető a jegyzékönyvecskéjébe bevezetni, a 352. pont pedig meghatározza, rovott előéletűek, szokásos büntetettek, gyanus egyének alatt kiket kell érteni? Az, aki pl. vétség miatt 2 ízben szabadságvesztéssel volt büntetve, egyik kategóriába sem tartozik, őt tehát sehoh sem kell nyilvántartani, míg ezzel szemben a gyanus egyént, aki pedig esetleg büntetlen előéletű is, a jegyzékönyvecskébe be kell vezetni. Miért van ez így?

Válasz. Általános elvül szolgál, hogy az őrsnek (és a csendőrnek) csak azokat kell nyilvántartania, akikre közbiztonsági szempontból felügyelni kell vagy akikről igen valószínű, hogy a csendőrnek még dolgot fognak adni. Lehet valaki vétség miatt háromszor-négyszer is szabadságvesztéssel büntetve anélkül, hogy azért őt szokásos büntetettnek vagy gyanus egyének kellene tekinteni, nem lenne tehát semmi értelme annak, hogy a csendőr őt magának előjegyezze, mert a cél nem a büntetések számának, hanem az illető egyéneknek a figyelemmel kísérése. Nem lehet tehát azt mondani, hogy a vétség miatt kétszer szabadságvesztés büntetéssel büntetett egyén a közbiztonságra okvetlenül veszélyesebb, mint az a gyanus egyén, aki talán egyszer sem volt büntetve. A Szut. különben azt nevezi gyanus egyének, akiről gyanítani lehet, hogy bűncselekményeket szokott elkövetni, vagyis, akire nézve alapos a gyanu, hogy szokásos büntetett, de erre eddig még bizonyítékot szerezni nem lehetett. Egyébként a több ízben büntetett egyéneket nem aszerint kell tekinteni, hogy mivel voltak büntetve, hanem aszerint, hogy megjavulásukra van-e kilátás vagy nincsen. Ha a megjavulásukra kilátás van, akkor a megfigyelésük — még egy megelőző súlyosabb büntetés esetén is — idővel el is maradhat, ha nincs kilátás, úgy megfigyelés alatt kell tartani őket akkor is, ha esetleg huzamosabb idő alatt sem adtak okot konkrét eljárásra.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy gyujtogatási eset kiderítése.

(A „Csendőrségi Lapok“ nyomozási pályázatán dicséretet nyert pályamű.)

Irta: FEJÉR ANDRÁS törzsőrmester (Szigetvár).

1924 július hó 6-án Fejér András törzsőrmester, Sárközi György és Radics István csendőrökből álló járőr a II-ik számú őrzőjárat leportyázására vezényeltetett ki. Mikor a járőr másnap, június 7-én, Diós-pusztára érkezett, Sövény Vilmos diópusztai lakos földbirtokos azon panaszt adta elő, hogy július hó 5-én este az uradalomtól mintegy 700 méter távolságban a községi közlekedési út mellett lerakott 4 méter széles, 15 méter hosszú cséplés alatt álló repcekazla ismeretlen módon kigyulladt és a mellette lévő 1 drb. cséplőgép kazalozóval (elevátor) együtt,

azonfelül külön 30 kereszt repce, 1 kazal repceszalma, 40 métermázsa szemes repce, 37 drb. zsák, 12 drb. ponyva összesen 150 millió korona értékben elégett.

A járőr Muzányi János uradalmi intézővel és Helvaksz József ottani állami elemi iskolai tanítóval a tűz színhelyére ment, de a tűz mikénti keletkezését egyelőre megállapítani nem tudta. Annál is inkább nehéz volt valamit megállapítani, mert a tűz oltásánál nagyszámu uradalmi cselédségen kívül a közeli községek lakossága is közreműködött s így persze gyanus nyomok kereséséről, azaz feltalálásáról szó sem lehetett.

Murányi uradalmi intéző és a cséplés alkalmával jelen volt munkások bementése után megállapította a járőr, hogy a cséplést július 5-én 20 órakor hagyták abba, a munkások mindannyian eltávoztak, a gép éjjeli felügyeletére pedig Tóth János 22 éves ottani lakos, kazánfűtőt hagyták vissza. Nevezett kikérdezve, előadta, hogy a napi munkától kimerülve, a munkások eltávazása után, ő a cséplőgép tetején csakhamar elaludt és csak az uradalomból a tűz oltására siető munkások kiabálására ébredt fel, mikor már a kazal teljesen lángban állott.

Fentiek bementése szerint a tűz 5-én 21 óra 45 perckor kezdődött és 6-án 5 órakor ért véget.

A gépnél előző nap az uradalmi cselédek és a zalamegyei leszerződötött munkások dolgoztak.

Szándékos gyujtogatás látszott fennforogni, mert a károsnak és intézőjének bementése után az uradalom egyik elbocsátott cselédjére vagy az 1923. évben a repce aratás és cséplés alkalmával bosszút forralt vásárosbéli aratómunkásokra lehetett gyanu. Ez utóbbiak az előző évben a repcekévékbe éles töltényeket raktak s emiatt ezen évben az aratástól elesettek. Nevezettekkel szemben Vásárosbéc községben a járőr a nyomozást bevezette, de itt eredmény elérhető nem volt. Így a járőr a nyomozást Diós-pusztán volt kénytelen folytatni, hol a puhatalás közben megtudta, hogy a tüzeset napján délután 6—7 óra közben Gál József 20 éves somogyhatvani lakos 4 lóval kocsin Diós-pusztán keresztül a repcekazal melletti utvonalon állítólag a lovak fedeztetése végett a magyarlukafai uradalomba ment. Dolga végeztével Diós-pusztára visszament, hol egy nöismerősénél tartózkodott, majd azzal az elégett repcekazal felé látták sétálni. Azt is látták, hogy a pusztára visszajöttek s a tűz kiütése előtt kb. egynegyed órával távozt el Gál Diós-pusztáról.

1924 július hó 8-án a járőr Somogyhatvanban Gál József felkereste és kikérdezte, hogy a tüzeset napján hol járt, mily célból, stb. Nevezett előadta, hogy a jelzett időben 4 lovával és kocsijával tényleg a magyarlukafai uradalomban volt fedeztetni s onnan történt visszatérése alkalmával Diós-pusztán nöismerősénél kb. 1 órát tartózkodott, onnan történt eltávazásakor, illetve hazatérése alkalmával látta, hogy Diósban tűz van.

Ekkor lovait kifogta és több somogyhatvani lakossal a tűz oltására Diósba sietett.

Járőr nevezett bementésének egyelőre hitelt adott, azonban nem mulasztotta el telefonon megkérdezni a magyarlukafai uradalmat, hogy Gál József somogyhatvani lakos a tüzeset napján volt-e ott valóban lovait fedeztetni. Az uradalomból »nem«-mel válaszoltak. Most járőr a teljes felderítés céljából Magyarlukafára ment, hol személyesen is megállapította, hogy nevezett a kérdéses napon Magyarlukafán nem járt.

Ezek után a gyanu Gálra terelődött és a járőr nevezettel Somogyhatvan községben még aznap őrizetbe vette és július 9-én a hajnali órákban Diós-pusztára kísérte. Nyomozás közben nevezett beismerte, hogy ő a jelzett napon

Magyarlukafán csakugyan nem volt, hanem azon időt a erdőben, majd a sötétség beálltával Diós-pusztán lakó nő- ismerősénél töltötte s szülei előtt úgy tüntette fel az esetet, mintha ő azon idő alatt Magyarlukafán lett volna. Járőr előtti tagadása is azért volt, mert félt, hogy ezen esetet úgy szülei, mint a községben lakó menyasszonya megtudják.

Nevezettnek bementése a nyomozás során beigazolást nyert, miért is a járőr kénytelen volt őt elbocsátani s egyelőre csak megfigyelés alatt tartani.

A fáradságos és teljesen eredménytelen nyomozás után a járőr tagjai kezdtek már csüggedni és eredményt már nem igen vártak. Ekkor Fejér törzsőrmester fiatal bajtársait kissé pihenni engedte, de ezen pihenőt is, az étkezésen kívül arra használták fel, hogy az eddigi nyomozásnál észlelteket egymás között megbeszélték. Ezen eszmecsere után a járőr tagjaiban az a nézett alakult ki, hogy a gyujtogatást valószínűleg egy, a helyi viszonyokkal ismerős egyén követhette el.

Ezért a további nyomozás során a járőr iparkodott azt megállapítani, hogy a tűz kitörése előtti órákban a pusztáról ki ment ki és ki tért vissza a cselédek közül. A nagyszámu cselédséget tekintve ez nem ment könnyen, de a járőrnek a kikérdezés során mégis sikerült megállapítani, hogy Csák Gábor*) 25 éves ottani lakos, urasági kocsis a tűz kitörése előtt kb. egy negyedórával érkezett kocsival Kishárságyról haza.

Nevezettet azonnal kikérdezés alá vette a járőr, különösen arra vonatkozólag, hogy Kishárságyról melyik uton jött haza. Onnan ugyanis Diós-pusztára két ut vezet. A kocsis előadta, hogy ő úgy menet, mint jövet a Vásárosbéc felőli uton kocsizott és ezen állítását a kishársági körorvossal is bizonyítani tudja, kit Diós-pusztáról Kishárságyra hazavitt. Visszajövetelét azonban az utvonalon senkivel sem tudta igazolni.

A járőr most Csákot vette gyanuba. A nyomozás további során Dióspusztá és Vásárosbéc között elhúzódó utvonalon mentén lévő, az erdő szélén lakó teknővájó cigányokat hallgatta ki arra vonatkozólag, hogy a tűz kitörése előtti órákban Csák Gábor dióspusztai lakos kocsist nem látták-e azon utvonalon hazajönni? A cigányok erre bementették, hogy igen, Csák Gábor dióspusztai kocsist, kit személyesen is ismernek, aznap délutánján Kishárságy felé látták hajtani, mikor az orvost vitte, visszafelé azonban nem. Ezt határozottan merték állítani, mert házőrző kutyájuk is minden arra járó-keelő egyént meg szokott ugatni, mire ők figyelmesek lesznek és figyelmesek lettek volna ez esetben is.

Ezek után a járőr arra igyekezett tanut szerezni, hogy a kocsis a másik utvonalon jött vissza. Ez a tanu elő is került az antalpusztai uradalmi kanász személyében, ki a járőrnek azon kérdésére, hogy a tűz kitörése előtt Csák Gábor diósi kocsis hány órával jött el Antalpuszta mellett, előadta, hogy a tűz kitörése előtt kb. két órával látta Csák Gábor diósi kocsist Antalpuszta mellett elhaladni, ki őt cigarettával is megkínálta és kevés időt vele is beszélgetett.

Ennek dacára Csák Gábor gyanusított megmaradt tagadása mellett. A járőr őrizetbe vette őt és a nyomozás folytathatása érdekében az irt antalpusztai kanással szembesítette. A szembesítés alkalmával azután már beismerte Csák, hogy ő tényleg nem Vásárosbéc felől, hanem Antalpuszta felől, tehát az elégett repcekazal melletti utvonalon jött haza Dióspusztára. Bementése szerint ezt azonban eddig azért tagadta, mert ezen utvonalon való kocsizás a nagy sár miatt gazdája által tiltva volt. Így a repcekazal felgyujtásáról még mindig mitsem akart tudni.

*) A gyanusított nevét megváltoztattuk, Szerk.

Ezen kikérdezés az uradalmi irodában történt, mikor is Sövény Vilmos és az intéző egyhangulag kijelentették, hogy a gyanuba fogott Csák Gábor parádés kocsisért felelősséget vállalnak, hogy nevezett ezen cselekményben nem bűnös, ők Csákot születése óta teljesen kifogástalan magaviseletűnek ismerik és így ezen vagy hasonló cselekmény elkövetésére képtelennék tartják. Együttal kijelentették, hogy ha járőr nem az általuk bementött elbocsátott cselédek között nyomoz, úgy ezen nyomozásra saját költségükön detektiv kiszállását fogják kérni.

Ezen kijelentésére sértettet a járőr azzal nyugtatta meg, hogy a nyomozás még nincs befejezve és legyen türelemmel, mert minden lehető el fogunk a tüzeset kiderítése végett követni.

A járőr Csák Gábor gyanusítottal a kikérdezést tovább folytatva, elébe tárta, hogy Antalpusztáról Dióspusztáig bármily lassu lépésben is hajt valaki, másfél óra idő böven elég és így a két órát hol töltötte el, amit már igazolni nem tudott.

Gyanusított erre már belátta, hogy a tagadás mindhiába való, mert a járőr eszén tul nem járhat már s ekkor megtört és cselekményét beismerve előadta, hogy midőn irt napon Dióspusztáról a körorvost Kishárságyra haza szállította, akkor elhatározta, hogy visszajövet nem Vásárosbéc felé, hanem Antalpuszta felé jön haza, hogy a repcekazalt meggyujthassa.

Így midőn Antalpusztát elkerülte, Diós- és Antalpuszta közötti erdőségben megvárta, hogy jól besötétedjen, mikor is az égő cigarettáját a repcekazalba, midőn amellott elhaladt, a kocsiról bedobta.

Beismerése szerint cselekményét bosszúból azért követte el, mert vele, mint urasági kocsissal az uraság a megelőző vasárnapon a cséplőgépnél dolgoztatott s ezért gondolta, hogy a következő vasárnap is ott kell majd dolgozni, pedig ő ezen idő alatt másutt akart mulatni.

A gyanusított járőr által ezen beismerés után elfogott és a kaposvári kir. ügyészségnek átadatott. A bíróság azután szándékos gyujtogatás büntettségért 5 évi börtönre el is ítélte.

Lapszemle.

(Franciaország) *L'Écho de la Gendarmerie Nationale.* (A nemzeti csendőrség visszhangja. Heti folyóirat, megjelenik minden vasárnap. Évi előfizetés külföldre 40 frank. Két részből áll: Nemhivatalos és hivatalos részből. Utóbbi az összes személyügyi változásokat és pénzügyi tanácsadó rovatot tartalmazza.)

November 4.: A francia hadseregnek is sok gondot okoz a *jizetések és nyugdíjak* elégtelen volta. Feltűnő jelenség, hogy az élet az ugynevezett győző államokban sokkal drágább, mint a legyőzöttekben. Franciaországban 1925 óta 200, sőt 300%-al emelkedtek az árak, míg a fizetések és nyugdíjak emelése, dacára az 1928 júniusban már meghozott törvénynek, még mindig nincs végrehajtva. A vezércikk a tényleges és nyugdíjas csendőrök — mint »az állam legjobb szolgálói« — követelményeinek figyelembevétele mellett kardoskodik. Jellemző Franciaország nehézségi pénzügyi helyzetére, hogy mint első katonai hatalom nem képes hadseregét kielégítő módon ellátni, pedig költségvetésének 70%-át költi a jövő háboru előkészítésére.

Az autó korszakában az utak és az utiforgalom jelentősége gyorsan fejlődik. Nagyforgalmu államok kénytelenek voltak az utiforgalom szabályozására és ellenőrzésére külön törvényt hozni. Míg pl. Olaszország külön miliciát állított fel erre a célra, addig *Franciaország a csendőrséget bízta meg az utiforgalmi rend ellenőrzésével, egyszersmind bíróságoló jogot is ruházván reá.* A forgalmi kihágások helyszínen való bírságolását és a bírság rögtön behajtását azonban annyi formalitáshoz köti a végrehajtó rendelet, hogy a gyakorlatban nem sok eredményt lehet tőle várni. Mivel a nyilvános munkák miniszterének rendelete nincs ellenjegyezve a hadügyminiszter által, a lap élesen támadja a kifogásolt rendelkezéseket.

Rendkívül érdekes megemlékezést találunk a »Különféle« rovatban, *Margueritte csendőrtábornok ifjuságáról*, aki Algirban már mint 11—12 éves gyermek tolmácsszolgálatot végzett a francia csendőrség és az arab bennszülöttek között; 15 éves korában már tényleges szolgálatba fogadta az algieriai csendőrfőparancsnok. Algirban van eltemetve, ahol szobrát is emeltek a francia csendőrség legendáshírű és erejű hőisének.

Villaine (Villén) szenátor nyílt levélben hívja fel a hadügyminiszter figyelmét a *csendőrtisztikar lakásvizonyai-ban* fennálló törvényteleniségre és igazságtalanságra.

Az információs rovat a csendőrök és az állandó polgárőrségek felruházásával és felszerelésével foglalkozik. Megállapítja, hogy az első felszerelési átalány nem elegendő.

November 11.: Páris városa szobrát emelt Combes néhai miniszterelnöknek, aki annakidején megszavaztatta a papság elleni törvényt. A szobrát királypárti ifjak megcsönkítették és megtámadták az ott örökdő csendőrt. A csendőr lött és leterítette egyik támadóját. Emiatt nagy hajsza indult a sajtóban a csendőrség ellen. A lap igazolja a csendőr szabályszerű eljárását és következően végzi: »A tömeg tanulja meg azt az egyszerű igazságot, hogy az erőszak csak a törvénynek van fentartva«.

A francia csendőrőrs rendszeren 5 főből áll, mindegyik csendőr évente átlag 45 nap szabadságot élvez. Hozzászámítva néhány nap szolgálatképtelenséget, azt lehet mondani, hogy 1 ember állandóan hiányzik. Ez a hiány nagyon érezhetővé vált, amióta a csendőrség az utiforgalom ellenőrzésével is meg van bízva. Felmerült az ötlet, hogy a csendőrségnek szolgálata gyorsabb lebonyolítása céljából joga legyen az adók elengedése mellett *csendőrszolgálatra önként jelajánlott magán- és hatósági autókat* igénybevenni, az üzemanyag megtérítése ellenében. E célra szükséges volna, hogy minden csendőrőrsön egyelőre legalább egy csendőr tudjon gépkocsit vezetni, míg valamennyi megtanulta. A sofförkiképzés a csendőriskolában történhetne.

A francia *csendőrség* régi idők óta bevált rendszer szerint biztosan, könnyen, egyszerűen és gazdaságosan látta el *lovait* helyben vásárolt takarmánnyal. A lap kikel egy új rendelet ellen, amely a régi rendszert minden ok nélkül felborítja anélkül, hogy helyette jobbat nyújtana. Mert pl. az a lehetőség, hogy szentjánoskenyeret és melasszlótápot etethetnek a csendőrség lovaival, nem áll arányban a szállítási költségekkel.

Egy »sértett fál« kifogásolja, hogy a *katonai jelvényt* olyan csendőrök is megkaphatják az előirt időben, akik szolgálatuk nagy részét nem töltötték tényleges csendőrszolgálatban, mert a tartalékos évek is beszámíthatók.

A »Különféle« rovat történelmi közleményt tartalmaz a francia porkolábok stb. hatásköréről 1670-ből (folytatás következik).

A könyvismertetések között figyelmet érdemel a »*Code de la route*« című segédlet az utforgalmi rendről. Valószínű, hogy a közeljövőben a magyar csendőrség is meg lesz bízva az autók rendjének hatékonyabb ellenőrzésével. Igaz, hogy azok az autók, amelyeket ellenőrizni kellene, egyelőre még nincsenek megépítve.

November 18.: A vezércikk a *csendőrök házassági kérdésével* foglalkozik, ami úgy a hiányzó lakások által, mint az ideiglenesen felállított »köztársasági mozgóőrség«-hez való bizonytalan időtartamu beosztás által is nagyon meg van nehezítve.

A francia csendőrőrs (5 ember) parancsnoka ugyanolyan illetményekben részesül, mint egyenlő rendfokozatu bármelyik társa. Mint őrsparancsnok tehát nem kap külön pótdíjat, ámbar szolgálatát éppen olyan önállóan kell végeznie, mint az alosztály (brigade)-parancsnoknak, aki ugyan előjárója, de akitől tanácsokat a rendszeren nagy távolságok miatt nem kérhet. A lap indítványokat tesz az *őrsparancsnokok helyzetének javítására*.

Egy gazdasági tiszt a gazdasági személyzet jogát bizonyítja tisztiszolgára vagy megfelelő tisztiszolgaváltságra.

November 25.: A november 4. számban megjelent, az *utforgalom ellenőrzésénél* felmerült nehézségekről szóló cikkkel kapcsolatban a lap már most az illető, 1928 december 30-án kelt rendelet 5. szakaszának törlését és általa indítványozott új szöveggel való pótlását követeli.

A francia csendőr külszolgálatban naponta átlag 28 frankot költ, míg a *külszolgálati átalány* naponta csak 14 frank. A lap ezeknek az illetményeknek a revízióját követeli.

Az új francia honvédelmi törvény az újból Franciaországhoz csatolt Elzász és Lotharingia lakosságánál a német hadseregben töltött *szolgálati időt* elismeri. Ellenben a francia hadseregben szolgált olyan egyéneknek nem haj-

landó azt az időt a szolgálati időbe betudni, amelyet azok a német megszállás alatt állott területeken töltöttek, ahol legjobb akaratuk mellett sem szolgálhattak a francia hadseregben. A lap ennek az igazságtalanságnak kiküszöbölésére javaslatokat tesz.

A »Különböző« rovatban egy régi francia katona megszívlelendő előszót közöl szószerint, amellyel egy, régebben a francia ezrediskolákban használatban állott, »*Az erény a jegyverek alatt*« című könyvecske volt ellátva.

(Németország) *Archiv für Kriminologie*. (Kriminológiával, kriminalisztikával és bünygyi embertannal foglalkozó, rendkívül elterjedt és igen nivós folyóirat, Hans Gross alapítása. Füzetekben jelenik meg szabálytalan időközökben. Négy füzet képez egy kötetet. Előfizetési ára füzetenkint 3.50 márka. Eddig 82 kötet jelent meg. Nem kimondott csendőrségi folyóirat, de mert valóságos tárháza a nyomozással kapcsolatos komoly tudnivalóknak, az ismertetendők közé soroztuk.)

83. kötet, 3—4. füzet.

A vezércikk a *leipzigie egyetem törvénytudományi intézetéről* emlékszik meg, amelyet fennállásának 30. évében lényegesen kibővítettek.

Dr. Goldmann bírósági tanácsos: *Vizsgálóbíró és törvénytudományi orvos*. Konkrét esetek kapcsán figyelmeztet, hogy a vizsgálóbírónak és a törvénytudományi orvosnak minden nyomozásnál együtt kell működnie, de a nyomozás első percétől, a helyszíntől kezdve, nemcsak hetek múlva a vizsgálat folyamán.

Dr. Palitzsch bírósági elnök Drezda: *egy gyilkossági eset nyomozását* ismerteti, amelyben a főbizonyítékot a sértett vérenek mikroszkópikus vizsgálata szolgáltatta.

Dr. Oertel főügyész Plauen: *Egy gyilkos pszichológiájához* cím alatt egy 20 éves gyilkos vallomását ismerteti, amelyet az illető a kivégzése előtti éjjelen írt. Addig, amíg a szüleinek megélhetésük volt, az alapján véve jóra hajló gyermek erkölcsi fejlődése is normális volt, később azonban az apja inni kezdett s ettől kezdve fokozatosan a gyermek züllése is egészen a gyilkosságig és az akasztófaig, amely elég korán, 20 éves korában érte utol.

Dr. Buerschaper ügyész Leipzig: a Németország vendéglőiben annyira elterjedt és a hatóság által is megtűrt *játékautomaták* ellen kel ki és bebizonyítja, hogy a nyereség vagy a veszteség nem a játékos ügyességétől, hanem nagyrésztben a véletlentől vagy különféle idegen behatásoktól függ. Nyerni egyedül csak a vendéglős nyer rajta, különben nem tartaná. Jellemző, hogy a játékautomatát tartó vendéglősök érdekeiknek a hatóságokkal szemben való megvédése végett egyesületekbe tömörültek, sőt lapjuk is van »*Der Automat*« címen. Mégsem lehet olyan szerencsés dolog az az automata — a játékosra nézve.

Dr. Brettschneider ügyész és *dr. Raestrup* magántanár: egy érdekes *gyilkossági* esetet ismertetnek, ahol a csendőrség a szomszédok távbeszélő feljelentése alapján a tetteseket egy lakásban éppen akkor érte tetten, amikor áldozatuk hulláját el akarták égetni.

R. Kockel egyet. tanár: egynéhány meglepő boncolási eredményt ismertet. Elve szerint inkább gyakrabban kell boncolni, mint ritkábban, különösen olyan esetekben, amikor a halált külsőleg is látható sérüléssel nem lehet igazolni. (Elgázolások, villamosáram okozta balesetek, mérgezések seb.)

Gero Schmidt: szülés közben elkövetett *gyermekölési* eseteket ismertet. Ezeknél az anya rendszerint azzal védekezik, hogy szülés közben véletlenül ölte meg a gyermeket, amit azonban a legtöbb esetben orvosilag meg lehet cáfolni.

Dr. Gottschick egészségügyi tanácsos két esetet ismertet, ahol *balesetek* következtében a sértettek később *öngyilkosok* lettek. Kérdés, hogy ilyen esetben az öngyilkosságot a baleset következményének kell-e tartani vagy sem?

Heinz Kockel: egy *csellóhumisítás* ügyében adott szakvéleményét ismerteti, amelynek alapján a hangszerkereskedőt elítélték.

G. Schmidt: részletesen taglalja, hogy miként lehet két *gépirást* azonosítani, illetve kimutatni, hogy az írás milyen gépből származik.

Hans Robert Ahlemann: A vér és a rozsdá megkülönböztetésére ajánl módszereket. (Kénammoniakkal keverve a rozsdá mikroszkóp alatt fekete, a vér ibolyás-roszszínű. Mikroszublimáció után mikroszkóp alatt a vérben túalaku kristályok keletkeznek, a rozsdában nem.)

(Németország) *Der Gendarm*. (A porosz csendőrség szaklapja. Tavaly ünnepelte fennállásának 25 éves jubileumát.

Megjelenik havonta háromszor. Előfizetési ára egy évre 14.40 márka.)

Vezetőcikkében megemlékezik azokról a *csendőrökről*, akik az 1928. év folyamán hivatásuk teljesítése közben *hősi halált* haltak. Az elmúlt évben szolgálatban elesett 8, megsebesült 30 csendőr. 1919 január 1-e óta büntetettek kezétől elesett 99, megsebesült 649 csendőr. Ezt a magas számot csakis az egyenként való portyázással, a csendőrök magas korával (csak 12 évi hadseregbeli szolgálat után lehetett átlépni a csendőrséghez) és a nem csendőrnek való fegyverzettel (pisztoly, csak ritkán karabély) lehet magyarázni.

A lap leírja *Schmitz* főcsendőr (Oberlandjäger) fegyverhasználati esetét, aki egy detektívvel két veszélyes gonosztevőt kísért autón. A gonosztevők az autóban lelőtték a detektívet és a csendőrt súlyosan megsebesítették, azután az összecsendült közönség félreértése folytán elmenekültek. (Érthetetlen, hogy az elfogáskor nem motozták meg őket.)

A csendőrök *fegyverhasználati* jogát egy újonnan kiadott belügyminiszteri rendelet több tekintetben korlátozta. A lap ennek a rendelkezésnek a helyességét vitatja, ami a sok csendőráldozat után érthető is.

A belügyminisztérium a csendőrséget az eddigi törzsúrnyok (Dolchmesser) helyett rövid karddal (u. n. Hirschfänger) szereli fel. A lap nézete szerint a csendőrségnek vagy hosszú kardot, vagy gummitót kellene adni. (A mi tapasztalataink szerint a rövid kard praktikusabb, a gummitót inkább városba való.)

Egy átvett cikkben a lap az *osztrák csendőrök illetményeinek elégtelenségével* és az adófizetőknek az illetmények emelése elleni állásfoglalásával foglalkozik.

A városokban állomásozó csendőröket fokozatosan *községekbe* szándékoznak *kihelyezni*. Ebből a női légénység gyermekeinek iskoláztatása szempontja tekintetben nehézségek támadnak.

A *személyi hírek* alatt áthelyezési kérelmeket közöl a lap, közli továbbá azoknak a neveit, akik teljes szolgálati idővel nyugállományba helyezték.

»*Auskuñftei*« cím alatt törvény- és utasításmagyarazatokat közöl körülbelül úgy, mint mi a Csendőrségi Lapok »Csendőr Lekszikon« rovatában.

JÓ EGÉSZSÉG.

3. A vér.

Az előzőkből tudjuk már, hogy a vér az emberi és állati élet szállító vállalata, éltető eleme. Azt is tudjuk, hogy a rossz, elhasznált vérnek a színe kék. A piros színű vér adja az egészségtől duzzadó szint, ettől pirosak az ajkak, de részben ennek a vérnek a kevés volta okozza az egészségtelen sápadtságot is. *70 kg.-os felnőtt emberben összesen 5 liter vér van* (asszonyokban csak 4 és fél liter). Ha pl. az emberi testet számtalan helyen összeszurkáljuk, ha még az összes ereket mind át is vágjuk, akkor is ebből az 5 liter vérből legfeljebb csak 3 liter fog elfolyni, a többi 2 liter a halál beállta, a szív megállása miatt már nem tud eltávozni. Sérülések alkalmával hányszor halljuk a megijedt emberektől, hogy a beteg már »egy-két lavór vért is veszített«, pedig ennyi vér 3—4 emberben sincs. Az ijedtség oka az, hogy egy lavór vizet már 2—3 gyűszűnyi vér is élénk pirosra tud festeni. Ha valaki a sérülése alkalmával fél liter vért veszít, az még semmi különös bajt nem okoz, ellenben másfél liter vérvesztés már halállal jár. Hosszu hónapok alatt — tehát lassan — két liter vérvesztés sem okoz halált, mert az elvesztett vért a szervezetnek van ideje pótolni.

A vért a test maga készíti a csontokban levő vörös csontvelőben. A hosszú csöves csontok végei (lábszár-kar), a lapos csontok pedig teljes egészükben (bordák, lapockák, szegycsont) bőven tartalmazzák ezt a rendkívül fontos csontvelőt. A csontokon kívül hasonló szerepe van a lépnek is.

Ha üvegpohárba sűrű homokos vizet öntünk, akkor ez a víz a nyugodtan álló pohárban csakhamar feltisztul: a homok leszáll a pohár fenekére, a tiszta víz pedig felül marad. Ugyanaz történik a pohárba öntött vérrrel is. A vérben uszkáló vértestecskék leülpednek az edény fenekére, felettük pedig a tiszta, világossárga vérsavó helyezkedik el. A vérnek mintegy a felke — a vérre ebben az üledékben *vörös vérsejtek* alakjában van jelen. Szinte sajtóságos, hogy az 5 liternyi vérben a valóságban csak három liter a folyadék, míg a hiányzó két litert a benne uszkáló testecskék teszik ki.

A vörös vérsejtek igen kicsi, ovális alaku testecskék. Egyetlen köbmilliméter vérben férfinél öt millió, nőnél négy és fél millió vörös vérsejt van. Egy liter vérben tehát már ötezer milliárd a számuk, öt literben pedig 25 ezer milliárd (25 billio). Mivel egy vörös vérsejt legfeljebb csak öt hétig él, tehát évenként tizenegyszer mind megújulnak, ami évi 275 ezer milliárd vörös vérsejtforgalomnak felel meg. Ha az összes vérsejteket fillérek módjára egymás mellé raknánk, akkor férfinél 3200 négyzetméter, nőnél 2900 négyzetméter nagyságu hatalmas területet kapnánk.

Mint mondtuk, *a vérnek a vére, az igazi lelke a vörös vértest*. Ezen testecskék nélkül az élet el sem képzelhető. A testünkben forgó vér az életet a következőképen tartja fent:

1. Minden csepp vérnek át kell mennie a tüdőn, hogy ott az oda beszívott levegőből felfrissüljön (oxygent vesz fel).

2. Az így oxygennel telített huszonötezer milliárdnyi vörös vértest rohanva siet és el is jut a test legelrejtettebb zugában lévő szerveink sejtjeihez, ahol leadja a tüdőből hozott oxygent s már is siet vissza a tüdőbe, hogy megint és megint friss oxygent hozzon a dolgozó szerveknek. Ezért van szükség a fent említett 3200 négyzetméternyi vörösvérsejt felületre.

3. A vérárammal rohanó vörös vértestek egyik nagy része a belekhez vezető erekben a bél falaiba jut, ott felveszi a gyomorban, a bélben már feldolgozott táplálékot és ezt is elszállítja a test minden részébe.

4. Természetes, hogy pl. csak a lábakra vagy csak a kezekre vezető erek vérenek egyformán keverednie kell a bélrendszerhez vezető, tehát ételmet hozó ereknek a vérevel is, mert csak így lehetséges az egész testnek egyöntetű táplálása.

5. A szív egy perc alatt 72-szer húzódik össze és egy összehúzódáskor 150 gr. vért lök ki magából, egy perc alatt tehát (72×150) tiz liter vér fut át a szíven. Mivel pedig az embernek öt liter a vére, ebből következik, hogy *egy perc alatt kétszer keveredik meg a vér*, amiáltal az egyöntetű táplálás is lehetővé válik. *Ugyanezen gyakori vérkeveredés az okozója annak is, hogy az egész emberi test minden részében egyforma a hőmérsék.*

A szívből kifutó vérsejt egy perc alatt kétszer megy át a szíven. Átlag véve a szív 135 cm. távolságra van a láb öregujjától, tehát ezt az utat (kétszer oda, kétszer vissza) négyszer teszi meg a vér (vérsejt), ami egy perc alatt 540 cm. utnak felel meg. A vér által megtett ut ezek szerint egy nap alatt 7 km. 800 m.; egy év alatt kereken 2838 km., 80 év alatt több mint egynegyed millió km. (227.000 km.).

Tehát ha csak a szív és a láb öregujja közti utat vesszük tekintetbe és ha feltesszük, hogy keringés helyett a vérünk mindig egy irányba folyik, akkor ezen a kis vérpatakon csónakba ülve Budapestről egy hónap alatt jutnánk el Bécsbe és 80 év alatt öt és félszer tudnók körülcsónakázni az egész földet (a föld kerülete negyvenezer kilométer).

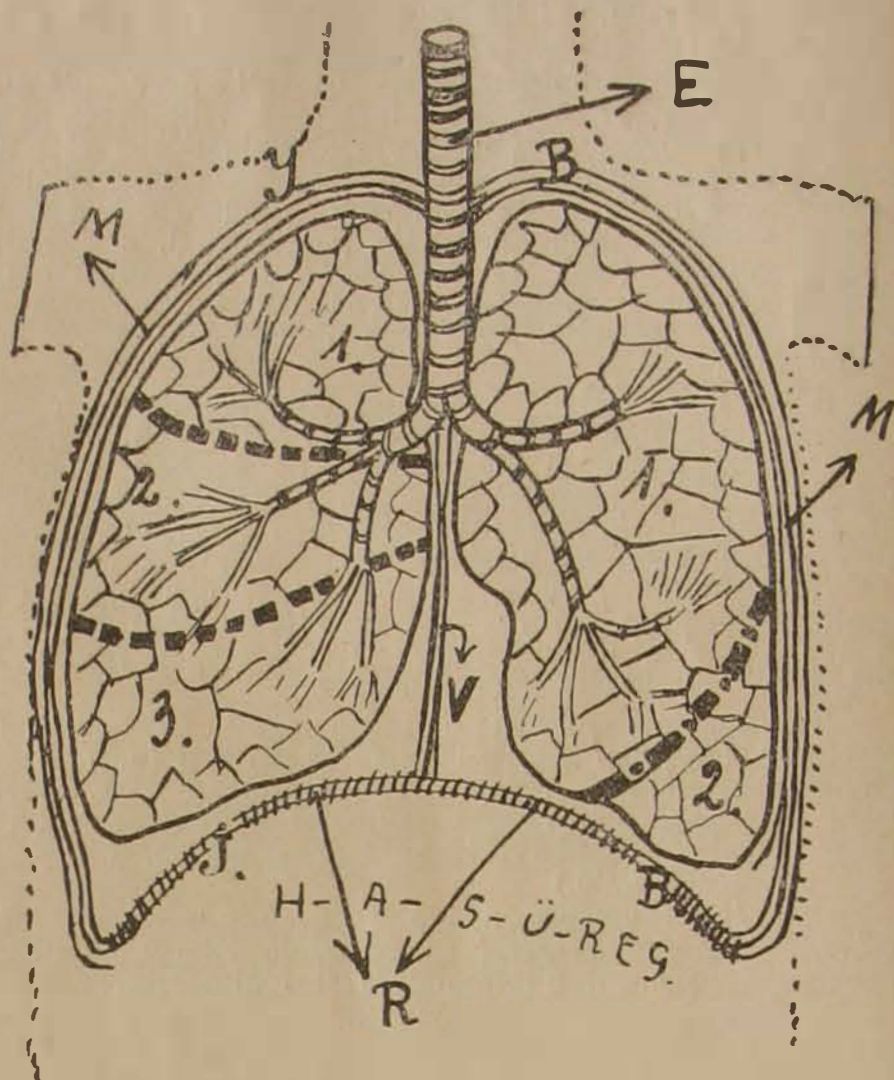
6. A tüdőkből a szíven át menő piros vér levegőt és

táplálékot visz a test összes sejtjeinek, tehát pl. a láb hüvelykujjának is. A levegő és táplálék leadása után a vörös vértetek újra sietnek a tüdőbe, de nem üresen, mert visszafelé magukkal hozzák a hüvelykujj sejtjeinek elhasznált rossz levegőjét, a szén-savat (ettől lesz a visszafolyó vér kék) és az odavitt tápláléknak el nem használható rossz anyagcseretermékeit, amelyeket aztán a veséken át vizelet alakjában dob ki magából a szervezet. *A percnként kétszer megjorgatott öt kilónyi vér tehát valóságos fuvarozó vállalata a testnek.*

Nagyon jellemző pl. erre nézve az alkohol. A gyomorba kerülő erős bor 10—15 percen belül már a belekben van, ahonnan csakhamar átkerül a vérbe. A vér a bor legnagyobb részét a veséken keresztül kidobja a testből. A borgőzöktől megfertőzött vörös vérszettek sok milliárdja bejut az agyvelőbe is, ahol megfertőzik az egyvelő sejtjeit (részség). Amikor már a borivó egyén réges-régen józan, még azután órák múlva is érezni a borizü lehetet, mert a megmérgezett vörös vérszettek egyre hordják és szállítják a borgőzőket a tüdőbe, hogy így a légutakon át lökjék ki a testből ezt az ártalmas anyagot.

7. Öt liter vérben van 700 gr. Haemoglobin és 3 gr. vas, tehát minden egyes vörös vérszajt vasat is tartalmaz. Ez a vas köti magához a tüdő oxygenjét. *Vas nélkül a vér képtelen az élető oxygen elszállítására.* Ugyanez a vas adja a vérnek a vörös színét is. Érdekes dolog azonban, hogy az 5 liter vérben mindössze csak 3 gramm vas van. Itt említem meg, hogy a vérszegénységnek rendszeren két oka van: vagy ebből a 3 gramm vashoz hiányzik valami, vagy pedig a vörös vérszetteknek a száma kevés. Az előbbi esetben vasat, az utóbbi esetben arzént kell szedni, avagy mindkettőt.

A vértetescskék másik fajtát a fehér vérszettek képezik. Ezeket szinte kizárólag a lép készíti. Számuk egy köbmilliméterben hat-nyolc ezer, az öt liter vérben tehát 50 milliárd fehér vérszajt kering. Azonban a legtöbb fertőző betegségnél, továbbá a test belsejében fellépett genyedéseknel (hasi tályogok) a számuk igen megszaporodik. Pl. vakbélgyulladás-

Teljesen kitágult emberi tüdők helyzete elülről (szemben) nézve:

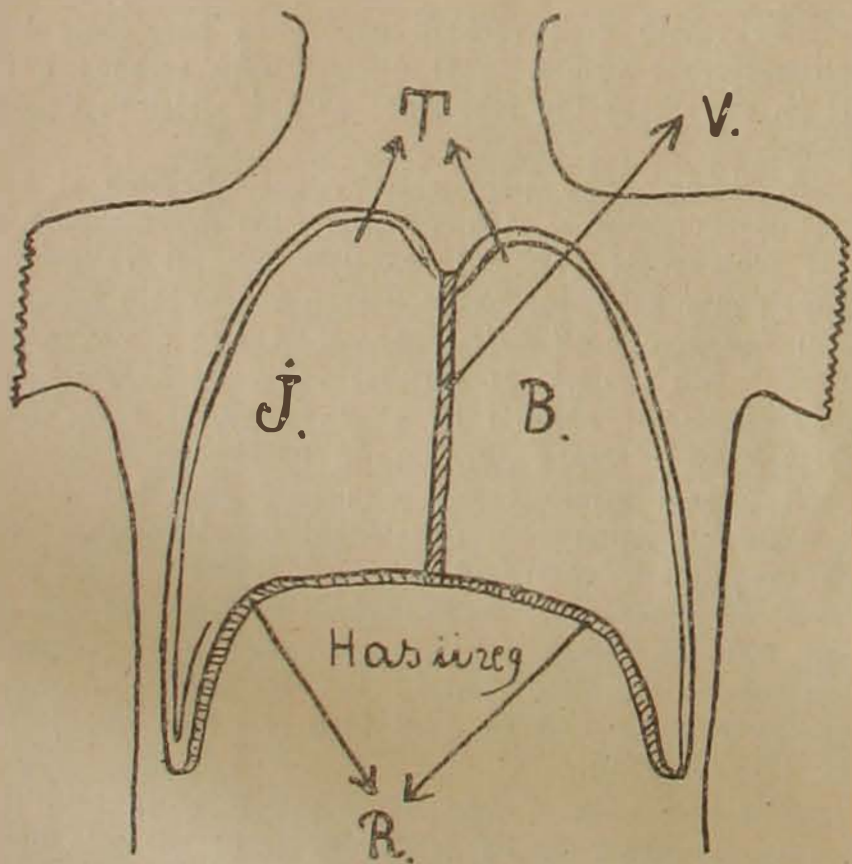
E = légcső	M = mellkasfal
J = jobb oldal	R = rekesz izom, a mell és hasüreg közt
B = bal oldal	V = mellüreg válaszfala
1, 2, 3 = tüdőlebenyek	

nál műtét előtt rendszeren megszámoljuk a fehér vérszettek számát és ha tizenkétezer-tizenötezerig van a számuk, akkor már operálnunk kell.

Tekintve az eddig említett fantasztikus számokat, szinte lehetetlennek látszik a *vérszettek megszámolása*. Pedig az egész eljárás annyira egyszerű, hogy ahhoz orvos sem kell, bárki 10—15 perc alatt igen könnyen elvégezheti. Az egész eljárás lényege abban áll, hogy egy csepp vért az erre szolgáló oldattal egy megfelelő kis csőben felhígítunk, majd jól összerázzuk. Most ebből a hígított vérből egy cseppet egy leleményesen szerkesztett és számtalan apró négyszögbe beosztott üveglemezre cseppentünk. Ezután az üveglemezt nagyító alá helyezzük s ott pár négyszögben megszámoljuk a vérszettek. Egy négyszögben rendszeren 12—13 vörös és 1—3 vértet van. A többi aztán már egyszerű szorzási művelet.

Mivel a szív soha meg nem áll, a vér szakadatlanul áramlik az erekben. Mégis: ha sérülésnél az eret átmetszük, a vérzés a kisebb erekben magától, a nagyobb erekben pedig nyomókötésre mindig megszűnik. Ennek a sokszor életmentő körülménynek az az oka, hogy a vér megalvadásra képes. Ha állatokat leölünk, akkor azoknak a kibocsátott vére csakhamar összeálló-kocsonyás tömeggé lesz, vagyis megalszik. Ha kezünkbe belemetszünk, akkor rövid idő múlva a bemetszés helyén a vér megalvad, szinte beleszárad a sebésbe. A beszáradt vérrög az átmetszett erek nyílásait dugó módjára betömi. Ezért *sérülésnél ezt a beszáradt vért jó ideig nem szabad letörölni, mert akkor újra előlről kezdődik a vérzés.*

Nagy erek sérülésénél a nagy nyomás alatt odalökött véráram megakadályozza a vér alvadását, éppen ezért ilyenkor nyomókötést teszünk a sebre, amely összenyomja az

Emberi mellkas elülről nézve:

J = jobb oldali mellüreg	R = a hasat a mellüregtől elválasztó rekesz izom
B = bal " "	T = tüdőcsücsök
V = válaszfal a két mellüreg közt	

átmetszett érfalat, ezáltal a véráram nyomása olyan kicsi lesz, mint a fentemlített kis ereknél és így itt is megindul a véralvadás, majd pedig a beszáradó vérrög készítése.

Vannak szerencsétlen emberek (főleg nők), akiknél a vér alvadási képessége részben hiányzik (I-laemophylia). Ezek már egész kicsi sérülés miatt — pl. foghuzás — elvérezhetnek (szülésnél okvetlenül), ha azonnal kórházi, sebészi kezelésbe nem jutnak.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(Befejező közlemény).

31. Az özvegyi nyugdíj nem lehet kisebb annak az összegnek a felénél, melyet az illető özvegy volt férje nyugdíjként élvezne.

A legkisebb özvegyi nyugdíj évi 800 dinár.

Ehhez a nyugdíjhoz drágasági pótlékok járulnak aránylagosan, úgy, mint a többi állami alkalmazottak családjainak is, az állami polgári és katonai alkalmazottak, nyugdíjasok drágasági pótlékáról szóló törvény 17. szakaszának g) pontja szerint.

32. Az olyan csendőr özvegyének, aki nyugdíjra jogot nem szerzett, de aki a csendőrségi szolgálat teljesítése közben elesik vagy megbetegszik és ebbe a betegségbe belehal, évi 800 dinár nyugdíj illetékes, tekintet nélkül arra, hogy férje a csendőrség szolgálatában mennyi időt töltött.

33. Az olyan csendőr özvegyének, aki nyugdíjra jogot szerzett és a szolgálat teljesítése közben elesik vagy megbetegszik és ebbe a betegségbe belehal, 50%-kal nagyobb nyugdíj illetékes, mint amennyi különben illetékes volna ezen törvény 30. szakasza szerint.

34. Különös érdemeiért az olyan csendőrnek, ki a szolgálat teljesítése közben esik el vagy megsebesül és ebbe hal bele egy éven belül, özvegyének nyugdíjként utolsó teljes fizetése és szolgálati pótléka utalható ki.

35. A többnejű csendőr (muzulmán) halála esetén, összes özvegyei számára csak egy özvegyi nyugdíjat lehet folyósítani, melyet ők maguk között egyenlő részekben osztanak el, ha nem akarnak közösségben élni.

36. Az özvegyi nyugdíj a csendőr halála napjától, eltűnése esetén pedig, holtánnyilvánítása napjától kezdődik.

37. Az olyan csendőr eltűnése esetén, kinek özvegye és gyermekei részére özvegyi nyugdíj, illetve eltartás ezen törvény rendelkezései szerint illetékes, ez a nyugdíj, illetve eltartás ideiglenesen rendelendő el, amíg az eltűnt fel nem találtatik vagy holtá nem nyilvánítottatik.

38. Az özvegyi nyugdíjjogosultság megszűnik az ezen törvény 7. szakaszában felsorolt okokból s azonkívül még: a) ha az özvegy újból megy férjhez; b) ha az özvegy erkölcsstelen életre adja magát, és c) ha az özvegy meghal.

Az olyan csendőr özvegyének, kinek az ezen törvény 47. szakasza szerint végkielégítés gyanánt fizettetett ki bizonyos összeg, nincsen nyugdíjjogosultsága.

IV. RÉSZ.

A gyermekek nevelési járuléka.

39. Az elhunyt csendőr gyermekeiről annak özvegye — anya vagy mostohaanya — tartozik gondoskodni. Erre a célra ezen alapból az özvegynek az özvegyi nyugdíjon kívül még mindegyik gyermek számára pótlék illetékes a meghatározott özvegyi nyugdíj egyötöd részének összegében.

40. Csakis a nyugdíjra jogosultságot szerzett elhunyt

csendőr törvényes gyermekeinek van joga az ezen alapból való eltartásra.

Törvényes gyermekeknek kell tekinteni azokat is, akik házasságkötéssel törvényesítettnek.

41. A tényleges szolgálatban elhunyt csendőr özvegyének nyugdíjának és a gyermek nevelési járulékanak összege nem lehet nagyobb, mint a csendőr utolsó fizetésének és szolgálati pótdíjának összege.

42. Ha az özvegy elhagyná a gyermekeket vagy nem tudna velük együtt élni, ebben az esetben az özvegyi nyugdíj és a gyermekek nevelési járulékanak összegét el kell osztani a gyermekek között úgy, hogy valamennyien egyenlően részesüljenek belőle.

43. Az olyan csendőr gyermekeinek eltartása, aki mint özvegy hal meg vagy özvegye bármi módon elvesztette özvegyi nyugdíjjogosultságát, a következőképpen nyer rendezést:

a) Ha az elhunyt után legfeljebb két gyermek maradt, mindegyik gyermeknek kétszeres nevelési járulék illetékes ezen törvény 39. szakasza alapján.

b) Ha az elhunyt után három vagy több gyermek maradt, akkor az ezen törvény 39. szakaszában megállapított nevelési járulék minden gyermek után csak 50%-kal emelkedik.

Ilyen esetben a gyermekek eltartásáról a gyám gondoskodik.

44. A gyermek az ezen alapból való eltartására való jogosultságát az ezen törvény 7. pontjában felsorolt okok miatt és ezenfelül akkor veszíti el: a) ha 16. életévét betöltötte; b) ha eltartása más módon biztosítva van; c) ha házasságra lép; d) ha erkölcsstelen életre adja magát, és e) ha meghal.

45. A gyermek eltartása a 44. szakasz b) pontja értelmében elegendő mértékben biztosítottnak tekintetik, ha: a) saját munkájával évente legalább 600 dinárt keres; b) valamely intézetben van elhelyezve, ahol összes szükségleteit ingyen kapja; c) valamilyen munkába áll s a munkaadó magára vállalta a gyermek eltartásáról való gondoskodást, és d) ha kolostorba lép.

Nincsen joga eltartásra az olyan csendőr gyermekeinek, akinek végkielégítést utaltak ki ezen törvény 47. szakasza értelmében.

46. Ezen törvény 44. szakaszának a) pontjától eltérően a hadügyi és tengerészeti miniszter engedélyezheti, hogy az elhalálozott csendőr gyermekének szegénységi bizonyítvány alapján a nevelési járulék továbbra is folyósíttassék: a) ha a gyermek beteg, nyomorék s általában munkára képtelen és ápolásra szüksége van; b) ha a gyermek iskolába jár és jeles tanuló.

Ezen szakasz a) pontja esetén a nevelési járulékot addig folyósítják, míg arra szükség van, a b) pont szerint pedig a tanulmányok befejezéséig, de legkésőbb a 24. életév betöltéséig és pedig a jellesen letett vizsgákról szóló iskolai bizonyítvány előzetes bemutatása alapján.

V. RÉSZ.

Végkielégítés.

47. A nyugdíjazott csendőr saját kérelmére végkielégítésben részesíthető.

Nős csendőr ezt csakis felesége beleegyezésével kérelmezheti, ha pedig gyermekei vannak, akiknek tartásra jogosultsága van, szükséges még az illetékes gyámhatóság jóváhagyás is.

48. A végkielégítés összegét esetenként állapítják meg. Ez az összeg azonban kétévi fizetésnél (a szolgálati pótdíjjal együtt) nagyobb nem lehet.

49. Az olyan csendőrnek, aki nem töltötte be a nyugdíjra jogosító szolgálati éveket és ezen törvény 24. és

25. szakaszai szerint sem kapott nyugdíjat, a további szolgálatra való szellemi vagy testi alkalmatlansága esetén véglegesítés adható.

Öt évi szolgálatig egyévi fizetés, az ötödiktől a tizedik évig kétévi fizetés (a szolgálati pótdíjjal együtt) a végkielégítés összege.

50. A csendőr özvegye, ha nincsenek gyermekei, lemondhat az özvegyi nyugdíjról s ezt végkielégítés formájában veheti fel, ha orvosi bizonyítvánnyal bebizonyítja, hogy egészséges.

Az özvegyi végkielégítés teljes összege nem lehet nagyobb az özvegy kétévi nyugdíjánál.

51. Az olyan csendőr özvegye, ki után kiskorú gyermekek maradtak, lemondhat özvegyi nyugdíjáról és azt végkielégítés formájában fölveheti, ha ebbe a gyám beleegyezik és az illetékes gyámhatóság jóváhagyja.

52. A gyermektelen özvegynek másodszori férjhezmenése esetén hozomány címén kiadható ezen alapból legfeljebb kétévi özvegyi nyugdíj s ezzel az özvegy minden további jogát elveszti.

53. Az özvegyi nyugdíjra jogosult özvegy, ha másodszor ment férjhez és kapott az előző pont szerint hozományt s ismét özvegyen marad vagy elválik, nyugdíjjogosultsága, mely másodszori férjhezmenetele előtt megillette, feléled.

54. Aki a végkielégítést felveszi, ezzel ezen alappal szemben minden követelési jogát elveszti.

VI. RÉSZ.

A temetési költségről.

55. Minden elhalálozott és elesett csendőrért, tekintet nélkül arra, hogy tényleges szolgálatban volt-e vagy nyugdíjban, a temetési költség ezen alapból fizettetik.

56. A temetési költség összege az utolsó illeték és tényleges szolgálati pótdíj szerint a következőképpen határozatik meg: 1200 dinár fizetésnél a temetési költség 300 dinár, 1200—1600 dinár fizetésnél a temetési költség 400 dinár, 1600—2000 dinár fizetésnél a temetési költség 500 dinár, 2000—3000 dinár fizetésnél a temetési költség 600 dinár.

57. A temetési költséget annak kell kifizetni, aki az elhunyt ápolásáról és temetéséről gondoskodott.

VII. RÉSZ.

Záró rendelkezések.

58. Az ezen alapból való segély kérelmezésénél követendő eljárást és a segélyre való jogosultság alapját a hadügyi és tengerészeti miniszter állapítja meg ezen törvény rendelkezései értelmében.

59. Az ezen alapból való segély hibás kiszámítása esetén, ha a hibát észreveszik, annak kijavítása kérelmezhető. Ebben az esetben a segélyt ugyanannak kell megállapítani.

60. Amennyiben az ezen alapból való segély a hitelezők kielégítésére használható fel, a polgári törvénykönyv és a polgári bírósági eljárás (polgári perrendtartás) határozványai irányadók.

61. Az ezen alapból való segély jogosultságáról a csendőrség parancsnoka dönt, ahol ennek az alapnak a kezelése is történik. Vitás kérdésekben és fellebbezés esetén, véghatározatot a hadügyi és tengerészeti miniszter hoz.

62. Ezen törvény rendelkezéseinek 1919 március 1-ig visszamenőleg hatályuk van.

63. Arra az esetre, ha az alapnak nem volna elegendő pénze, a hiányt a kincstár pótolja.

64. Ezen törvény akkor lép életbe, ha a Király alá-

írja, kötelezővé akkor válik, amikor a hivatalos lapban (Szluzsbene Novine) közzétételük. Ekkor megszűnik a J. B. 29.119. sz. csendőrségi nyugdíjalapról szóló törvény érvényessége — »Szluzsbene Novine« 37/921. sz. belügyminiszteri rendeletek jegyzéke 26. sz. — »Szluzsbene Novine« 165/921. sz., valamint a többi, ezen törvény rendelkezésével ellentétben álló összes törvények és rendeletek.

Megbizatnak a belügyminiszter, a hadügyi és tengerészeti miniszter, hogy e törvényt hozzák nyilvánosságra és annak végrehajtásáról gondoskodjanak; a hatóságok szerrinte járjanak el s a törvénynek mindenki engedelmeskedjék.

(Vége.)

Könyvismertetés.

Krumenacker Dezső őrnagy: A gyalogság (lovasság) fegyverei. A háboru utáni idők magyar katonai irodalmában kevés olyan könyv jelent meg, amelyre éppen a csendőrségnek nagyobb szüksége lett volna, mint amilyen Krumenacker őrnagy könyvére van. A könyv elsősorban, sőt kizáróan a csapat számára készült, először, néhány évvel ezelőtt kéziratban, majd most, a tömeges érdeklődésre való tekintettel könyvalakban is. A szerző lehetőleg röviden, de azért mégis kimerítően és igen jó áttekintést nyújtó módon csoportosította mindazokat a tudnivalókat, amelyeket a gyalogság (lóról szállott lovasság) könnyű és nehéz fegyvereiről *mindenkinek* tudnia kell. (Puska, golyószóró, gránátvető, puskagránát, kézigránát, szurony, rohamkés, lovassági kard, pisztoly; géppuska, nehéz géppuska, aknavető, gyalogsági ágyu, lángszóró.) A fegyvereken kívül összefoglalja a harcban használható segédeszközökre (látcső, célzó távcső, távmérő, periszkóp, világító pisztoly, világító irányzék és célgömb) a kiképzési segéd fegyverekre (»Fég.« puska, légpuska, Gomann-féle betétcső, gyakorló kézigránát) és végül a katonai célokat is szolgáló robbanó és gyújtóanyagokra vonatkozó ismereteket is. A puskára vonatkozó tudnivalók nem ismeretlenek a csendőr előtt, de már a gyalogságnak azok a fegyverei, amelyekkel a csendőrséget részint a trianoni békeszerződés, részint pedig különleges szervezete és szolgálata miatt nem lehetett felszerelni, az őrsök legénységének tulnyomó része előtt ismeretlenek. Szerző munkája lehetővé teszi mindenkinek, hogy az ezen fegyverekre vonatkozóan hiányzó gyakorlati ismereteket legalább elméletben pótolhassa.

A könyv stílusa jó, mindenki által könnyen megérthető. Mint a maga nemében egyedülálló, nélkülözhetetlen segédeszköze nemcsak minden oktatónak, hanem tanulóknak is, különösen, ha — mint nálunk is — a legtöbb esetben szemléltetés nélkül kell oktatni.

A szerző valóban igen hasznos munkát végzett, amikor a *csapat* szükségletét szem előtt tartó katonai szakirodalmat ilyen értékes és az anyag alapos tudására valló munkával gyarapította. A könyvnek külön kiemelendő előnye a sok jó és tiszta ábra, amely a szöveg megértését a nem szakember számára is lényegesen megkönnyíti.

Az izléses kiállítású, jó papírra nyomott, 176 oldalnyi, részben sűrű szedésű könyv ára a magas előállítási költségek miatt tartós puha vászonkötésben 4 pengő, kemény vászonkötésben 4 pengő 30 fillér. Az összegét vagy postatakarékpénztári befizető lappal, vagy pedig utalvánnyal kell a szerző címére beküldeni. Parancsnokságok, tanfolyamok legénységének együttes rendelése esetén, ha a megrendelést az alosztályparancsnok is aláírja és az összegnek egy tételben való megküldését vállalja, a könyvek ára 60 napon belül is fizethető. A szerző címe: *Krumenacker Dezső* őrnagy Debrecen, Nap-utca 16. szám.

HIREK

Dicséretet, *A m. kir. csendőrség felügyelője Mester Sándor* szegedi kerület állományába tartozó tiszthelyettes nagy körültekintést s megfontoltságot igénylő magzatelhajtási ügyben járőrvezetői minőségben teljesített lelkiismeretes, fáradságot nem ismerő eredményes nyomozásáért, melynek alapján a tettesek elítéltek; *Pándi József* debreceni kerület állományába tartozó alhadnagyot, egy országos feltűnést keltő, igen bonyolult gyilkossági esetben, mint a nyomozás vezetésével megbízott szakaszcsofőnök, több ízben, összesen 592 órán át, fáradságot nem ismerő kitartással, lankadatlan buzgalommal s körültekintéssel párosult szaktudással vezetett eredményes nyomozásáért, valamint a parancsnoksága alá tartozó járőrök szakszerű vezetéséért és irányításáért, továbbá *Kamuti Lajos* és *Garabuczi József* ugyancsak a debreceni kerület állományába tartozó tiszthelyetteseket egy országos feltűnést keltő igen bonyolult gyilkossági esetben összesen 592 órán át fáradságot nem ismerő kitartással, lankadatlan buzgalommal és körültekintéssel párosult eredményes nyomozásáért *dicsérő okirattal* látta el. — *A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka Baksi József* g. tiszthelyettes a csendőrség átszervezése folytán a felosztott esztergomi osztálynak a győri osztályhoz való csatolása alkalmával előállott munkatöbblet pontos, lelkiismeretes teljesítéséért és gazdasági hivatali főnökének az átlagon messze felülemelkedő, odaadó buzgalommal való támogatásáért *dicsérő okirattal* látta el, *Németh György III.* tiszthelyettes pedig irodai segédmunkási alkalmazásában, de különösen az átszervezéssel kapcsolatosan igen pontos, lelkiismeretes és fáradhatatlan buzgalommal kifejtett tevékenységéért *nyilvánosan megdicsérte.* — *A m. kir. szegedi V. kerület parancsnoka Illés József II.* tiszthelyettes, *Domonkos Kálmán* törzsőrmestert, *Pető Péter* és *Mórocz Sándor* őrmestert, mert a forradalmi időkben Kiskunhalas város több mint százezer holdas határában elszaporodott orvvadászok ártalmatlanná tételében, szivós, kitartó és eredményes szolgálatteljesítésükkel hathatósan közreműködtek, miáltal a csendőrség jóhírnevét öregbitve, a jóérzésű polgári társadalom háláját is kiérdemelték, *nyilvánosan megdicsérte.*

Fegyverhasználat, *Tóth Ferenc* szegedi gy. alosztálybeli próbacsendőrként az öt megtámadó *Sós József* szakmári lakos zenész ellen 1928 december 27-én 18 órakor a szakmári Orgona vendéglőben szolgálaton kívül kardfegyvert használt. *Sós József* jobb lábán kapott könnyebb sebet. A kivizsgálás folyik.

Nagyon kevés katolikus háziasszony van ma Magyarországon, akinek asztaláról a »Katholikus Háziasszonyok Lapja« hiányoznék. Ez a havonként kétszer megjelenő asszonyújság kizárólag csak olyan közleményeket közöl, amelyek a háziasszonyt érdeklik. Divaltlevelei, »Hasznos tudnivaló« rovata, sütési és főzési kipróbált receptjei elsőrangúak és minden számban kétheti étlapot közöl. A sokezer tagot számláló Szövetség tagjai ingyen kapják tagsági díj fejében a lapot, előfizetési ára pedig fél évre 2.50 P. Mutatványszámot kívánatra készséggel küld a Katholikus Háziasszonyok Lapja kiadóhivatala, Budapest, Mária-utca 7. szám.

Csendőrtiszti táncestély Budapesten. A budapesti csendőrtisztikar február 1-én 22 órai kezdettel a Bösörmeényi-uti csendőrlaktanyában lévő tiszti társalgó összes termében táncestélyt rendez. A zenét *Kurina Simi* zenekara szolgáltatja. Személyjegy 1 pengő 50 fillér, családjegy 3 pengő. A csendőrségen kívül álló vendégek részére meghívók a társalgó gondnokánál *Scholtész József* századosnál kaphatók.

A méhtenyésztés alapismerteti c. szakkönyvet *Lakner Vidor* m. kir. méhészeti felügyelő, a gödöllői méhészeti szakiskola előadója f. év február havában adja ki. Megtekinthető a szerzőnél (Gödöllő, állami méhgazdaság).

Hajdu Pál csendőrnek a lapunkban megjelent költeményéért Sárospatakra kiutalt tiszteletdíja azzal jött vissza, hogy a címzett elköltözött. Közlje velünk a címét, hogy a tiszteletdíjat utánaküldhessük.

Házasságot kötött: *Szilasi László* százados *Tóth Piroška* urhölgygel Debrecenben.

Elöléptek: A szegedi V. kerületben *törzsőrmesterré: Pó-pity György* és *Belovai Márton* őrmesterek. *Őrmesterré: Lakó Antal* és *Faragó Lajos* csendőrök.

Halálozás. *Bán Tihmér* tiszthelyettes Cegléden hosszas szenvedés után elhunyt. Huszonkét évi tényleges szolgálati ideje alatt a testülethez hozzá forrott, szorgalmas munkásságával elérte előjárói bizalmát és szeretetét. Az elhunyt tetemét az előjárók képviselőjében *Zsengellér József* százados és sok bajtársa kegyelettel kísértte a ceglédi református temetőbe. Két kiskorú gyermeke apátlan-anyátlan árva maradt.

Kérelmek. Azt a csendőr törzsőrmestert, aki 1928 december 8-án a budapesti kerülettől a biharmegyei Sáp községben szabadságon volt, kéri *Varga Elemér* törzsőrmester (Sarkad, Bihar m.), hogy címét vele közölni sziveskedjék.

A m. kir. honvédség 60 éves jubileuma alkalmából a Hadtörténelmi Levéltár a régi honvédségről művészi levelezőlapokat készített. Az egyszínűek ára darabonként 12 fillér, a színeseké 20 fillér darabonként. Megrendelhetők a Hadtörténelmi Levéltárnál (Budapest, I., Bécsikapu-tér 4.).

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Cikkét nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. — **Kéziratokat nem adunk vissza.** A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — **A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk.** Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon“ rovatban válaszolunk. **Előfizetni csak legalább félévre lehet.** A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — **A nekünk szánt pénzküldeményeket kér-**

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchid-u. 5.
Alapítva: 1770. évben. **Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!**

jük a Nemzeti Hitelintézet Budapest est-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekkszámlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Életpályája. Az 1924. évi 1. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 181.200/VI. c. 1923. számú rendelet 1. pontja szerint, miután Önnek 1924 november 1-től 1928 június 30-ig 3 évi és 8 hónapi szolgálata volt, 1929 január 1-éig pedig 6 hónapot a testülettől távol töltött, előléptetése szempontjából az előző szolgálatából csak 3 év és 2 hónap számít be, mert a 6 hónapot levonják belőle. Tekintettel arra, hogy Önnek 1929 január 1-ével történt visszavétele alkalmával az őrmesteri előléptetéshez előírt 5 évből még egy éve és tíz hónapja hiányzott, őrmesterré legkorábban csak 1930 október 1-én lesz előléptethető. Hogy még jobban megértse a dolgot, olvassa el a hivatkozott rendeletben az ad 1. pont alatt Nagy Pál példáját. Hogy kötelezőt miért nem irattak alá Önnel, azt mi sem értjük.

Kaposvár. Önre is a fenthivatkozott rendelet, de annak második (Kiss Ferenc) példája vonatkozik. Önnek 1911 szept. 20-ától 1918 június 1-én történt leszereléséig 6 évi 8 hónapi és 21 napi szolgálata volt. Miután azonban Ön 1918 június 1-étől 1927 december 1-éig 9 évet és 5 hónapot, vagyis több időt volt távol, mint amennyit az összes azelőtti szolgálati ideje kitett, az Önnek illetékes őrmesteri rendfokozatot megtartja ugyan, de az előléptetés szempontjából az összes megelőző szolgálatát elveszti és törzsőrmesterré csak az általános előléptetési szabályok szerint újrafelvételétől számított 8 év múlva, vagyis 1935 december 1-én lesz előléptethető. Ez természetes is, mert különben egy-kettőre utolérné azt a bajtársát, aki az alatt a kilenc és fél év alatt, amíg Ön polgári életben tartózkodott, ténylegesen szolgált.

Z. J. őrm., Csolnok. Illetékes helyre juttattuk.

Öreg csendőr. Az őrsparancsnok tilalma mindenkire vonatkozik, a nőkre éppen úgy, mint a nőtlenekekre. A nő állapot nem biztosít semmi előjogot, a nő éppen olyan alárendeltje az őrsparancsnoknak, mint a nőtlenség. Nagyon természetes tehát, hogy pl. korlátlan kimaradási engedély nélkül, illetve, ha azt megvonják, a nőnek sem szabad az az előírt időn túl kimaradnia s ha az őrsparancsnok a nőtlenségnek a korcsmalátogatást tiltja, ez a tilalom a nőre is éppen úgy vonatkozik, ha nem lakik is a laktanyában. Ön valószínűleg azt hiszi, hogy a nő csendőr valami hivatalnokféle, aki a foglalkozásra bejár a laktanyába meg szolgálatba, de azonkívül aztán azt csinál, amit akar. Nagyon téved. Az Ön magánéletét mindaddig, amíg az egyenruhát viseli, az őrsparancsnok éppen úgy figyelemmel kíséri és befolyásolni tartozik, mint akármelyik nőtlenség alárendeltjét.

Kaposvári szárny. A kért számok elfogytak.

Végkielégítés. Lapunk 1928. évi 9. számában a 48. lekszikon kérdés alatt ezt a kérdést kimerítően ismertettük. Ha érdeklő, olvassa azt el, de annyit így is megmondhatunk, hogy ön igényjogosultsági igazolványra vagy az azzal ellátottakkal egyenlő elbánásra igényt nem tarthat.

Tél. A jövő hónap közepén.

Igazság. 1., 2. Azt minden csendőrnek tudnia kell, hogy aki a parancsnak nem engedelmessé, sőt parancs ellenére azt teszi, amitől tiltotta az előjárója, büntetésben részesül. Nem valószínű, hogy az őrsparancsnokok ok nélkül tiltotta volna el annak a bizonyos tisztességes vendéglőnek a látogatását vagy a rumos és boros tea fogyasztását a laktanyában. Ön különben két esetet is azzal a kérdéssel hoz fel a levelében, hogy a parancsot nem teljesítő csendőrt meg

Kisfalu. Míg a 28 éves életkorát és a 6 évi csendőrségi szolgálatát be nem tölti, nősülési kérvényt semminemű kivételes indoklással sem adhat be. Most már ezeknek a feltételeknek nem sok idő múlva eleget tehet s ha az elmúlt igen rossz viszonyok között is tudott gondoskodni édesanyjáról, a nősülésg hátralevő időt már csak kihúzzák valahogyan.

lehet-e büntetni. De még nagyon is alaposan. A parancs ellen csak panaszra lehet menni, egyebet nem tehetnek. Mindenki emlékezik a bátai tragédiára s csak a közelmúltban történt szentgyörgyvölgyi gyalázatra, amikor az alkohol csendőrrel csendőrvért ontatott. Nagyon is helyeseljük, hogy az őrsparancsnok nem engedi Önöket korcsmalátni és hogy a laktanyából is kérlelhetetlen szigorral számú mindenféle alkoholt, bár minden őrsparancsnok követné a példáját, bizony sokkal kevesebb szegény érne a testületet.

Ságszer. Válasz a lekszikon rovatban. Furcsa jelige.

Néki Ernő törm., Jánosháza, Fejér András törzsőrm., Szigetvár. Előbbi előfizetése f. év július végéig van rendezve, mert előző előfizetése január végén jár le. Utóbbi előfizetőnk a beküldött 10 pengővel előfizetését jövő évi augusztus 31-ig rendezte.

Rózsató. A levél írójának van igaza, azzal az indoklással, amit levelében kifejtett. A pozíció helyzetet, elhelyezkedést, átvitt értelemben állást jelent. Vitatkozó bajtársának azt üzenjük, hogy amíg az idegen szavakat teljesen ki nem irtja a szótárából, ilyen baleset lépten-nyomon érheti. Ez bajtársak között csak elmegy, de hasonló hibákat követhet el társaságban vagy szolgálati ténykedéseinek, amikor aztán az illyesmiért irgalmatlanul kinevetik.

Gyöngyvirág. Kérvényében határozottan nyilatkoznia kell a tekintetben, hogy más tárca kebelében hova, melyik állásra kéri felvételét. A kérvényt ahhoz a miniszterhez címezze, amely tárca kebelébe magát átvétni akarja. Kérvényét szolgálati uton a belügyminiszter urhoz (VI. b. oszt.) kell felterjeszteni, ahonnan azt az illetékes minisztériumba állásfoglalásra átteszik. A csendőrségnél ez idő szerint csak II. oszt. altiszti állások vannak rendszeresítve, a magasabb altiszti fokozatokba való jutása egyelőre kilátástalan, de nincs kizárva, hogy az altiszti állásokat nálunk is újra fogják rendezni, de csak egy-két év múlva.

**Hegedű
Harmonium
Tárogató** csak itt a valódi
**Cimbalom
Harmonika
Gitera**

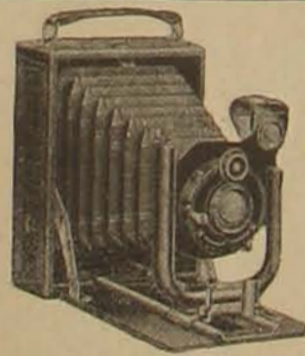
és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziessen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6-12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

**BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)**

Kérjen árajánlatot!

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója

világhírű **THE WHITWORTH** kerékpárok

csendőröknek **16 pengős havi részletre.** Kerékpár alkatrészek, lánc, pedál stb. gyári árban, külsők P. 6'80-tól, belsők P. 2'10-től. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve.
LANG IMRE műszerész-mester, kerékpár és gyermekkosci gyári raklára. **Budapest, Teréz-krt. 3.** (sarok üzlet). Árjegyzék 950 képpel ingyen

Ne ügnyök utján vegyen.

„Palace“ butorcsarnok **BUDAPEST, VII., DOHÁNY-U. 62.**

Butor nagy választékban és csakis jó minőségben!

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezm. árak és fizetési feltételek. Telefon J. 392-74

Pécs. A kiképzett fegyvermestereknek fegyvermesteri foglalkoztatása ügyében a közeljövőben intézkedés fog történni s akkor valószínűen az Ön óhaja is teljesülni fog.

Fogászat. Válasz a lekszin rovatban jön.

Kohó. 1. Válasz a lekszikon rovatban jön. 2. Olvassa el a múlt évi 20. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 131.334—VI. b. 1928. sz. B. M. rendelet 8. pontját.

Mátészalka. Válasz a lekszikon rovatban.

Reménykedő. Terjesszék fel úgy, amint van, számla, nyugta és bélyeg szükségtelen. A kezelési költségek megterítése iránti kérelmét szolgálati uton kell a belügyminiszter urhoz (VI. b. oszt.) felterjeszteni.

Lenti. Sertésvágásról csak egészen ritkán, évente egyszer közölhetünk egy-egy felvételt, mindeniket azonban természetesen nem közölhetjük. A képről megállapítjuk, hogy Önök is szép sertéseket neveltek, fogyasszák jó egészséggel.

Léva. 1. Válasz a lekszikon rovatban. 2. Csak nagyon különleges indokolással érhetné el esetleg. Azt kell beigazolnia, hogy a saját hibáján kívül történt a megszakítás és hogy a szándéka korábban meg volt a belépésre.

Gyöngyösmelléki örs. 1925. évi példányaink tartalékban nincsenek. A másikat elküldöttük.

Nyiregyházai oszt. gh. 1926. évi évfolyamunkból tartalékpéldányaink nincsenek. A többit elküldöttük.

Csornai szárny. Valamennyit nem küldhettük el, mert elfogytak a példányok.

Szombathelyi szárny. Amiből volt, elküldöttük. A felajánlott fölös példányokat köszönettel vennők, kérjük elküldésüket.

Nagycserei örs. Csak egyet tudunk küldeni, a többi szám elfogyott.

Hamza örm., Hajdusámson. Csak a 17. számot küldhettük el, a többi elfogyott.

Molnár J. és Fatér Gy. örm., Buják, Tóth-Kovács A. törm., Csanádpalota, Szücs J. örm., Berekbőszörmény. A beküldött 6—6 pengővel előfizetésüket a folyó év végéig rendezték.

Kirlibaba. Kérelmét orvosi bizonyítvány csatolásával szolgálati uton újból felterjesztheti a belügyminiszter urhoz (VI. c. oszt.). Felülvizsgálati uton állapítják meg az igényjogosultságát s ha ezt megállapítják, kiteheti magát annak, hogy nyugállományba helyezik, mert az 1921. évi XXXII. t. c. 23. §-a értelmében sérülési pótdíjat csak tartós szolgálatképtelenség esetében lehet megállapítani. Ha ezt kimondják, tényleges szolgálatban csak abban az esetben maradhat meg, ha előjáróinak javaslata alapján legfelsőbb helyről erre engedélyt kap. A kérelem tehát kockázatos volna.

Dráva. Válasz a lekszikon rovatban legközelebb jön.

Mente. 1. A legénységi mente zsinórzata kávébarna s nem ezüst. 2. Lóápolónak kedvezményes limitó dohány nem illetékes. Olvassa el a 16.300/126. 1920. sz. illetékfüzet 45. §-át. 3. Talán az év vége felé. Tartamát nem tudjuk.

Nem! Nem! Soha! 1. Olvassa el lapunk 1928. évi 5. számában a 30. lekszikon kérdésre adott válaszunkat. Éppen azért vannak az illetékes órák táblázatba foglalva, hogy ne kelljen minden egyes alkalommal külön kiszámítgatni. 2. Nincs, mert a létszámot csökkentették. 3. Egyelőre nincs szó róla. 4. Kerületi parancs szabályozza. 5. Ha a büncselekményt a rendőrhatalóságnál jelentik fel (főszolgabíró, rendőrkapitányság), akkor annak joga van az illetékes örsöt felhívni, hogy a nyomozást ejtse meg. Éppen így felhívást adhat a nyomozás beszüntetésére, ha pl. megállapítja, hogy büncselekmény nem forog fenn, vagy hogy a nyomozásnak törvényes alapja nincsen. 6. Ha egy négy órás nagypihenőt és egy két órás kispihenőt összevonva tart meg a járőr, az már hat óra nagypihenőnek számít. 7. Nem vagyunk barátai az ilyen ajándékozásnak még abban az esetben sem, ha kölcsönösen történik. Eltekintve a Szut. 72. pont 2. bekezdésében foglaltaktól, általános társadalmi szabály, hogy az ajándékot viszonzni kell. Egy aranyóra olyan ajándék, amit a csendőr nehezen tud viszonzni. Ha igazán jó barátságban vannak, mondja ezt meg neki s ő bizonyára meg fogja érteni. Az ebédvitelt szép dolognak tartjuk, köszönje meg nekik, nem látunk benne semmi olyat, ami meg nem engedett lenne, elvégre kivételes esetről volt szó. 8. A laktanyában szeszes italból készletet tartani nem szabad. Ez vonatkozik a laktanyában lakó nőkre is természetesen, amit akkor is kötelesek betartani, ha a magánlakásaikat nem szabad is átvizsgálni. 9. Attól függ, hogy milyen ismerősei voltak az illetők annak a csendőrnek. Valószínű, hogy csak látogatásról volt szó, ami, tekintve, hogy nem is a saját örskörletben történt, esetleg elnézhető lehet. Mindentől eltekintve azonban az idegen ismerősöknél hetekig való ingyenélés még vendégség címén sem válik dicséretére senkinek.

Lesz még magyar nyár. Felfogása nagyon helyes. A csendőr fegyvere sokkal komolyabb és megbecsülendőbb, semhogy azzal kutyákra lenne szabad lövöldözni. Eltekintve a haditölténnyel való lövöldözés veszélyes voltától, veszett ebek kiirtása a sintér feladata és nem a csendőré. Természetes, hogy mint minden szabály alól, ez alól is van kivétel. El tudunk képzelni olyan esetet, amikor a csendőr végszükségből egy veszett ebbel szemben is a puskájához nyul, ez azonban csak olyan egészen kivételes eset lehet, hogy szabályt semmiesetre sem lehet csinálni belőle. Levele szép rendes, látszik, hogy gondot fordít az írására, dicséretet érdemel érte.

Martin művek. Nem közölhetjük, későn küldötték be. Eltesszük esetleg jövőre.

Kunszentmártoni örs. Kifogyott.

Tiszavirág. Olvassa el az 1924. évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 184.747—VI. c. 1923. sz. B. M. rendeletet. A kérdésére vonatkozó felvilágosítást az említett Cs. K. 60. lapoldalán a baloldali hasáb 4. bekezdésében megtalálja.

Olvassunk, vásároljunk magyar könyvet!

Magyar a nyelve, magyar az írója, magyar a lelke a PANTHEON IRODALMI INTÉZET kiadásában megjelent remekszép sorozatnak.

Magyar Irások.

I. csoport.

1. Krudy Gyula: Mohács
2. Darnay Gyula: Testőrszerelmek
3. Andai Ernő: Soha ilyen tavaszt
4. Balla Irma: Vaskuthy Gábor
5. Kiszely Gyula: Csereházasság

II. csoport.

6. Moskcsay Zoltán: Szól a tárogató
7. Dormándy László: Sólommadár
8. Törökné Kovács Hermin: Varjutanya. — A bujdosó
9. Darnay Kálmán: Gyöngysor
10. gr. Königsegg Lajos: ben Darja. Szolimán

A dicsőséges magyar múlt, a megpróbáltatásokkal teljes jelen és a sóvárogva vágyott szebb magyar jövő könyvei.

Egy-egy csoport ára zöld aranyozott egészvászon diszkötésben P 36.-

Kérjük a rendelést lehetőleg ezzel a szöveggel lev.-lapra le-másolni s hozzánk beküldeni.

KÖNYVRENDELÉS.

T. PANTHEON IROD. INT.
részletosztálya
BUDAPEST.

Ezennel megrendelem a „MAGYAR IRÁSOK” sorozat első csoportját P 36.— árban, négy pengős havi részletekben második csoportját P 36.— árban, négy pengős havi részletekben mindkét csoportot P 72.— árban, hat pengős havi részletekben. (A nem kívánt módozat törlendő.)

Az első részletet kérem utánvenni, folytatóság részletek belizetéséhez belizetőlapot kérek.

Név:

Rendfokozat:

Pontos cím:

Brazilián keresztül.

Irta: **KALETSKY ZOLTÁN** (3).

Braziliának úgy növény-, mint állatvilága igen gazdag és változatos. Erdejai a bujaság miatt csak nehezen járhatók. A fákra kuszó növényeknek sok fajtát ismerik itt. Erdejai erősen párateltek és nedvesek, a fák nagyrésze csak közepvastagságú, 30—40 cm. átmérővel, csak itt-ott látunk a métert is meghaladó átmérőjű »piroba« és cédrus törzseket. Az ember magasságát is meghaladó páfrányok és pálmabokrok sűrűsége miatt alig láthatunk s haladhatunk előre. Vágókések, »facon« és »foica« nélkül lehetetlen a haladás. Ha valaki egy brazilai erdőn akar áthaladni, legalább két emberre van szükség, egyik a foicás szerepét tölti be, ki elől haladva a nagyobb akadályokat háritja el sarlószerű baltájával, utána halad a faconos, ki a kisebb behajló ágaktól, kuszó-futó növényektől teszi járhatóvá az ösvényt, melyen aztán nehezen, de gyalogosan mégis csak elmehet az utas. Az, ki az őserdők uttalan utain akar átjutni, 5—6 km-nél nagyobb utat nem tehet meg naponta, ily távolságot is csak oly esetben, ha nem kerül elébe bambuszokkal vagy vadananásszal sűrűn benőtt terület, mely elég gyakori. Volt rá eset vadászexpedíciónk alkalmával, hogy olyan területre akadtunk, hol a sok kuszó növény miatt alig 2 km-t tudtunk naponta előrehaladni, azért az erdőt járók mindig el vannak rá készülve, hogy céljukat csak a legjobb esetben érik el a kiszámított idő alatt.

A legtöbb őserdei expedíció azon hiúsul meg, hogy elfogynak az élelmiszerek s a célt nem tudva elérni, kénytelenek visszafordulni. A víz hiánya képezi a legnagyobb akadályt, azért minden erdőtjárónak gondolnia kell arra, hogy oly munkásokat, kísérőket is szerződtessen utjára, kik ismerik a kuszó növények vizet tartalmazó fajait, melyek rendszerint ott honosak, hol a vidék vízben szegény. Ezek a növények elérik a kar vastagságát is s ha átvágjuk bőven ontják az élvezhető, hideg ivóvizet. Azok, kik az erdők állat- és növényvilágát jól ismerik, évekig élhetnek ott, ha jó fegyverrel, sóval és gyújtóval rendelkeznek. Sok

az élvezhető gyümölcs, fűszer is található, izletes húsu madarak és más állatok pedig ezrével tanyáznak a rengetegben.

A brazilai erdők madárvilága igen gazdag, a különböző papagájoknak legalább száz faja ismeretes, melyek néhol emberi fogalmat felülmúló mennyiségben tanyáznak. A papagáj a pálmákkal sűrűn tarkított erdőrésztelket kedveli, mivel legfőbb táplálékát a pálmabogyó képezi. Nagyon sok a kakadu is, melyek kellemetlen rikácsoló hangja mindenütt zavarja az erdők csendjét. Tollazatuk a szivárvány minden színét képviseli, látunk tiszta fehér, sárga, piros, fekete, zöld és a színek különböző egyvelegének harmónikus elosztásával tündöklő példányokat. Rengeteg a süket faj, fekete színben, igen élvezetes, nagyon könnyen vadászható, pár lépésre is megközelíthető, igen nehézkesen repül s csak rövid távokat, úgy hogy üldözése sem jár nehézséggel. Sok a vadgalamb, szalonka és gerle. A vízi madarak nálunk honos példányait itt is feltaláljuk, de ezer más különböző fajta található még, melyek nálunk ismeretlenek. Gyönyörűk a kis kolibrik, melyeknek szintén több faja honos itt, nap-sütéses időben sokat látni, amint a virágszirmok felett lebegve, hosszú, vékony csőrükkel veszik magukhoz a táplálékot, a szín minden változatában tündökölve. Többször tettem kísérletet, hogy megtarthassam fogságban, sajnos, eredménytelenül, mert nem vesz táplálékot magához. Könnyen lehet megfogni, tüllből készült lepkefogóval vadásszák, hogy tollait értékesítsék.

Az Amazon felső folyásának nádasaiban százezérel tevének a nálunk is jól ismert fehér kócsagok. A terep nehezen közelíthető meg, azért kevesen is vadásszák, bár tolla igen értékes. Itt találjuk a paradicsommadar egyik nagyon szép fajtát, nehezen vadászható, igen éber s rendszerint csak párosával jár. A madarak vadászatát nem kultiválják itt intenzíven, mivel a tollak kivitele tiltva van, ezek csak csempészet útján kerülnek kivitalre. Egyedül a papagájok vadászatával foglalkoznak üzletszerűen, mivel a legtöbb brazilai házban találunk egyet-kettőt belőlük. Idomításra legalkalmasabb az ugynevezett »Papagaio de Amaso-

Végre
megjelent
a

Stoewer írógépek **hordozható modellje**

Párhuzam
újítások: } **sajtott acélváz**
 } **kiemelhető betűkarok**
 } **leemelhető kocsi**

A csendőrség tagjainak legkedvezőbb árak és feltételek!

Saját érdekében kérjen ajánlatot a vezérképvisellettől:

V., Vilmos császár-ut 60.

TELEFON: 248-65.

SÁRGA JÁNOS

CS. KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ
ÉKSZERÉSZ, ÓRAS, MŰÖTVÖS
ALAPITVA: 1895. — KOLOZSVÁR
BUDAPEST, IV. KIGYÓ-Ú. 5. KLOTILD. PALOTA
Képes árjegyzék ingyen.

Értesítjük a **Csendőrségi Lapok** olvasóit, hogy a Balog hirdetőirodával fennálló összeköttetésünket múlt évi december hó 31-ével megszüntettük. Az összeköttetés megszüntetése a hirdetőirodán kívül álló okok miatt történt; Balog Sándor úr működésével a legteljesebb mértékben meg voltunk elégedve.

A **Csendőrségi Lapok** részére **hirdetéseket**, valamint hirdetésekre vonatkozó mindennemű megkereséseket ezután alábbi címre kérjük küldeni: **Csendőrségi Lapok kiadóhivatala** (Hirdetés) Budapest, I., Országház-ú. 30.

BUTOR-HITEL

készpénzárban. Évtizedek óta közismert butoráruházunkban hálósobák, ebédlők, uriszobák legkedvezőbb tiszteleti feltételek mellett **„BOG-MIL“** Kereskedelmi Rt., ezelőtt **Balázs és Társa** butoráruház, Vilmos császár-ut 43. (saját ház.) **Köztisztviselőknek külön kedvezmény.**

nas«, amazoni papagáj, mely a galamb nagyságát éri el, igen tanulékony madár. Az idomitatlanok ára 10—15 Millreis, de vannak papagájok, melyek szavakat tudnak kiejteni s rövidebb melódiákat fütyülni, ezek értékesebbek. Láttam papagájt, melyért 100 dollárt is fizettek. Rengeteg a keselyű, ott »Urubú« néven ismeretes, rendszerint a campok közelében találhatók nagy mennyiségben, hol az elhullott állatok tetemein élőködnek. Sokat látunk azonban a városok perifériáin is, hol a kihordott szemétből keresik ki táplálékukat. E madarak irtása törvényileg tiltva is van, mivel a sok rothadásnak indult s a fertőzést nagyban elősegítő ételhulladékokat takarítják el.

Az őserdők legundokabb és veszedelmesebb állatai a különböző hullók. A kigyók talán sehol a világon nincsenek úgy elterjedve, mint éppen Braziliában. Nagyon sok közülük a mérges marásu, melynek legelterjedtebb faja a »cascara«, csörgő kigyó. Egy »Matto-Grosso« állam erdejeiben tett utam alkalmával 17 ilyen bestiát ütöttem agyon egy napon; fogalmat alkothat az olvasó, hogy ott, ahol csak csörtetve s nagy zajt csinálva tudtam előre haladni, ennyi került foicám élére, mennyi lehetett azoknak a száma, melyek a zajt hallva, tovasiklottak. Csak abban az esetben támad, ha vigyázatlanul rálép az ember. Marása nagyon veszélyes s ellenmérreg hiánya esetén halálos. Eléri a kar vastagságát is, egy méternél ritkán hosszabbak. Ha embert látnak, azonnal összecsaparodnak, fejüket a központba helyezve el, farkuk végén képződött szaruszerű kinövészel csörgő zajt csinálnak, várva a támadást. Egy jól irányzott foica-csapással vágják le ilyenkor a fejét, de ha élve akarjuk fogságba ejteni, akkor az e célra készített két méter hosszú az egyik végén behasított bambuszruddal úgy vadásszuk, hogy egy gyors mozdulattal fejét közvetlenül a nyak mögött, a bambusz behasított villaszerű végével a földhöz szorítjuk, majd óvatosan kezünkbe fogjuk és a

magunkkal hozott bádognakazettába helyezzük. Ily kazettákat a Sao Pauló közelében épült világhírű kigyókerttől »Butautau« kaphatni, hol a mérges kigyók élő példányaiért 5 Miillreist fizetnek.

A mérges kigyók másik igen elterjedt faja az »Urutu« néven ismert hulló, mely még sokkal veszélyesebb csörgő társánál. Ez sem nagyobb előbb említett társánál, de nagyon vigyáznunk kell, hogy észrevegyük, mert megközelítve azonnal támad, egy ugrással veti magát áldozatára s mérgefogait azonnal belevágja. Marása nagyon veszélyes, az első tizenkét órában vakulást idéz elő, a másodikban már ki is szenved az áldozat. Ugy védekeznek marása ellen, hogy a sebet azonnal kivágják, vagy ha az végtagokon van, az egész végtagot levágják s ellenmérget vesznek. Bár a hőség kimondhatatlan, mégis a legvastagabb szövésű vagy bőrruhákban tanácsos csak ott járni, mert a vékony szöveteket könnyen átütí a kigyó foga. Magasszáru csizmák vagy bőrlábszárvédők feltétlenül szükségesek. Nagyon veszélyes az előbbieknél már ritkábban előforduló korál kigyó, melynek 12 faja ismeretes. Gyönyörűen színezett, fehér alapon élénk piros és fekete harántcsikkokkal. Brazília északi államaiban fordul elő leggyakrabban. Nem feledkezhetem meg a Matto-Grosso állam erdeiben sűrűn élő óriás kigyókról sem, melyeknek marása ugyan nem mérges, de a velük való találkozás mégis veszélyes. Rendszerint fára kuszva lesnek áldozatukra, hogy alkalmas pillanatban rávetve magukat, szoritással roppantsák össze, a test köré csavarodva. A marhaállományban igen nagy károkat okoznak. Ezek vastagsága a 20—25 cm.-t is eléri, van 5—6 méter hosszú is. Sokat fognak el belőlük, mert mikor jóllaknak, csak nehezen mozognak, ilyenkor lasszót dobnak a fejére s úgy vontatják s valami ismeretlen mütétet végezve rajta, erőtlenné tudják tenni. Különböző fegyverrel vadásszák, mivel bőre keresett cikk a piacokon. Vizben is tartózkodik, mert

Csendőrségi és más egyenruhák és polgári öltönyök

részletre!

Nagy Kálmán

a Kossuth Lajos-utcai
templommal szemben.

Ferenciek-tere 2, félemelet

Nagy választék angol szövetekben.

Világceg: Sferberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

Saját készítményű
BÚTORAIMAT

10 százalékos árkedvezményvel kaphatják fényképes igazolványuk felmutatása mellett a csendőrség tagjainak 12 havi részletvásárlásnál teljes ka-

malmentességet engedélyeznek. **MÜLLER LAJOS** bútorgyáros Dohány-u. 37

Gyári telefon: 980—95

—o— Mintaraktár telefon: J. 373—18

SZENTKÉPEK. és mindenféle festmények részletre is kaphatók.
KÉPKERETEK EDELMANNÁL VIII, József-krt 35.

BUTOR részletre olcsón VI., Ó-Budapest 3. utca 3.
Postások és rendőrség szállítója.

3 pengős

heti részletfizetésre

va rr ó gé p e k, kerékpárok, gramofonok

LENGYEL Jókai-utca 1. sz.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

A csendőrség véglegesített tagjainak kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

BUTOR RÉSZLETRE

12—20 hónapra készpénzárban, megbízható minőségben. **ROYAL** butorcsarnok

VIII. kerület, Baross-utca 34 és 42. — Közalkalmazottak állandó szállítója

halakkal is táplálkozik, csak nehezen uszik, azért cauréval könnyen vadászható. Sokat látni az Amazon és Parana felső folyásaiban.

Még a városok belterületén is fognak néha kigyókat. Santosban az állami posta építésénél, hol annak idején jelen voltam, négy igen mérgező kigyót fogtak, melyek közül

kettőnek szeme isem voltak, hasonlítottak a mi földi gilisztáinkhoz, csak jóval nagyobbak voltak. Veszélyesek az erdőkben gyakran található pókok is, melyek néha ökölnagyságuak. Ezek is csak akkor marnak, ha vigyázatlanul háborgatjuk nyugalmukat.

(Folytatjuk.)

Szentesi István csendőr szomorú története.

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

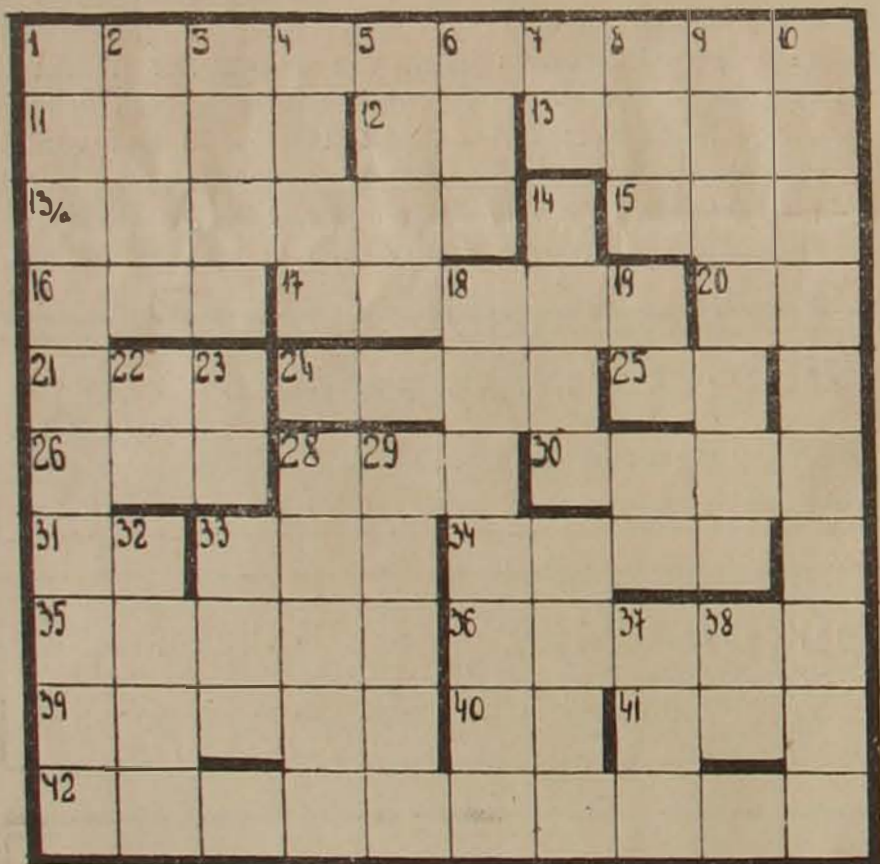
Szentesi István magas, sovány, nyugodt, komoly, szépszájú csendőr volt. Temesvár hófedte bércei között született 1875 januárjában. Szüleit nem ismerte, mert már egyéves korában elhaltak. Alighogy a közös hadseregben leszolgált a katonáéveit, azonnal csendőrré lett s a pécsi kerülethez osztották be, ahonnan aztán életében el sem került többé. Amikor azonban Szentesi csendőrnek az optáláshoz szükséges okmányokat be kellett nyújtania, megállapítást nyert, hogy a csonoplyai román anyakönyvi hivatal által kiállított születési anyakönyvi kivonatán vakarás van, ezért az állampolgárságot nem kapta meg. Szentesi Imre, mint aki forró nyárban látta meg a napvilágot, igen

vigkedélyű fickó volt, mégis annyira elkeseredett, hogy alig öt évi csendőrségi szolgálat után megszökött. Nyugdíja alig haladta meg a 20 pengőt, ebből nem tudott megélni, ezért állás után kellett néznie. Szerencséje volt, mert Szegeden egy földbirtokos ismerősével találkozott, aki őt még csendőr korából ismerte Bánffyhunyon. A földbirtokosnak megtetszett a jól megtermett, köpcös csendőr s magával vitte ispánnak Kisvárdára. Rövid otlléte után azonban Szentesi őrmester egy béresre valami mulasztás miatt megharagudott, heves vérmérséklete elragadta s a feleselő bérest szolgálati fegyverével agyonlőtte. A debreceni kir. törvényszék gyilkosság büntette miatt 11 évi és 6 havi börtönre ítélte. Édesanyja az ítélet kihirdetésénél elájult. Szentesi István jelenleg a büntetését tölti Vácott.

Kérdés:

Hány hiba van a Szentesi István történetében? A feltalált hibákat a szöveg sorrendjében meg kell számozni.

Keresztrejtvény.

Vízszintes sorok:

1. Szobrárt az oláhok döntötték le Brassó mellett a Cenkről. 11. Idegen férfinév. 12. Legény magánhangzói. 13. Tambura egyik része. 13/a. A Gellérihegy is az volt sok ezer év előtt. 15. Visszafelé: csomó más szóval. 16. Drégety várát ostromló török basa neve. 17. Orosz nemzetiség. 20. Folyó Olaszországban. 21. Ház. 24. Török fejviselet névelővel. 25. Visszafelé: háziállat. 26. Az árúnak van. 28. Ennyi színe van a szivárványnak. 30. Német. 31. Ásvány. 33. Ige, a Himnusz 5. sorában fordul elő. 34. Visszafelé híres japán tábornok az orosz-japán háborúból. 35. Falu Sáros megyében. 36. Ezt a földet is vissza kell szerezni. 39. Az ilyen katonákkal sok baja volt a csendőrnek a háborúban. 40. Csalfa. 41. . . . maltin. 42. A Lánchíd hídfőjén szoborba vannak faragva.

Függőleges sorok:

1. Magyar király. 2. Ugyanaz, mint a 11. vízszintes. 3. Kutya. 4. Adás-vételnél fordul elő (ékezet nélkül). 5. A haza bölcs vezetője neve. 6. Óreg. 7. Kutya fajta. 8. Ilyen árus is van. 9. Légi jármű. 10. Székely főemberek a honfoglaláskor. 14. Visszafelé olvasva jármű. 18. A csendőr sohasem teszi. 19. Visszafelé fém.

22. Visszafelé rag. 23. Kicsinyítő képző. 28. Hős görögül. 29. Hősköltevény görögül. 32. Finom ital. 33. A németeknek ilyen betűik vannak. 37. Tengeri hal. 38. Esztendő.

A keresztrejtvény megfejtői között egy töltőtollat sorolunk ki, aki pedig a történetben a legtöbb hibát fedezi fel, egy szép könyvet kap, ha többen egyforma számú hibát lellenek, a könyvet is kisérjük. — Megfejtési határidő: február 10. Megfejtéseket csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. A keresztrejtvény ábráját a lapból nem szabad kivágni. Az eredményt a március 1-i számban fogjuk közölni.

A folyó évi 1. számunkban közölt keresztrejtvény helyes megfejtése.

Vízszintes sorok:

1. lesállítások. 11. olaj. 12. len. 13. epé. 14. vörtesi. 16. tár. 17. ég. 18. arkangyal. 19. se. 20. attak. 24. tok. 25. jól. 27. érlel. 29. k. p.. 30. által. 32. Árpád. 34. re. 36. öt. 38. mulier. 40. ök. 41. flanc. 42. ár. 43. reformatus.

Függőleges sorok:

1. lovasjór. 2. előre. 3. sarkal. 4. ajta. 5. l-l.. 6. leég. 7. ány. 8. sétatér. 9. opálok. 10. kerékpáros. 15. int. 21. alt. 22. alaun. 23. král. 26. ol. 28. etnar. 31. töff. 35. Peru. 35. eke. 37. olt. 39. iát.

Az első számú keresztrejtvényt helyesen fejtették meg:

Bencsik Sándor őrmester Nyiregyháza, Glédura Sándor gth. Budapest. Árkosi Gyula th. Budapest, Sipos Imre őrm. Nagybátony, Pláger Károly őrm. Szikszó, Munkácsi János csendőr Mátyásföld, Deák Albert gth. Balassagyarmat, Buchhammer Ferenc őrmester Zákány, Borbély János prb. csendőr Bodajk, Erdélyi János őrmester Bodajk, Hegedüs Mihály csendőr Gyula, Berkes József alhadnagy Debrecen. Farkas József gth. Budapest. Lezsák István th. Szekszárd.

A zsebkönyvet a szerkesztőségben megejtett sorsolás során BUCHHAMMER FERENC zákányi őrsbeli őrmester nyerte meg, akinek azt egyidejűen postán elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.
Telefon: József 413-27.

Felelős vezető: Weitz Károly.